

Historický vývoj green filmingu

BcA. František Ferenz

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Audiovize

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: BcA. František Ferenz
Osobní číslo: K22377
Studijní program: N0211P310005 Teorie a praxe audiovizuální tvorby
Specializace: Zvuková skladba
Forma studia: Prezenční
Téma práce: 1. Teoretická část: Historický vývoj green filmingu
2. Praktická část: Zvuková skladba audiovizuálního díla (vyrobeného v systému řízené výroby FMK) v minimální délce 20 minut, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV. viz Zásady pro vypracování

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 30 normostran textu bez započítání obsahu, rejstříku a obrazových příloh. Formální podoba: Jednotná formální úprava teoretické části práce, její uložení a zpřístupnění se řídí aktuální verzí příslušné směrnice rektora. Student odevzdává 1 ks fyzické (tištěné) práce v pevné vazbě. Tištěná verze práce obsahuje originální "Zadání DP/BP" včetně příslušných podpisů a studentem podepsané Prohlášení o původnosti práce. Práce v elektronické podobě obsahuje nascanované "Zadání DP/BP" se všemi formálními náležitostmi a také nepodepsané Prohlášení studenta o původnosti práce. Plný text elektronické verze ve formátu PDF/A a případné přílohy (zkomprimované do jednoho zip souboru) student odevzdá nahráním do IS/STAG a do příslušné složky na NAS-AAV (viz níže). Pokyny k vypracování: prostudujte a analyzujte dostupné materiály z profesního hlediska a formulujte závěry a získané vědomosti do podoby akademického/odborného textu.

2. Praktická část:

Přípustné varianty praktické části: 1) Zvuková skladba audiovizuálního díla (vyrobeného v systému řízené výroby FMK) v minimální délce 20 minut, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV. 2) Zvuková skladba souboru audiovizuálních děl oficiálně schváleného před odevzdáním Výrobní komisí ateliéru Audiovizuální tvorba, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV. 3) Rozhlasový feature – umělecký rozhlasový dokument (osoba, událost) v délce 20 minut. Varianta musí být schválena před odevzdáním Výrobní komisí ateliéru Audiovizuální tvorba. Další požadované materiály praktické části: a) Upoutávka, teaser či trailer na předložené audiovizuální dílo (var. 1 a 2). b) Písemná explikace z pohledu dané specializace. Minimální rozsah 2 normostrany (var. 1, 2, 3). c) Anotace (var. 1, 2, 3). d) Technický scénář (var. 1). e) Štábová listina (var. 1, 2). V případě, že je dílo autorským počinem nebo není součástí praktické části SZS studenta Produkce, je nutné dodržet doložení požadovaných materiálů a–h dle zadání specializace Produkce. Tato data odevzdává za projekt vždy jeden člověk. Nezbytná je konzultace s vedením AAV. Všechny odevzdávané materiály musí splňovat vnitřní technické normy dle Výrobní knihy AAV pro odevzdávání prací a musí být řádně popsány (jméno, název, logo fakulty, formát, rozlišení). Součástí závěrečné práce je vytištěný a podepsaný formulář "Údaje o diplomové práci studenta". Uložení na NAS: Ve složce na NAS-AAV, označené "Bakalářská / Magisterská práce" uložte: 1. Teoretickou práci ve formátu PDF/A a případné přílohy (zkomprimované do jednoho zip souboru) dle specifikací výše. 2. Vytvořte podsložku Praktická práce, která bude obsahovat materiály částí a- h. Řádně nazvaný film/absolventské dílo odevzdávejte ve formátech splňujících vnitřní technické normy AAV pro odevzdávání prací. 3. Vytvořte podsložku s názvem Katalog, která bude obsahovat "Podklady pro katalog FMK UTB ve Zlíně": 10 kusů obrazové dokumentace praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní e-mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

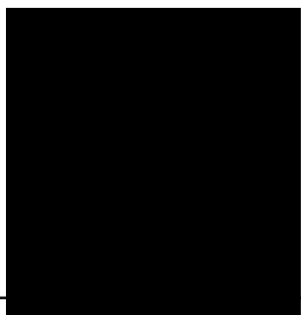
Seznam doporučené literatury:

FESSENDEN, Larry a ELLENBOGEN, Michael, 1993. *Low Impact Filmmaking: A Practical Guide to Environmentally Sound Film and Video Production*. 1. Glass Eye Pix.

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Jana Bébarová, Ph.D.**
Ateliér Audiovize

Vedoucí praktické části: **prof. Ing. Ján Grečnár, ArtD.**
Ateliér Audiovize

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **17. května 2024**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

MgA. Irena Kocí, Ph.D.
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 7. 12. 2023

Jméno a příjmení studenta: František Ferenz

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato práce komplexně mapuje vývoj tendencí udržitelného natáčení v rámci filmového průmyslu skrze důležité milníky a iniciativy do roku 2023. Definiuje termín green filming a pojmy k němu vztažené, předkládá argumenty důležitosti této problematiky, přináší nové informace a uvádí je do souvislostí doposud neviděných. Práce se nezabývá konkrétními filmy a konzultačními společnostmi.

Klíčová slova: green filming, green shoot, green shooting, green screen, greenwashing, evoluce, historický vývoj, udržitelné natáčení, zelené natáčení, ekologie, zelená produkce, udržitelná produkce

ABSTRACT

This thesis comprehensively maps the evolution of sustainable filming trends within the film industry through important milestones and initiatives up to 2023. It defines the term green filming and related concepts, presents arguments for the importance of this topic, brings new information and puts it in a context never seen before. The thesis does not deal with specific films or consulting companies.

Keywords: green filming, green shoot, green shooting, green screen, greenwashing, evolution, historical development, sustainable filming, ecology, green production, sustainable production

Tímto děkuji mé vedoucí práce Mgr. Janě Bébarové, Ph.D. za inspirativní, individuální a tak trochu rebelský přístup. Dále bych chtěl poděkovat filmovým komisím z celého světa, všem komentujícím, především pak Angelice Pagitz ze Cine Tirol Film Commission. V neposlední řadě mé rodině a kamarádům, díky kterým jsem mohl strávit stovky hodin rešerší ve skvělém zázemí.

„Práce bude, my nebudem.“ – Robert Slezák, DiS.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

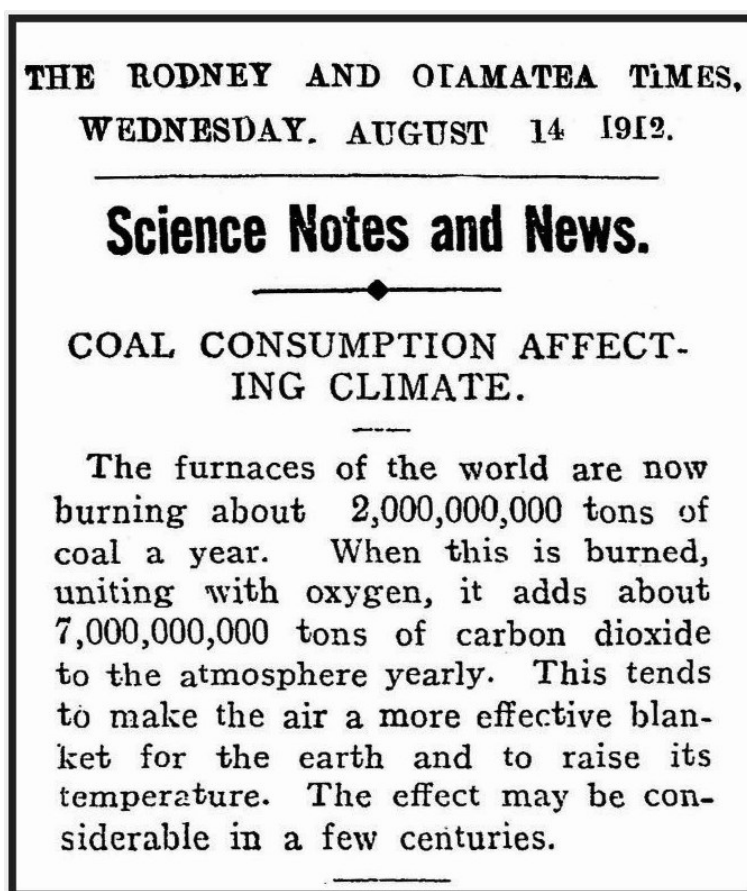
OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	15
1 CÍL, METODY A POSTUP PRÁCE	16
2 VYMEZENÍ POJMŮ	17
2.1 GREEN FILMING.....	17
2.2 ECOCINEMA.....	17
2.3 UDRŽITELNOST.....	18
2.4 OBNOVITELNÉ ZDROJE	18
2.5 ZERO WASTE.....	19
2.6 UHLÍKOVÁ NEUTRALITA.....	19
2.6.1 Kompenzace	20
2.6.2 Offsety.....	20
2.6.3 Princip adicionality	21
2.6.4 Kontroverze.....	21
2.7 EKVIVALENT CO ₂	22
2.8 GREENWASHING.....	22
2.8.1 Právní normy	23
2.8.2 Vztah greenwashingu a filmového průmyslu.....	25
2.8.3 Dopady greenwashingu na filmové produkce.....	25
2.8.4 Greenwashing praktiky filmového průmyslu.....	27
2.8.5 Konkluze	28
3 VÝVOJ UDRŽITELNÉHO NATÁČENÍ	30
3.1 DEVADESÁTÁ LÉTA	30
3.2 NULTÁ LÉTA 21. STOLETÍ	33
3.2.1 2003.....	33
3.2.2 2005.....	34
3.2.3 2006.....	35
3.2.4 2007.....	35
3.2.5 2008.....	37
3.2.6 2009.....	38
3.3.1 2010.....	39
3.3.2 2011.....	41
3.3.3 2012.....	43
3.3.4 2013.....	43
3.3.5 2014.....	44
3.3.6 2015.....	44
3.3.7 2016.....	45
3.3.8 2017.....	45
3.3.9 2018.....	47
3.3.10 2019.....	48

3.4	DVACÁTÁ LÉTA 21. STOLETÍ	49
3.4.1	2020	49
3.4.2	2021	55
3.4.3	2022	59
3.4.4	2023	60
3.5	GREEN FILMING V ASII A AFRICE	64
3.6	UŽITEČNÉ ZDROJE V RÁMCI EVROPY	65
3.7	ČESKÁ TELEVIZE	66
ZÁVĚR		69
LITERATURA.....		71
VĚDECKÉ ČLÁNKY		72
ONLINE DOKUMENTY.....		73
ONLINE ZDROJE		77
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		98
SEZNAM OBRÁZKŮ		101

ÚVOD

Tématika vlivu lidské činnosti na globální klimatické změny je ožehavým tématem po více než století. Průlomový vědecký článek týkající se spojitosti oxidu uhličitého a skleníkového efektu publikoval Svante Arrhenius již v dubnu roku 1896 skrze *Philosophical Magazine and Journal of Science*.¹ Další predikcí byl článek *Coal Consumption Affecting Climate* publikovaný roku 1912 v novozélandských novinách *Rodney and Otamatea Times, Waitemata and Kaipara Gazette*.²

Obrázek 1: Článek Coal Consumption Affecting Climate

¹ ARRHENIUS, Svante, 2009. XXXI. On the influence of carbonic acid in the air upon the temperature of the ground. *The London, Edinburgh, and Dublin Philosophical Magazine and Journal of Science* [online]. 41(251), 237-276 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1941-5982. Dostupné z: doi:10.1080/14786449608620846

² KASPRAK, Alex, 2016. *Did a 1912 Newspaper Article Predict Global Warming?* Online. Snopes. Dostupné z: <https://www.snopes.com/fact-check/1912-article-global-warming/>. [cit. 2023-12-06].

V dnešní době již existuje téměř 100% vědecký konsenzus na antropogenních příčinách současné klimatické změny.^{3 4} Přestože je vědecká komunita ve svém vyjadřování tradičně zdrženlivější, v roce 2020 více než 11 000 vědců ze 153 zemí světa zveřejnilo ve vědeckém časopise *BioScience* *Varování světových vědců lidstvu před klimatickou krizí*, již jsme nyní součástí, a upozornilo tak na možné katastrofální důsledky pro budoucnost lidstva.

„Aby se předešlo nevýslovnému utrpení způsobenému klimatickou krizí, je třeba nesmírně zvýšit úsilí o zachování naší biosféry (IPCC 2018).“⁵

Aktualizovaný článek z roku 2021 hovoří o blížících se, či již dokonce překročených kritických bodech spojených s částmi zemského systému. Dále v něm autoři vyzývají ke společnému úsilí, urgentním změnám s akcentem na jejich bezprecedentní nutnost.

„Přibývá také důkazů o tom, že se blížíme k bodu zvratu nebo jsme jej již překročili v kritických částech zemského systému, včetně západoantarktického a grónského ledového příkrovu, teplovodních korálových útesů a amazonského deštného pralesa...“⁶

Filmový průmysl patří mezi znečišťovatele, kteří v současné krizi hrají nezanedbatelnou roli. Analýza vzniklá ve spolupráci Britského filmového institutu (*BFI*), *albert* a *Arup* z roku 2020 uvádí, že uhlíková stopa produkce jednoho průměrného tentpole snímku je 2840 tun CO₂e.⁷

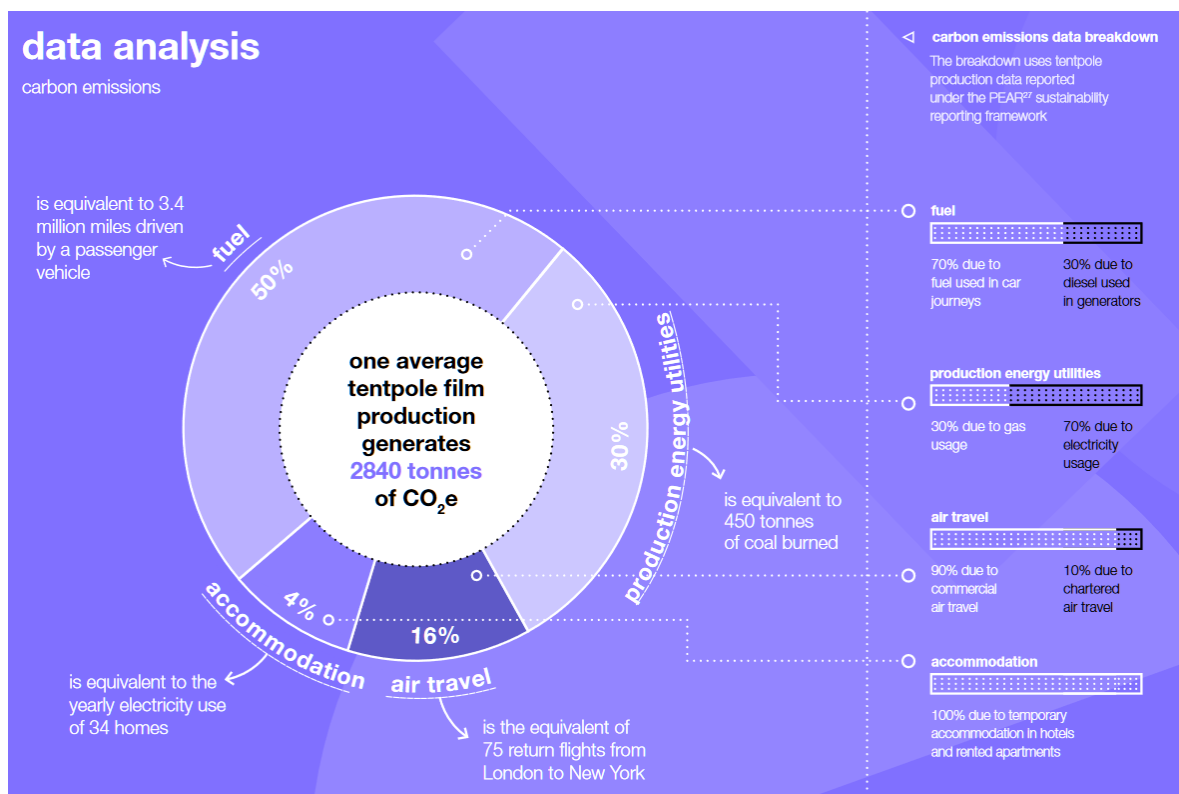
³ LYNAS, Mark, Benjamin Z HOULTON a Simon PERRY, 2021. Greater than 99% consensus on human caused climate change in the peer-reviewed scientific literature. *Environmental Research Letters* [online]. **16**(11), 2-8 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: doi:10.1088/1748-9326/ac2966

⁴ MYERS, Krista F et al., 2021. Consensus revisited: quantifying scientific agreement on climate change and climate expertise among Earth scientists 10 years later. *Environmental Research Letters* [online]. **16**(10), 9-10 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: doi:10.1088/1748-9326/ac2774

⁵ RIPPLE, William J et al., 2019. World Scientists' Warning of a Climate Emergency. *BioScience* [online]. **2020**(70/1), 8-12 [cit. 2023-08-05]. ISSN 0006-3568. Dostupné z: doi:10.1093/biosci/biz088

⁶ RIPPLE, William J; WOLF, Christopher; NEWSOME, Thomas M; GREGG, Jillian W; LENTON, Timothy M et al., 2021. World Scientists' Warning of a Climate Emergency 2021. Online. *BioScience*. 2021-09-01, roč. 71, č. 9, s. 894-898. ISSN 0006-3568. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/biosci/biab079>. [cit. 2023-12-06].

⁷ BFI, ALBERT, ARUP, 2020. A screen new deal: a route map to sustainable film production. In: *Albert: Screen New Deal* [online]. UK [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <https://wearealbert.org/2020/07/22/screen-new-deal/>

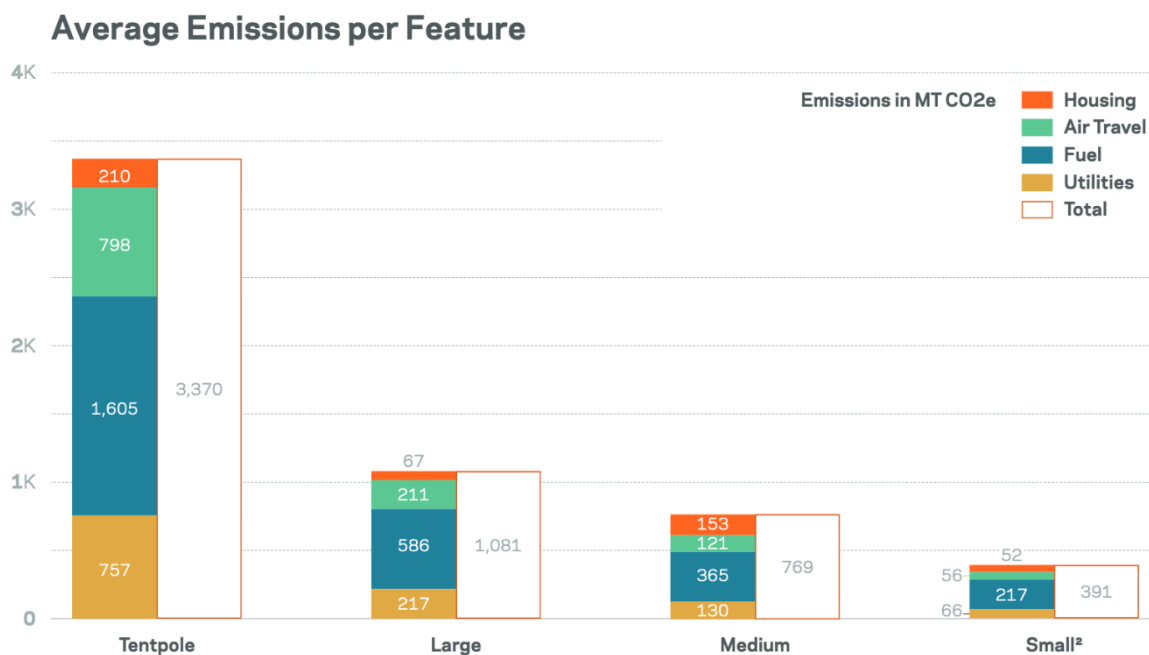

Obrázek 2: Ukázka z reportu *a screen new deal: a route map to sustainable film production*

Data z reportu Sustainable Production Alliance z roku 2021 dokonce uvádějí hodnotu 3370 tun CO₂e. To je pro představu stejné množství CO₂, kolik průměrně vyprodukuje nové auto z roku 2019 při hypotetickém objetí planety Země po rovníku 688krát.^{8 9}

⁸ Vývoj emisí CO₂ z nových osobních automobilů: V gramech CO₂ na kilometr, 2023. In: *Evropský parlament: Zpravodajství* [online]. Praha [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/resources/library/images/20220524PHT31009/20220524PHT31009_original.jpg

⁹ *How WGS 84 defines Earth* [online], 2010. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20110424104419/http://home.online.no/~sigurdhu/WGS84_Eng.html

Obrázek 3: Porovnání průměrného množství vyprodukovaného CO_{2e} v závislosti na velikosti filmové produkce

Za povšimnutí stojí fakt, že neohledně na velikost natáčení a jeho rozpočtu jsou pohonně hmoty zpravidla nejvýraznějším zdrojem emisí. Pakliže dojde k rozšíření elektromobility, či jiných alternativ fosilních paliv, dá se předpokládat pozitivní dopad na uhlíkovou stopu, avšak evaluace této problematiky je nad rámec daného tématu.

V rámci evropských podmínek se můžeme setkat s čísly výrazně nižšími, než udávají výše zmíněné studie. Je důležité vzít v úvahu, že majorita produkcí nespadá svou velikostí do kategorie tentpole snímků. Studie *Greening the European Audiovisual Industry* z roku 2021 uvádí, že průměrný evropský celovečerní snímek má uhlíkovou stopu 192 tun CO₂.¹⁰

Na tendence klimatických změn reagují vědci i politici zpravidla skrze mezinárodní klimatická setkání. První světová klimatická konference, svolána Světovou meteorologickou organizací (WMO), se konala roku 1979 v Ženevě.¹¹ Mezi současně nejvýznamnější

¹⁰ *Greening the European Audiovisual Industry*. Online. Shaping Europe's digital future. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/greening-european-audiovisual-industry>. [cit. 2023-12-19].

¹¹ W. ZILLMAN, John, 2022. A History of Climate Activities. *World Meteorological Organization* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://public.wmo.int/en/bulletin/history-climate-activities>

můžeme zařadit každoroční konference OSN o změně klimatu (COP) pořádané v rámci UNFCCC.¹²

Výstupem těchto mezinárodních konferencí jsou zpravidla závazky, mezinárodní smlouvy, legislativní kroky a nástroje vedoucí ke splnění daných závazků. Mezi známější patří například *Pařížská dohoda* přijatá během COP21, navazující na *Kjótský protokol* z roku 1997, signována 195 zeměmi, stanovující si za cíl udržet oteplení planety pod 2°C.¹³

V rámci EU byla roku 2019 přijata strategie *European Green Deal*, s cílem dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Balíčkem legislativních návrhů s cílem přenesení ambic Green Dealu do podoby právních předpisů je pak *Fit for 55 %*.^{14 15}

Klimatická konference COP28 pořádaná ke konci roku 2023 v Dubaji přichází s rezolucí představující první celosvětovou politickou dohodu, která dává jasný signál k opuštění všech fosilních paliv.

„*Poprvé máme v naší konečné dohodě slova o fosilních palivech,*“ zdůraznil sultán Džábir dle deníku *The Guardian* a jeho slova podle listu provázeli v plénu potlesk delegátů ve stoje.¹⁶

Filmový průmysl reaguje zpravidla formou implementace kroků ke zvýšení udržitelnosti natáčení, tzv. green filmingu, o kterém tato práce pojednává.

¹² *What is the UNFCCC and the COP? — Climate Leaders*, 2009. Online. In: Global Climate Leaders Initiative-Pilot Programme in India :: Climate Leaders. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20090327142028/http://www.climate-leaders.org/climate-change-resources/india-at-cop-15/unfccc-cop>. [cit. 2024-02-04].

¹³ *The Paris Agreement: What is the Paris Agreement? United Nations: Climate Change* [online]. Bonn, Germany [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

¹⁴ *European Commission: Zelená dohoda pro Evropu* [online], 2023. EU [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/>

¹⁵ *Balíček „Fit for 55“* [online], 2023. EU: Council of the EU and the European Council [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

¹⁶ KALIBA, Jan, 2023. *IROZHLAS*. Online. In: IROZHLAS. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/cop28-klima-fosilni-paliva-rezoluce-jednani-dohoda_2312130823_kac. [cit. 2023-12-16].

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CÍL, METODY A POSTUP PRÁCE

Vznik této práce je úzce spojen s původní snahou zkoumat možnosti udržitelného natáčení v rámci studentských podmínek, které jsou svými atributy specifické a oproti profesionálním produkcím v mnoha ohledech omezující. Již při rešerších první plánované kapitoly, předkládající historická fakta z oblasti udržitelného natáčení, jsem však narazil na absenci koherentních zdrojů. Při hlubším ponoření do problematiky vývoje tendencí v této oblasti vychází najevo, že neexistují souhrnné práce, které by předkládaly dostatečné množství informací v ucelených souvislostech.

Cílem této práce je tedy skrze podrobnou rešerši přinést nová data, vytvořit mezi nimi souvislosti, a tak vytvořit dostatečně kvalitní podklady pro budoucí výzkumy. Akcent je primárně na ověřitelnost uvedených dat, hojnost citací.

Struktura práce je koncipována chronologicky jakožto časová osa, neboť jsem došel k závěru, že touto formou vznikne nejucelenější formát. Individuální analýzy historie kroků jednotlivých subjektů by dle mého nepřinesly dostatečné souvislosti. Práce nezohledňuje konkrétní filmy, konzultační společnosti a až na výjimky aktivity filmových studií ve formě rekonstrukcí budov, zavádění fotovoltaických panelů atd.

Zisk samotných dat je z mého pohledu komplikovaný, neboť ve světovém měřítku různé asociace či organizace zabývající se touto tematikou, využívají odlišná označení vyjadřující podstatu udržitelného natáčení, viz následující kapitola.

Je také důležité si uvědomit, že mnohé informační zdroje, poskytující data o důležitých milnících, mezi které můžeme řadit například jejich založení či implementace důležitých kroků, jsou již takřka nedohledatelné. Jediná metoda, jak se k nim dostat, je skrze internetový archiv. Ani to však nezaručuje, že je daný web, či dokument čitelný, či vůbec dostupný.

V rámci práce kontaktuji mnoho filmových komisí z celého světa s žádostí o jejich vyjádření ke stavu a možnostem udržitelného natáčení v dané lokalitě.

Je samozřejmé, že k tématice této práce se váží i mnohé kontroverze. Jejich implementaci považuji za nezbytnou pro vyvážený celkový pohled na tuto problematiku.

2 VYMEZENÍ POJMŮ

Následující kapitola si klade za cíl stručně vysvětlit pojmy, které se váží k problematice udržitelnosti a ekologie v procesu filmové tvorby.

2.1 Green filming

Green filming, green film making, green shooting, green production či *green film production atd.* jsou pojmy označující metody, postupy, strategie a filozofii udržitelnější filmové produkce.

Už samotný fakt, že neexistuje konsenzus nad užíváním jednotného pojmenování, může napovídat problematičnost definovatelnosti oblasti, které se týká.

V České republice se nejčastěji setkáme s pojmem *green filming*¹⁷, popřípadě s jeho českým ekvivalentem *zelené natáčení*, či *zelená produkce*, neboť tak ho využívá Asociace producentů v audiovizí a NOVA TV, které v tomto rámci patří v současnosti mezi nejvýraznější lokální subjekty. Tentýž pojem využil například KVIFF ve své programu industry sekce *Industry Talks*, které se účastnily Marta Kuchynková z Asociace producentů v audiovizí, Zuzana Bieliková ze Slovenské filmové agentury a Silvie Michajlová z Film Kolektivu.¹⁸

2.2 Ecocinema

Termín ecocinema, v českém prostředí často překládán jako ekokinematografie, byl poprvé zmíněn v roce 2004 Scottem Macdonaldem ve článku *Toward an Eco-Cinema*.¹⁹ Ve stejné době se myšlenkou zabýval také David Ingram, který tento termín užíval jako prostředek k osvědčení, zda film obsahuje důrazné ekologické poselství.²⁰ Nejde však pouze o toto samotné, ale o schopnost snímku zasáhnout myšlení diváka a formovat ho.²¹

¹⁷ GREENFILMING.CZ [online], 2021. ČR: Asociace producentů v audiovizí, z.s. a NOVA TV [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://greenfilming.cz>

¹⁸ Greenfilming: Udržitelné filmování s APA, 2023. In: KVIFF TV [online]. ČR [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://kviff.tv/video/1130-greenfilming-udrzitelne-filmovani-s-apa-ig001>

¹⁹ ŠIDLÁK, Jáchym, 2022. *Stalker a Annihilation: Zóna jako objekt filmové ekokritiky*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Kateřina Svatoňová, PhD.

²⁰ NELSON, Toby. What is ecocinema? A Case Study Analysis with Jim Henson's Labyrinth. In: *Anthropocene Cinema* [online]. [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <https://www.anthropocene-cinema.com/what-is-ecocinema-analysing-jim-hensons-labyrinth/>

²¹ MACDONALD, Scott, 2023. *Toward an Eco-Cinema*. In: *JSTOR* [online]. UK: Oxford University Press [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/44086296>

Přestože se green filming a ecocinema mohou protnout během produkčních fází, jedná se o termíny označující odlišné oblasti.

2.3 Udržitelnost

Udržitelnost je možno definovat jakožto společenský cíl dlouhodobého soužití lidí na Zemi. Konkrétní definice tohoto pojmu jsou sporné a liší se v závislosti na literatuře, kontextu a době.^{22 23}

Odborníci často popisují udržitelnost jako něco, co má tři rozměry, či pilíře: environmentální, ekonomický a sociální. A mnoho publikací zdůrazňuje právě environmentální rozměr.²⁴ V tomto kontextu pojem udržitelnost často zahrnuje boj proti hlavním environmentálním problémům, včetně změny klimatu, ztráty biologické diverzity, ztráty ekosystémových služeb, degradace půdy či znečištění vzduchu a vody.

2.4 Obnovitelné zdroje

Obnovitelný zdroj je takový přírodní zdroj, který se doplní a nahradí část vyčerpanou používáním a spotřebou, a to buď přirozenou reprodukcí, nebo jinými opakujícími se procesy v konečném čase v lidském časovém měřítku. Pokud je nepravděpodobné, že by rychlost obnovy zdrojů někdy přesáhla lidský časový rozsah, nazývají se tyto zdroje věčné.²⁵

Obnovitelné zdroje jsou součástí přírodního prostředí Země a největší složkou její ekosféry. Klíčovým ukazatelem udržitelnosti zdroje je pozitivní hodnocení jeho životního cyklu.²⁶

Definice obnovitelných zdrojů mohou zahrnovat také zemědělskou produkci, jako jsou zemědělské produkty, a do jisté míry i vodní zdroje. V roce 1962 Paul Alfred Weiss

²² PURVIS, Ben; MAO, Yong a ROBINSON, Darren, 2019. Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. Online. *SpringerLink*. Roč. 2019, č. 14:681–695, s. 1-15. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>. [cit. 2023-12-05].

²³ RAMSEY, Jeffry L., 2015. On Not Defining Sustainability. Online. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. Roč. 28, č. 6, s. 1075-1087. ISSN 1187-7863. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s10806-015-9578-3>. [cit. 2023-12-05].

²⁴ KOTZÉ, Louis J.; KIM, Rakhyun E.; BURDON, Peter; DU TOIT, Louise; GLASS, Lisa-Maria et al., 2022. Planetary Integrity. Online. In: BIERMANN, Frank; HICKMANN, Thomas a SÉNIT, Carole-Anne (ed.). *The Political Impact of the Sustainable Development Goals*. Cambridge University Press, 2022-07-21, s. 140-171. ISBN 9781009082945. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/9781009082945.007>. [cit. 2023-12-05].

²⁵ CHRIS PARK, Author; MICHAEL ALLABY, Author; CHRIS PARK, Author a MICHAEL ALLABY, Author, 2017. *A Dictionary of Environment and Conservation (3 ed.)*. Online. Oxford Reference. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191826320.001.0001/acref-9780191826320>. [cit. 2023-12-06].

²⁶ CHAPTER 1. RENEWABLE ENERGY OVERVIEW, 2023. Online. OAS - Organization of American States: Democracy for peace, security, and development. Dostupné z: <https://www.oas.org/dsd/publications/Unit/oea79e/ch05.htm>. [cit. 2023-12-06].

definoval obnovitelné zdroje jako celou škálu živých organismů, které poskytují člověku život, vlákna...²⁷

Dalším typem obnovitelných zdrojů jsou obnovitelné zdroje energie. Mezi běžné obnovitelné zdroje energie patří například solární, geotermální a větrná energie.

2.5 Zero Waste

Zero Waste International Alliance definuje v rámci poslední aktualizace z roku 2018 *zero waste* jako ochranu všech zdrojů prostřednictvím odpovědné výroby, spotřeby, opětovného použití a využití výrobků, obalů a materiálů bez spalování a bez kontaminace půdy, vody nebo ovzduší, které by ohrožovalo životní prostředí nebo lidské zdraví.²⁸

Přestože je možné chápat tento trend, soubor zásad, jako snahu o absolutní eliminaci veškerého odpadu, Eva Dvořáková Pérez na workshopu *Greenfilming v praxi*, pořádaného na FAMU 2. 12. 2021, akcentuje myšlenku, že v praxi jde o odvedení 90 % materiálů ze skládek. Jako jednu z možností, jak toho dosáhnout, uvádí důležitost dedikace pozornosti výběru výrobků ještě před samotným nákupem, zvážení aspektů jejich životnosti. Pokud pouze 10 % odpadu skončí na skládce, pak je filmový projekt možno označit za *zero waste*.²⁹ Jedná se tedy primárně o snahu minimalizace množství odpadu bez možnosti recyklace či opakovatelného využití.

2.6 Uhlíková neutralita

Uhlíková neutralita vyjadřuje rovnováhu mezi emisemi uhlíku a jeho pohlcováním z atmosféry do tzv. úložišť uhlíku. Pro dosažení čistých nulových emisí musí být celosvětové emise skleníkových plynů vyváženy zachycováním uhlíku.

Uhlíkové úložiště je jakýkoli systém, který pohlcuje více uhlíku, než emituje. V přírodě jsou zachytávači uhlíku především půda, lesy a oceány. Podle odhadů odstraňují mezi 9,5 až 11 gigatunami CO₂ ročně, avšak roční globální emise CO₂ dosáhly v roce 2020 36 gigatun.

²⁷ WEISS, Paul, 2023. *Renewable Resources: A Report to the Committee on Natural Resources of the National Academy of Sciences-National Research Council*. Online. In: The National Academies Press. Dostupné z: <https://nap.nationalacademies.org/read/18451/chapter/1>. [cit. 2023-12-06].

²⁸ *Zero Waste Definition*, 2023. Online. Zero Waste International Alliance. Dostupné z: <https://zwia.org/zero-waste-definition/>. [cit. 2023-12-07].

²⁹ *Greenfilming v praxi - seminář 2.12.2021*, 2023. Online. In: YouTube. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=t1rxHxu-L7A>. [cit. 2023-12-07].

Umělá úložiště uhlíku nejsou zatím schopna odstranit uhlík z atmosféry v nezbytném měřítku pro boj proti globálnímu oteplování, navíc uhlík přirozeně zachycený například lesy se může znovu uvolnit do atmosféry lesními požáry, změnami ve využívání půdy nebo těžbou dřeva. Pro dosažení uhlíkové neutrality je tedy nutné především snížení emisí CO₂.³⁰

2.6.1 Kompenzace

Dalším způsobem, jak snížit emise a dosáhnout tak uhlíkové neutrality, je kompenzovat emise vzniklé v jednom sektoru jejich snížením v sektoru jiném. Toho lze dosáhnout díky obnovitelným zdrojům energie, vyšší energetické účinnosti nebo jiným čistým nízkouhlíkovým technologiím. Systém obchodování s emisemi EU ETS je příkladem systému kompenzace uhlíku.³¹

2.6.2 Offsety

Další možností kompenzace je využití offsetových programů. Offset je svou podstatou označení jednotky, která odpovídá jedné tuně CO₂. Nakoupení jednoho offsetu je následně ekvivalentem kompenzace jedné tuny CO₂, zpravidla skrze investiční projekty, ať už ve formě sadby stromů, zachytu metanu na skládkách, rozvoje fotovoltaiky atd.

V českých podmínkách je zpravidla zdůrazňováno, aby se offsetů využívalo až tehdy, kdy jsou emise redukovány na minimum a teprve zbylé množství je kompenzováno k dosažení neutrality.

Nákup offsetů je možný u nejrůznějších subjektů po celém světě. Eva Dvořáková Pérez v reakci na otázku z publika v závěrečné diskuzi semináře *Greenfilming v praxi* uvádí, že lokální offsetování v rámci ČR sice vychází draž než např. nákup offsetů v Amazonském deštném pralese, na druhou stranu jsou tyto náklady stále nízké.

Logickou výhodou podpory lokálních projektů je dopad na nejbližší prostředí, tzn. pakliže se rozhodneme podpořit kupříkladu výsadbu stromů v rámci lokálního projektu, výsledek tohoto projektu bude mít viditelný výsledek a může mít i přidaný estetický přesah. Navíc tím můžeme podpořit pracovní pozice a firmy, které tento projekt budou realizovat.

³⁰ Uhlíková neutralita. Dosáhneme jí do roku 2050?, 2019. Online. Evropský parlament. 2023. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20190926STO62270/uhlikova-neutralita-dosahnome-ji-do-roku-2050>. [cit. 2023-12-07].

³¹ *tamtéž*

Cena offsetů vykazuje inkrementální růst. Web greenfilming.cz uvádí, že zatímco v roce 2021 byla cena pod hranicí 5 dolarů za offset, v polovině roku 2022 vzrostla na trojnásobek.

2.6.3 Princip adicionality

S problematikou offsetů je úzce svázán i pojem *adicionalita*, který v daném kontextu vyjadřuje doplňkovost projektu, tedy princip, že by projekt bez zisků z prodeje offsetů vůbec nevznikl. Příkladem budiž třeba výsadba stromů v obcích, které by na ni neměly za normálních okolností rozpočet.³²

2.6.4 Kontroverze

V roce 2023 The Guardian publikoval článek *Revealed: more than 90% of rainforest carbon offsets by biggest certifier are worthless, analysis shows*, který vychází z devítiměsíční studie ve spolupráci The Guardian, německého týdeníku Die Zeit a neziskové organizace SourceMaterial, která se zabývá investigativní žurnalistikou. Vychází z analýzy vědeckých studií vypracovaných společností společnosti **Verra** v kontextu projektů s vazbou na deštné pralesy.

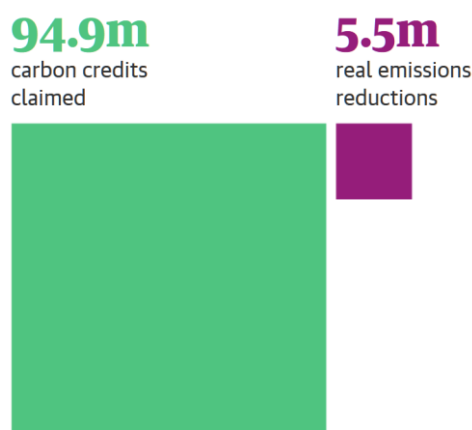
Společnost Verra se sídlem ve Washingtonu spravuje řadu předních environmentálních standardů v oblasti klimatu a udržitelného rozvoje, včetně svého vlastního **Verified Carbon Standard (VCS)**, který již vydal více než 1 miliardu uhlíkových kreditů. Tento program využívají mj. i společnosti Jako Gucci, Shell, či **Disney** ke kompenzaci své uhlíkové stopy.

Podle dvou studií pouze hrstka projektů společnosti Verra v oblasti deštných pralesů prokázala snížení odlesňování a další analýza ukázala, že 94 % kreditů nemělo žádný přínos pro klima.

Dále podle analýzy studie Cambridgeské univerzity z roku 2022 bylo ohrožení lesů u projektů Verra v průměru nadhodnoceno přibližně o 400 %.³³

³² HEGER, Luboš, 2022. *Co jsou offsety, jak se s nimi obchoduje a kde je koupit?* Online. In: Greenfilming. Dostupné z: <https://greenfilming.cz/clanek/463783-co-jsou-offsety-jak-se-s-nimi-obchoduje-a-kde-je-koupit>. [cit. 2023-12-16].

³³ GREENFIELD, Patrick, 2023. *Revealed: more than 90% of rainforest carbon offsets by biggest certifier are worthless, analysis shows*. Online. The Guardian. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/18/revealed-forest-carbon-offsets-biggest-provider-worthless-verra-aoe>. [cit. 2023-12-22].

Obrázek 4: Tvrzení společnosti Verra versus analýza nezávislých vědeckých studií

Z toho vyplývá, že přestože offsetování může mít pozitivní dopad na životní prostředí, je potřeba k dané tématice přistupovat kriticky a obezřetně.

2.7 Ekvivalent CO₂

Při výpočtech uhlíkové stopy se často, například i v úvodním grafu SPA, setkáme s jednotkou *CO₂e*, tzv. *ekvivalentem CO₂*. Tento ekvivalent vyjadřuje množství CO₂, které má ke skleníkovému jevu atmosféry stejný ekvivalentní příspěvek jako dané množství příslušného plynu vztažené obvykle k časovému horizontu 100 let.³⁴ Díky CO₂e je tedy možné jednotně popisovat účinky různých skleníkových plynů v závislosti na jejich škodlivosti.

Pro příklad, metan (CH₄) má přibližně 29krát vyšší potenciál globálního oteplování než CO₂. Jeden kilogram CH₄ tedy odpovídá 29 kilogramům CO₂e.³⁵

2.8 Greenwashing

S rostoucí popularitou zelené tematiky ve společnosti roste zájem o produkty, které se vyznačují vyšší udržitelností, či etickým původem. Studie *Nielson's Global Corporate*

³⁴ 2019 Refinement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories: Glossary, 2023. In: *The Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. Switzerland [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/12/19R_V0_02_Glossary.pdf

³⁵ Climate Change 2021: The Physical Science Basis, 2023. In: *IPCC: The Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. SWITZERLAND [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: https://report.ipcc.ch/ar6/wg1/IPCC_AR6_WGI_FullReport.pdf

Sustainability Report přinesla informaci, že 66 % spotřebitelů by utratilo více za výrobek, pokud by pocházel od udržitelné značky, mezi mileniály je to až 73 %.³⁶

PDI report z roku 2023 uvádí, že až 74 % spotřebitelů se zajímá o environmentální dopad výrobků, které kupují. Až 91 % zástupců generace Z chce nakupovat produkty od udržitelných společností.³⁷

Studií zkoumající zájem o zelené produkty je nespočet, jejich výstup však bývá podobný, a to že zpravidla většina dotázaných vykazuje zájem, či upřednostňuje právě produkty a služby s nižším environmentálním dopadem.

Společnosti jsou tak finančně motivovány k tomu, aby se chovaly sociálně uvědoměleji, nebo se tak alespoň tvářily.³⁸ Ne všechna řešení, která se prezentují jako ekologická, taková opravdu jsou a často se jedná pouze o klamavé komunikační taktiky s cílem prezentovat zboží či služby jako šetrná k životnímu prostředí.

2.8.1 Právní normy

V zemích EU upravuje greenwashing několik právních norem. Jsou to zejména *Směrnice o právech spotřebitelů* (Directive (EU) 2019/2161), *Směrnice o nekalých obchodních praktikách* (Directive (EU) 2019/2161) a *Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě* (Directive (EU) 2006/114). Tyto právní normy se budou průběžně aktualizovat pro naplnění záměrů Green Dealu.³⁹ Problematické je však jejich relativně volné a okrajové uchopení zvyhodňující společnosti využívající praktiky greenwashingu.

Výrazy „environmentální tvrzení“ a „ekologická/zelená tvrzení“ se vztahují k praktikám, které v obchodní komunikaci, marketingu nebo reklamě naznačují nebo vytvářejí dojem, že zboží či služba mají pozitivní nebo žádný dopad na životní prostředí, nebo že poškozují životní prostředí méně než konkurenční zboží či služby. Může se jednat o složení výrobku, způsob výroby či produkce, možného znečištění vznikajícího při jeho používání, či způsob

³⁶ MCCASKILL, Andrew, 2018. *Consumer-Goods' Brands That Demonstrate Commitment to Sustainability Outperform Those That Don't*. Online. What People Watch, Listen To and Buy | Nielsen. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20181103065731/http://www.nielsen.com/us/en/press-room/2015/consumer-goods-brands-that-demonstrate-commitment-to-sustainability-outperform>. [cit. 2024-02-05].

³⁷ CRUM, Debbi, 2023. Report Shows Consumers Want Sustainable Products: 2023 Business of Sustainability Index. In: *PDI Technologies, Inc* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://pditechnologies.com/wp-content/uploads/2023/04/2023_PDI_Business_of_Sustainability_Index.pdf

³⁸ ROBINSON, Deena, 2022. What is Greenwashing? In: *Earth.Org* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://earth.org/what-is-greenwashing/>

³⁹ Greenwashing: Jak jej upravuje legislativa a na co si dát pozor, 2023. In: *CIRA Advisory s.r.o* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.cira.eu/greenwashing-jak-jej-upravuje-legislativa-a-na-co-si-dat-pozor/>

likvidace. Pokud taková tvrzení nejsou pravdivá nebo je nelze ověřit, je tento postup často nazýván jako „lakování nazeleno“ – **greenwashing**.^{40 41}

Komise společně s orgány příslušnými pro spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele podrobněji přezkoumaly 344 zdánlivě pochybných tvrzení a zjistily, že:

- Ve více než polovině případů obchodník neposkytl spotřebitelům dostatek informací k posouzení správnosti tvrzení.
- V 37 % případů obsahovalo tvrzení vágní a obecné výrazy typu „uvědomělý“, „šetrný k životnímu prostředí“, „udržitelný“, které měly u spotřebitelů vyvolat nepodložený dojem, že výrobek nemá žádný negativní dopad na životní prostředí.
- Kromě toho v 59 % případů obchodník své tvrzení nepodložil snadno dostupnými důkazy.

S rokem 2023 přichází návrh Evropské Komise *Proposal for a Directive on Green Claims* navazující na předcházející návrh *Directive on Empowering Consumers for the Green Transition* z roku 2022.⁴² Návrh se **zaměřuje na výslovná tvrzení**, například: „tričko vyrobené z recyklovaných plastových lahví“, „dodávka s kompenzací CO₂“, „obal vyrobený z 30 % z recyklovaných plastů“ nebo „opalovací krém šetrný k oceánům“. Předtím, než společnosti spotřebitelům oznámí jakýkoli ze zahrnutých druhů „environmentálních tvrzení“, musí být tato tvrzení **nezávisle ověřena a doložena vědeckými důkazy**. V rámci vědecké analýzy společnosti určí dopady na životní prostředí, které jsou pro jejich výrobek skutečně **relevantní**, a aby poskytly úplný a přesný obraz, **identifikují případné kompromisy**.⁴³ Právě tento krok by mohl pozitivně ovlivnit rozmach greenwashingových praktik.

⁴⁰ Pokyny k výkladu a uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, 2021. In: *EUR-LEX: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52021XC1229%2805%29>

⁴¹ Kontrola internetových stránek kvůli problému klamavé ekologické reklamy neboli tzv. „lakování nazeleno“: polovina environmentálních tvrzení nepodložena důkazy, 2021. In: *European Commission - European Commission* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_269

⁴² Green claims, European Commi. In: *Environment* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/green-claims_en

⁴³ Ochrana spotřebitele: Usnadnění výběru udržitelných výrobků a ukončení „lakování nazeleno“, 2023. In: *European Commission - European Commission* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_1692

2.8.2 Vztah greenwashingu a filmového průmyslu

Vztah greenwashingu a filmového průmyslu je pro účely této práce rozdělen na dvě perspektivy.

Tou první jsou dopady greenwashingu na filmový průmysl. Druhou pak greenwashingové praktiky samotného filmového průmyslu.

2.8.3 Dopady greenwashingu na filmové produkce

V době vzniku tohoto textu ještě nejsou implementována rozsáhlejší opatření, viz *Proposal for a Directive on Green Claims*. Jednou z velkých výzev je tak pro seriózní filmové produkce, naplňující podstatu udržitelného natáčení, nalézt takové postupy a produkty, které nejsou výsledkem greenwashingu, či podobných forem klamavého green marketingu. To může být do velké míry problematické.

Jak již bylo zmíněno, spoléhat se na tvrzení obchodníků není zárukou pravdivosti jejich výroků. Zdá se být logické využívat certifikací, tak jak k tomu vybízí mnoho toolkitů a příruček po celém světě. Zde je však vhodná obezřetnost.

Data z českého výzkumu Manuál komunikace udržitelnosti bez greenwashingu provedeného FSV UK & CIRA Advisory poukazují, že certifikátům/eco labelům věří 65 % respondentů.⁴⁴ Problematická je však například váha certifikátů, především pak jejich neznalost. Ne všechny certifikace jsou si rovny, což je do velké míry zneužitelné a také je toho zneužíváno.

Příkladem jsou certifikace v textilním odvětví. Můžeme se setkat s certifikátem GOTS, *Global Organic Textile Standard*, jehož standardy jsou relativně vysoké, neboť je zohledňován celý produkční řetězec. Dalším certifikátem, jedním z nejrozšířenějších, je BCI⁴⁵, *Better Cotton Initiative*, jehož získání není tak náročné, nezohledňuje využívání syntetických pesticidů a v porovnání s GOTS je netransparentní, neboť není možné trasovat bavlnu k jejímu původu.^{46 47} Dle výzkumu FSV UK & CIRA téměř 90 % dotázaných nezná

⁴⁴ KOUDELKOVÁ, Petra; MÁROVÁ, Barbora; RIEGER, Matyáš; BÁBIKOVÁ, Jana a SCHANDL, Albert, 2023. *MANUÁL KOMUNIKACE UDRŽITELNOSTI BEZ GREENWASHINGU*. Online. In: CIRA Advisory s.r.o. – cirkulární ekonomika. Dostupné z: https://www.ciraa.eu/wp-content/uploads/2023/04/MKUBG_2022.pdf. [cit. 2024-02-05].

⁴⁵ Textile Certifications, c2019-2021. In: *Create and Sustain* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://createandsustain.org/textile-certifications-v2-0/>

⁴⁶ Who We Are. In: *Better Cotton* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://bettercotton.org/who-we-are/>

⁴⁷ BCI – BETTER COTTON INITIATIVE, 2021. In: *ReSOURCE* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.resource-textiles.com/en/certificates/bci-better-cotton-initiative/>

první ze zmíněných certifikátů.⁴⁸ Váha těchto certifikátů je rozdílná, avšak z hlediska green marketingu se jedná o certifikaci. Paradoxně ani jeden z těchto certifikátů nezaručuje, že bavlnu nebudou zpracovávat etnika, na kterých je páchána genocida či vykonávající nucené práce. Od roku 2014 čínská vláda pod vedením generálního tajemníka ústředního výboru Komunistické strany Číny Si Ťin-pchinga uvěznila bez jakéhokoli právního procesu v internačních táborech odhadem více než milion turkických muslimů v oblasti Sin-t'iang.^{49 50 51 52} I přes znalost této skutečnosti obě certifikační autority vydávají certifikáty o udržitelnosti bavlny z tohoto kontroverzního regionu.⁵³

Vzhledem k neznalosti certifikací je také problematický výskyt nerelevantních certifikátů, například takových, které jsou vytvořeny soukromou společností a následně aplikovány na vlastní produkty. Tvorba vlastních certifikátů není nikterak regulována a kdokoli tak může své produkty certifikovat, i přestože tuto praktiku lze využít ke klamání spotřebitele. Časté je i využívání certifikátů, které na první pohled připomínají certifikáty jiné, zpravidla prestižnější.

Možnou komplikací související s certifikáty je i jejich staří, neboť některé filmařské příručky nejsou aktualizovány, a tedy i certifikáty v nich uvedené nemusí odpovídat aktuálním standardům.

Klamavých praktik v oděvním průmyslu využívají i nadnárodní společnosti, příkladem budiž medializovaný případ společnosti *H&M*, kdy více než 50 % produktů označených hodnotícími kartami uvádělo, že oděv je šetrnější k životnímu prostředí, i když ve skutečnosti nebyl udržitelnější než srovnatelné oděvy této společnosti a jejích konkurentů.

⁴⁸ KOUDELKOVÁ, Petra; MÁROVÁ, Barbora; RIEGER, Matyáš; BÁBIKOVÁ, Jana a SCHANDL, Albert, 2023. *MANUÁL KOMUNIKACE UDRŽITELNOSTI BEZ GREENWASHINGU*. Online. In: CIRA Advisory s.r.o. – cirkulární ekonomika. Dostupné z: https://www.ciraa.eu/wp-content/uploads/2023/04/MKUBG_2022.pdf. [cit. 2024-02-05].

⁴⁹ DOU, Eva a Cate CADELL, 2022. As crackdown eases, China's Xinjiang faces long road to rehabilitation. In: *Washington Post* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/09/23/china-xinjiang-crackdown-uyghurs-surveillance/>

⁵⁰ One million Muslim Uighurs held in secret China camps: UN panel, 2018. In: *Al Jazeera* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/8/10/one-million-muslim-uighurs-held-in-secret-china-camps-un-panel>

⁵¹ WELCH, Dylan et al., 2019. The China Cables: Leak reveals the scale of Beijing's repressive control over Xinjiang. In: *ABC News* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2019-11-25/china-cables-beijings-xinjiang-secrets-revealed/11719016>

⁵² UN: Unprecedented Joint Call for China to End Xinjiang Abuses, 2019. In: *Human Rights Watch* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2019/07/10/un-unprecedented-joint-call-china-end-xinjiang-abuses>

⁵³ CHUA, Jasmin Malik, 2021. GOTS and BCI 'Willfully Blind' to Xinjiang Risks: Report. In: *Sourcing Journal* [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://sourcingjournal.com/topics/labor/bci-gots-cotton-made-in-africa-xinjiang-forced-labor-uyghurs-317547/>

V některých případech společnost *H&M* uváděla údaje, které byly přesným opakem skutečnosti, tedy například 30 % nárůst spotřeby vody byl interpretován jako 30 % snížení.⁵⁴

Dalším příkladem greenwashingu může být například vztah BPA a lahví na pití. Mnozí prodejci vyzdvihují label *BPA free*, či zkratka nepřítomnost BPA v dané lahvi. BPA je nejhojnějším představitelem chemické skupiny bisfenolů. Tyto látky jsou považovány za endokrinní disruptory – mohou narušovat hormonální systém, způsobit rakovinu, vrozené vady a další vývojové poruchy.^{55 56}

Tato látka je regulována například FDA a EU, avšak je často substituována jinými látkami ze skupiny bisfenolů, které mají podobné vlastnosti. Problematický je fakt, že tyto látky mohou být více toxické než samotné BPA. Jedním z příkladů je BPS, který může představovat riziko pro reprodukci.⁵⁷ Tento fakt však není zohledňován green marketingem, a tedy *BPA free* láhev není zárukou, že daná láhev nemá stejné, či dokonce horší účinky na lidský organismus, než kdyby bisfenol A obsahovala.

2.8.4 Greenwashing praktiky filmového průmyslu

Greenwashing ve filmovém průmyslu označuje klamavé praktiky, kdy je film natočen nebo propagován jako ekologický nebo sociálně odpovědný, ačkoli ve skutečnosti tato tvrzení nesplňuje. To může diváky a investory uvést v omyl, že filmy nebo produkce jsou udržitelnější nebo etičtější, než ve skutečnosti.

V současné době jsou filmové produkce motivovány k udržitelnosti kupříkladu již zmiňovaným podmíněním finanční podpory či ziskem prestižní certifikace. I přestože je v procesu filmové tvorby často zapojen green filming konzultant, manažer, či jiná složka mající na starost tuto problematiku, plnění slíbených závazků je těžko kontrolovatelné a není výjimkou, že dochází k vědomým podvodům podkopávajícím myšlenku zeleného natáčení.

Mezi příklady může být manipulace s daty, nepřiznaná manipulace s odpadem, dokumentace ekologických přípravků a produktů i přes využívání jiných, neekologických atd.

⁵⁴ SHENDRUK, Amanda, 2022. Quartz investigation: H&M showed bogus environmental scores for its clothing. In: *Quartz* [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://qz.com/2180075/hm-showed-bogus-environmental-higg-index-scores-for-its-clothing>

⁵⁵ LI, Lanlan et al., 2015. The Molecular Mechanism of Bisphenol A (BPA) as an Endocrine Disruptor by Interacting with Nuclear Receptors: Insights from Molecular Dynamics (MD) Simulations. In: *PLOS ONE* [online]. **2015**, s. 1 [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0120330>

⁵⁶ ABRAHAM, Anna a Paromita CHAKRABORTY, 2019. A review on sources and health impacts of bisphenol A. *Reviews on Environmental Health*. **2019**(35), 1. Dostupné také z: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/revveh-2019-0034/html>

⁵⁷ ŽALMANOVÁ, Tereza et al., 2017. Bisphenol S negatively affects the meiotic maturation of pig oocytes. *Nature*. **2017**(485), 1. Dostupné také z: <https://www.nature.com/articles/s41598-017-00570-5>

Další problematikou jsou partnerství. Jedním z příkladů budiž blockbuster *Avatar* (rež. James Cameron), který byl vyzdvihován pro své environmentální sdělení, avšak zároveň kritizován pro partnerství s McDonalidem. Ten mohl díky této spolupráci nastartovat masivní kampaň, do které spadalo vytvoření do té doby největší rozšířené reality užitá pro reklamní účely.⁵⁸ Ke zvýšení dosahu kampaně spolupracoval McDonald s řadou specializovaných neurovědních firem, například Neurosense, které následně pracovaly s interpretací podvědomých reakcí spotřebitelů.⁵⁹ Tímto snímek *Avatar* do velké míry pomohl globálnímu fastfoodovému řetězci McDonald k masivnímu cílení další reklamy a rozvoji podnikání, jehož dopady na životní prostředí jsou diskutabilní.

V českých podmínkách je běžné, že partnery filmu jsou energetické společnosti, což může vyvolávat diskuze, pakliže jsou partnery filmu s ekologickým poselstvím. Tato problematika byla diskutována na konci druhé části workshopu *Greenfilming v praxi* pořádaného na FAMU 2. 12. 2021.

V obecné rovině je tedy možné kriticky pohlížet na jakýkoliv film, který propaguje tendence environmentalismu, avšak následně činí opak. Ať už se jedná např. o samotný proces neudržitelné filmové produkce, či následné prodeje tie-ins, které svou konzumní podstatou nepřispívají, či přisívají negativně ke klimatické změně a znečištění.

Za kontroverzní a znepokojivé lze považovat i praktiky velkých amerických společností, například i **Disney**, které navzdory vlastním slibům a závazkům financují podnikatelské skupiny bojující proti přelomovým klimatickým zákonům.⁶⁰

2.8.5 Konkluze

Greenwashing a jeho důsledky mají negativní dopad na filmovou produkci, neboť do značné míry ztěžuje volbu možností a prostředků a činí tak celý proces časově náročnější. Jakákoliv filmová produkce se pak může stát nevědomky obětí greenwashingu. Tím se anulují konečný dopad snah o větší udržitelnost při simultánním navýšení výdajů za plnění stanovených cílů vedoucích k udržitelnosti.

⁵⁸ ALHADEFF, Eliane a Visit PROFILE, 2009. Serious Games As AR Extensive Deployment For Avatar. In: *SERIOUS GAME MARKET* [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.seriousgamemarket.com/2009/12/serious-games-as-ar-extensive.html>

⁵⁹ Case study: McDonald's Avatar, c2023. In: *Digital Ads* [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://artois.digitalads.org/resources/case-study-mcdonalds-avatar/>

⁶⁰ MILMAN, Oliver, 2021. Apple and Disney among companies backing groups against US climate bill. In: *The Guardian* [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/oct/01/apple-amazon-microsoft-disney-lobby-groups-climate-bill-analysis>

Greenwashingových praktik se mohou dopouštět i produkce, které se označují za zelené či udržitelné, avšak dílčí cíle pro potenciální certifikaci či zisk podmíněných financí z filmových fondů naplňují podvodným jednáním vůči daným autoritám. To se děje nejen v ČR ale i u zahraničních produkcí.

Greenwashing se také objevuje při marketingových kampaních během filmové distribuce. Při odhalení pak může dojít k reputační újmě, vyvolání kontroverzí, degradaci produktu, ohrožení potenciálních příjmů a k právním následkům.⁶¹

⁶¹ Home, 2023. Online. Komunikujte udržitelnost bez greenwashingu. Dostupné z: <https://www.bezgreenwashingu.cz/>. [cit. 2024-02-05].

3 VÝVOJ UDRŽITELNÉHO NATÁČENÍ

Historie green filmingu je v současné chvíli složitě uchopitelná, neboť pro zmapování těchto tendencí musíme požadované informace hledat ve zdrojích samotných společností, studií, či oceňovatelů do udržitelnosti angažovaných. Tato kapitola má za cíl široce obsáhnout důležité milníky ve vývoji tohoto trendu.

3.1 Devadesátá léta

Prvky green filmingu můžeme nalézt již v poslední dekádě dvacátého století. Devadesátá léta jsou v rámci udržitelnosti charakteristická vykazováním snahy o zavádění recyklačních programů v rámci studií a eliminace využívání a hledání substitutu lauanu; filipínského mahagonu, jehož použití pro konstrukční účely přispívá k odlesňování deštných pralesů.⁶²

V této době existuje pouze minimum organizací angažujících se v dané problematice a většina opatření vychází pouze z individuální iniciativy jednotlivých studií a producentů.

Článek *H'wood cleaning up its act ecologically*, publikován v roce 1993 *The Variety*, evaluující změny v Hollywoodu za posledních pár let, cituje Davida Kupfera, nezávislého environmentálního analytika/aktivistu.

*„Zábavní průmysl stále není nejekologičtějším odvětvím... ..ale malá část energie zábavního průmyslu se nyní věnuje hledání praktických a ekonomických řešení chronických problémů.“*⁶³

Roku **1989** byla založena organizace *Environmental Media Association*, známá především pod zkratkou **EMA**, s cílem dostat obsah týkající se životního prostředí do médií a inspirovat, vzdělávat a motivovat světovou veřejnost, zároveň také podporovat a propagovat pokrok v oblasti životního prostředí v zábavním průmyslu.

Tato organizace založila **EMA Awards**, jejichž první ročník se uskutečnil roku **1991** v *Sony Pictures Studios*. Oceňovány jsou televizní a filmové projekty, které zahrnují či zohledňují životní prostředí.⁶⁴ Tyto ceny jsou udělovány dodnes, vyčerpávající seznam oceněných je možné nalézt na webových stránkách organizace. Ve stejném roce EMA publikuje **30 Simple**

⁶² *Sustainability in the Motion Picture Industry: Contractor's Report to the Board*. Online. In: Institute of the Environment and Sustainability at UCLA: Moving Science to Action. USA. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20230504231538/https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf>. [cit. 2023-08-11].

⁶³ AYSCOUGH, Suzan, 1993. *H'wood cleaning up its act ecologically*. In: *Variety* [online]. USA: The Variety [cit. 2023-08-21]. Dostupné z: <https://variety.com/1993/biz/news/h-wood-cleaning-up-its-act-ecologically-106159/>

⁶⁴ BERESFORD, Trilby a Lexy PEREZ, 2022. *HOW HOLLYWOOD IS GOING GREEN: A TIMELINE OF NOTABLE ACHIEVEMENTS*. In: *Hollywood Reporter* [online]. USA:

Energy Things You Can Do to Save the Earth, tuto publikaci můžeme společně s *Environmental Guide* publikovanou AIPC⁶⁵ (viz poznámka pod čarou)⁶⁶ považovat za jednu z prvních příruček týkajících se metod udržitelného natáčení. Ještě ten samý rok EMA získává *President's Environmental and Conservation Challenge Award* od tehdejšího prezidenta USA George Bushe.⁶⁷

V roce 1992 byla publikována příručka *Low Impact Filmmaking: A Practical Guide to Environmentally Sound Film and Video Production* skrze vydavatelství *Glass Eye Pix*.⁶⁸ Jedná se o téměř 100stránkovou ilustrovanou knihu extenzivně popisující metody a praktiky udržitelného natáčení, která je do velké míry srovnatelná s dnešními příručkami. Studie UCLA uvádí nepřesný rok vydání 1991.⁶⁹

Roku 1996 je **Mezinárodní organizací pro normalizaci** představena rodina standardů **ISO 14000** vycházející z BS 7750, což byla první norma systému environmentálního managementu. Hlavním cílem řady norem ISO 14000 je podpora účinných systémů environmentálního managementu v organizacích, poskytnutí nákladově efektivních nástrojů, které využívají osvědčené postupy pro organizaci a používání informací o environmentálním řízení. K této rodině norem, společně pak s normou BS 8909, směřují mnohé společnosti, filmová studia a další subjekty z filmového průmyslu. Tato norma byla v průběhu času několikrát revidována, avšak je možné se s ní setkat ve starších materiálech. Rozdílly a další informace viz 2011.^{70 71}

⁶⁵ *Sustainability in the Motion Picture Industry: Contractor's Report to the Board*. Online. In: Institute of the Environment and Sustainability at UCLA: Moving Science to Action. USA. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20230504231538/https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf>. [cit. 2023-08-11].

⁶⁶ Je nutno podotknout, že tuto informaci přináší studie UCLA, která však zkratku AIPC nerozvádí. V jejím kontextu uvádí pouze informaci, že se jedná o iniciativu několika nezávislých reklamních producentů. Autor této práce se domnívá, že se jedná o překlep, neboť *Association of Independent Commercial Producers*, která svým charakterem a historií odpovídá popisu ve studii UCLA, užívá akronymu **AICP**. To je ověřitelné i skrze webový archiv a snímek webu z prosince roku 1996, viz <https://web.archive.org/web/19961231054526/http://aicp.com/>. Autor nedokáže doložit pravdivost této teze, avšak nabádá k obezřetnosti vůči původní informaci.

⁶⁷ *Historical Timeline*, 2023. Online. Environmental Media Association. Dostupné z: <https://www.green4ema.org/historical-timeline>. [cit. 2023-12-16].

⁶⁸ *Low Impact Filmmaking: A Practical Guide to Environmentally Sound Film and Video Production*. In: *Glass Eye Pix* [online]. Glass Eye Pix [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <http://www.glasseyepix.com/html/low.html>

⁶⁹ *Sustainability in the Motion Picture Industry: Contractor's Report to the Board*. Online. In: Institute of the Environment and Sustainability at UCLA: Moving Science to Action. USA. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20230504231538/https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf>. [cit. 2023-08-11].

⁷⁰ *What Is the ISO 14000 Standards Series?*, 2013. Online. ASQ. Dostupné z: <https://asq.org/quality-resources/iso-14000>. [cit. 2023-12-20].

⁷¹ *ISO 14000 / ISO 14001 Environmental Management Standard*, 2007. Online. Dostupné z: [ISO 14000 / ISO 14001 Environmental Management Standard, 2007. Online. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20140901194416/http://www.iso14000-iso14001-environmental-management.com/](https://web.archive.org/web/20140901194416/http://www.iso14000-iso14001-environmental-management.com/). [cit. 2023-12-20]. [cit. 2023-12-20].

Důkazem pozitivního přístupu je například cena *Waste Reduction Awards Program (WRAP)*, udělována v letech 1996 až 2007 *California's Department of Resources Recycling and Recovery*, ve zkratce *CalRecycle*.

Prvním oceněným byla roku **1996** *The Walt Disney Company*. *CalRecycle* v rámci svého archivu, který již není v současné době na webu k dispozici, uvádí, že recyklace v rámci celé společnosti dosáhla v roce 1995 rekordní úrovně 80 000 tun – od roku 1991 se zvýšila o více než 1 000 procent. Program zavedený v roce 1995 pro opětovné použití filmových a televizních přijímačů ušetřil společnosti Disney 528 000 dolarů. Darování zbytkových barev eliminovalo z odpadních vod objem vyšší než 1 000 galonů, což je přibližně 3785 litrů.

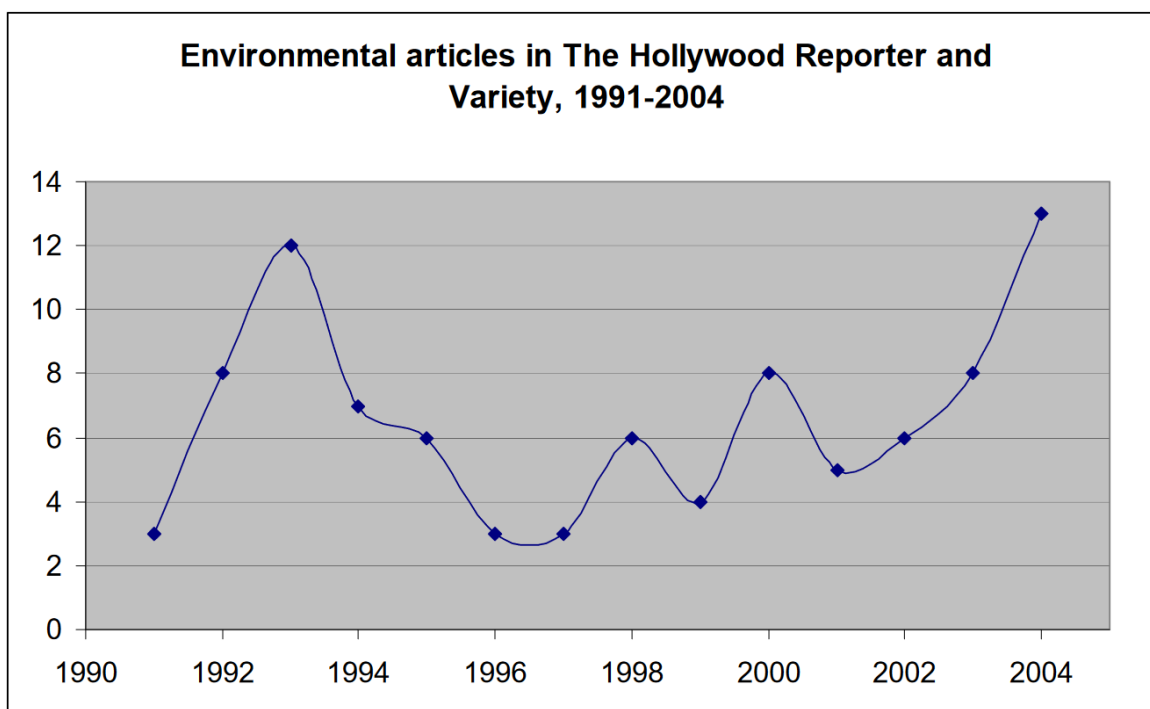
V tomto kontextu je však nutno k informaci přistupovat kriticky, neboť se nejedná o data pouze z filmové divize Walt Disney. Je tedy pouze otázkou, do jaké míry se pozitivní nárůst této divize týkal.

Stejnou cenu získala v roce **1997** společnost Warner Bros.

„Od zahájení recyklačních programů v roce 1990 se společnosti Warner Bros. podařilo šestinásobně zvýšit míru redukce odpadu na současných více než 40 %, ušetřit poplatky za odvoz odpadu ve výši 140 000 USD ročně a získat více než 80 000 USD z prodeje recyklovatelných materiálů v posledních dvou letech.“⁷² Informaci o začátku recyklace v roce 1990 se však nepodařilo z veřejně dostupných zdrojů ověřit.

Přínosná data o zájmu o ekologii v Hollywoodu mezi roky 1991 až 2004 mapuje report UCLA z roku 2006 skrze parametr četnosti článků s environmentální tematikou v médiích, konkrétně pak v *The Hollywood Reporter* a *The Variety*.

⁷² CALIFORNIA DEPARTMENT OF RESOURCES RECYCLING AND RECOVERY. Wrap of the Year. In: *CalRecycle* [online]. [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200305154252/https://www.calrecycle.ca.gov/wrap/woty>

Obrázek 5: Environmental articles in The Hollywood Reporter and Variety, 1991–2004

Při interpretaci daného grafu je však důležité podotknout, že se nejedná pouze o články pojednávající o udržitelném natáčení, ale primárně o ekologii obecně. Jde například o reporty z akcí jako koncerty v rámci Dne Země či zapojení známých osobností do projektů spojených s ekologií, oznámení nominací v rámci EMA Awards, stejně tak jejich vítězů. Skok v roce 2004 je způsoben 5 články o toho roku premiérováném snímku *The Day After Tomorrow*, kterému se THR rozhodl dát bezplatnou publicitu.

3.2 Nultá léta 21. století

3.2.1 2003

Do roku 2003 se ceny EMA zaměřovaly výhradně na filmy a pořady s obsahem environmentálních poselství. V roce 2004 byla do cen zařazena samostatná kategorie pro zlepšení environmentálních procesů na základě kontrolního seznamu **EMA Green Seal**. Tento seznam je svou podstatou ratingový systém. Pokud daný projekt získá alespoň 75 bodů z maximálních 200, pak má nárok na získání uznání EMA Green Seal. V případě, kdy získá 125 bodů a více, pak získává prestižnější EMA Gold Seal.

Existuje i kategorie pro studentské projekty, kde je přihláška, na rozdíl od hlavních kategorií, zdarma. Pokud škola nepatří do skupiny *Green Film School Alliance*, pak jsou přihlášky přezkoumány EMA.⁷³ Společně s touto změnou byla skrze webové stránky publikována nová příručka s možnými praktikami pro udržitelnější natáčení.⁷⁴

3.2.2 2005

S rokem 2005 je představen novozélandský projekt **Greening the Screen** podporující udržitelnost filmové tvorby. Byl financován zdejším ministerstvem životního prostředí, *Landcare Research* a *Waitakere City Council* a vypracován ve spolupráci se *South Pacific Pictures* a *Screen Production and Development Association*. Projekt získal širokou podporu ze strany filmového průmyslu. V červnu 2009 pak převzala společnost **Film New Zealand**, jakožto národní filmová kancelář, odpovědnost za aktualizaci obsahu webových stránek a soubor nástrojů s cílem udržovat *Greening the Screen* jako důležitý zdroj a praktický základ pro všechny, kteří pracují v oblasti filmové produkce na Novém Zélandu.⁷⁵

V roce 2005 dva kanadští absolventi magisterského studia udržitelného rozvoje, Laura MacKayová a Mitch Rhodes, založili společnost **Treadlight Media** s cílem posunout „médiu i sdělení“ směrem k udržitelnosti. Tato společnost na západním pobřeží Kanady zkoumala způsoby, jak strategicky propojit udržitelnost s konkurenceschopností filmového průmyslu v Britské Kolumbii.

Ve stejném roce oslavila kanadská společnost **Les Productions du Rapide-Blanc** 20. výročí svého založení a její spoluzakladatelka Sylvie Van Brabantová se rozhodla podpořit tendence koproducentky Marie-France Côté tím, že se připojila k výzvě **Nature Challenge** ekologa Davida Suzukiho – přijmout jednoduchá opatření k ochraně životního prostředí. Viz 2006.⁷⁶

⁷³ ENVIRONMENTAL MEDIA ASSOCIATION, 2023. The EMA Green Seal is a recognition program honoring progress in sustainable production for movies, television shows (animated and live action) filmed commercials and print advertising. In: *Environmental Media Association* [online]. USA [cit. 2023-08-21]. Dostupné z: <https://www.green4ema.org/ema-green-seal-production>

⁷⁴ EMA, 2004. What You Can Do. In: *Environmental Media Association* [online]. Los Angeles, CA, USA [cit. 2023-08-21]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20040831083649/http://www.ema-online.org/what_you_can_do.htm

⁷⁵ *About: The Greening the Screen project*, 2016. Online. Greening the Screen. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160122015105/http://greeningthescreen.co.nz/about/project/>. [cit. 2023-12-20].

⁷⁶ *The greencodeproject history*, 2008. Online. A greencode for the media industries. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20080313182950/http://greencodeproject.org/en/history>. [cit. 2023-12-20].

3.2.3 2006

V roce 2006 zakládají Peter Wintonick ze společnosti *Rapide-Blanc* a *Necessary Illusions* projekt **greencodeproject**, který má pomoci vést filmový průmysl k lepším ekologickým postupům. Tento projekt iniciačně podpořila Kanadská národní filmová rada, vznikl v mezinárodní spolupráci filmařů v rámci Mezinárodního filmového festivalu dokumentárních filmů v Amsterdamu (IDFA). Web tohoto projektu uvádí, že se jedná o první sdružující soubor pravidel a postupů v rámci filmového průmyslu, zatímco do této doby existovaly pouze lokální iniciativy.⁷⁷

Stejného roku byla založena společnost **Reel Green BC** bývalou filmovou komisí Britské Kolumbie ve spolupráci s MPPIA a produkčním průmyslem BK. Tato iniciativa, která je nyní národním partnerstvím řízeným filmovou komisí, pomáhá kanadskému filmovému průmyslu sjednotit se s cílem zlepšit výrobní postupy a snížit dopady na životní prostředí prostřednictvím strategické spolupráce a praktických nástrojů.⁷⁸

3.2.4 2007

V roce 2007 byl kanadský **greencodeproject** posílen vytvořením národní neziskové nevládní organizace **GreenMedia Institute**. Mezi první podporovatele patří Asociace filmového průmyslu BK (MPPIA-BC), Ontarijská rada pro umění, Carbon Planet – australská organizace pro snižování emisí uhlíku, a také řada produkčních společností, mezi nimi například Eyesteelfilm v Montrealu, Sphinx Productions Rona Manna v Torontu a Filmkontakt Nord v Dánsku.⁷⁹

Dále s rokem 2007 vydává studio Warner Brothers příručku **Going Green**. Jejím obsahem je udržitelnost během filmové produkce ve smyslu green filmingu.⁸⁰

V květnu stejného roku se přidává NBCUniversal s iniciativou **Green is Universal**, jejíž náplní není pouze udržitelné natáčení, ale také zvyšování povědomí, pozitivní změny

⁷⁷ *The greencodeproject history*, 2008. Online. A greencode for the media industries. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20080313182950/http://greencodeproject.org/en/history>. [cit. 2023-12-20].

⁷⁸ CREATIVE BC, 2023. Canada's Motion Picture Climate Action Catalyst. In: *Reel Green: At Creative BC* [online]. BC [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://creativebc.com/reel-green/>

⁷⁹ *The greencodeproject history*, 2008. Online. A greencode for the media industries. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20080313182950/http://greencodeproject.org/en/history>. [cit. 2023-12-20].

⁸⁰ WARNER BROS. ENTERTAINMENT, 2007. *Going Green: AN ENVIRONMENTAL PRODUCTION HANDBOOK*. In: *WB Environmental* [online]. USA: Warner Bros. Entertainment [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20081026065134/http://wbenvironmental.warnerbros.com/pdf/WBEnvironmentalHandbook2007.pdf>

v životním prostředí a zásadní ekologizace vlastního provozu. Netýká se tak pouze filmového sektoru, ale celého portfolia tohoto konglomerátu.^{81 82 83}

Státní agentura **Oregon Film** na svém webu uvádí, že je již od 70. let minulého století známým lídrem v ekologických iniciativách a v souladu s tímto přístupem Úřad guvernéra pro film a televizi sestavil zdroje pro produkční společnosti, které se zajímají o udržitelnější a k přírodě šetrnější možnosti tvorby, ale nemají čas na vlastní výzkum. Nejzazší dohledatelné informace o angažmá v rámci green filmové tematiky je však možné získat až z listopadu 2007, kdy stránky nabízely ke stažení **Green Resource Guide** s komentářem, že cílem tohoto průvodce je zjednodušit hledání informací o zdrojích a recyklaci a usnadnit tak volbu ekologické varianty pro produkce všech velikostí, což prospěje místní komunitě i životnímu prostředí.⁸⁴ Je tedy možné, že Film Oregon patří k pionýrům této oblasti, je však potřeba získat další informace, které autor této práce nemá k dispozici.

V roce 2007 byla dále založena iniciativa **Green Screen Toronto**, která patří mezi nejvýraznější subjekty v průběhu vývoje green filmingu. Tato iniciativa si položila za cíl vytvořit soubor protokolů udržitelných osvědčených postupů, které by vedly k certifikačnímu programu pro filmový a televizní průmysl v Torontu, a to s využitím mechanismu ověřování třetí stranou, v jehož rámci by byly akreditovány produkce dodržující ekologické zásady. Dále pak vytvoření průvodce nejlepšími ekologickými postupy a průvodce ekologickými zdroji pro ontarijské produkce. V říjnu následujícího roku byla vydána *Green Screen Toronto Resource Guide*, v roce 2009 *Green Practices Manual* a *Green Practices Handbook*, v roce 2010 pak *Green Production Toolkit*.^{85 86}

⁸¹ NBC Universal's "Green is Universal" Initiative: Women in Conservation, 2009. In: *Audubon New York* [online]. New York: Audubon [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://ny.audubon.org/nbc-universals-green-universal-initiative>

⁸² Universal Studios Lot: Green is Universal, 2023. In: *Universal Studios Lot* [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://www.universalstudioslot.com/green-is-universal>

⁸³ Our Productions, 2023. In: *NBCUNIVERSAL MEDIA* [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: https://www.nbcuniversal.com/environment/our_productions

⁸⁴ *Green Production*, 2007. Online. Oregon Film. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20071208192053/www.oregonfilm.org/resources/greenproduction/>. [cit. 2023-12-19].

⁸⁵ *Initiative/Alliance*, 2008. Online. Green Screen Toronto. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20081010024430/http://www.greenscreentoronto.com/initiative/>. [cit. 2023-12-20].

⁸⁶ *Press Releases*, 2014. Online. Green Screen Toronto. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140921041322/http://greenscreentoronto.com/press/>. [cit. 2023-12-20].

Je nutno podotknout, že v rámci Green Screen Toronto byly organizovány i workshopy, například svícení scény za pomoci LED již v roce 2009, prováděny studie, udíleny ceny a mnoho dalších aktivit s environmentální tematikou.⁸⁷

3.2.5 2008

S rokem 2008 nabírá udržitelné natáčení na obrátkách. Prvním velkým krokem ke sjednocení snah filmového průmyslu je vznik iniciativy **PGA Green**. PGA, či **Producers Guild of America**, je nezisková profesní skupina zastupující více než 8000 producentů a prosazující jejich zájmy na širokém poli AV, především pak filmového průmyslu. PGA Green je iniciativa PGA aktivně podporovat udržitelnost v zábavním průmyslu.⁸⁸

Ve stejném roce Sony Pictures zakládá iniciativu **Sony Pictures A Greener World**⁸⁹ s cílem zvýšení udržitelnosti v oblasti oxidu uhličitého, odpadu, angažmá zaměstnanců a ekologické filmové tvorby s plánem dosáhnouti těchto cílů do roku 2012. To se povedlo, neb se v roce 2011 stalo nulovým producentem odpadu a od roku 2006 snížilo emise uhlíku o více než 20 %. Od roku 2012 se náplň iniciativy změnila v jednotlivých bodech, avšak tento program je stále aktivní.⁹⁰

Za zmínku stojí společnost Disney, která je velmi specifická co se týče uvádění dat, neboť ta jsou často obtížně dohledatelná a ověřitelná. Většina dat, která lze najít na stránkách společnosti a v environmentálních sekcích ročních responsibility reportů, jsou zpravidla data celého konglomerátu Disney, kam mimo jiné patří například jeho zábavní parky po celém světě či výletní plavby a navíc jsou tato data zpravidla relativní.

Z toho vyplývá, že závazky společnosti nelze striktně oddělit od Walt Disney Studios Motion Picture Production, tedy filmové divize. Z dat s vazbou k filmovému průmyslu vychází například obsahová změna, ať už ve formě eliminace kouření a propagace tabákových výrobků v rámci svého obsahu v roce 2007, či tvorba s environmentální

⁸⁷ *News Archive*, 2015. Online. Green Screen Toronto. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150817035011/http://greenscreentoronto.com/news/48/>. [cit. 2023-12-20].

⁸⁸ PGA, 2021. PGA calls for transition to clean energy. In: *Producers Guild of America* [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://producersguild.org/clean-energy/>

⁸⁹ ALLEN, Jason, 2013. Press Releases: Sony Pictures Announces New Sustainability Targets. In: *Sony Pictures Entertainment* [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: https://www.sonypictures.com/corp/press_releases/2013/04_13/041613_sustainability.html

⁹⁰ Sony Pictures A Greener World, 2014. In: *Sony Pictures* [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://www.sonypictures.com/corp/pdfs/SonyPicturesAGreenerWorld.pdf>

tématikou se zapojením tehdejších prominentních tváří jako Miley Cyrus, Demi Lovato, či Selena Gomez.⁹¹

Dále v roce **2008** vzniká Londýnská iniciativa **Green Screen London** za podpory *Film London, U.K. Film Council, BAFTA, Equity, 3 Mills Studios, Pinewood Studios, Production Managers Association, Advertising Producers Association, Producers Alliance for Cinema and Television, Production Management Association*, samotného města a tehdejšího starosty Borise Johnsona. Tato iniciativa byla představena na filmovém festivalu v Cannes. Za průlomovou je ji možno považovat díky svému dosahu, neboť v té době byl Londýn hned po Los Angeles a New Yorku třetí nejvytíženější filmařskou lokací světa.^{92 93}

V roce 2008 organizace **Filmmakers for Conservation**, založena již v roce 1999, spolupracovala s Americkou univerzitou ve Washingtonu DC na vytvoření Kodexu osvědčených postupů v oblasti udržitelné filmové tvorby, primárně pro producenty dokumentárních filmů.⁹⁴ FFC uvádí, že ačkoli již existovaly „zelené“ filmové příručky, jen málo z nich, pokud nějaká, bylo vypracováno na základě podrobného výzkumu, či předloženo k odbornému posouzení. Díky podpoře Fordovy nadace a WWF UK mohli autoři Larry Engel a Andrew Buchanan, oba členové FFC, provést výzkum a sepsat *Code of Best Practice in Sustainable Filmmaking*, který pak nechali podrobit odbornému recenznímu řízení a následně publikovali.⁹⁵

3.2.6 2009

Corporate Citizenship Report z roku 2010 uvádí, že Walt Disney Studios Motion Picture Production v roce 2009 oznamuje novou pozici **Environmental Steward**.

⁹¹ The Walt Disney Company: 2008 Annual report, 2008. In: *The Walt Disney Company* [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://thewaltdisneycompany.com/app/uploads/WDC-AR-2008.pdf>

⁹² Daily Archives: 16 November 2009. In: *The Green Screen* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://thegreenscreen.wordpress.com/2009/11/16/>

⁹³ KEMP, Stuart, 2023. London launches 'Green Screen' initiative. In: *The Hollywood Reporter* [online]. The Hollywood Reporter [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/london-launches-green-screen-initiative-104131/>

⁹⁴ *About Conservation Filmmaking*, 2013. Online. Filmmakers For Conservation. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130402150113/http://www.filmmakersforconservation.org/conservation-filmmaking/about-conservation-filmmaking.html>. [cit. 2023-12-20].

⁹⁵ MAHONEY, Paul, 2009. *TEN YEARS OF FFC SUCCESS*. Online. Filmmakers for Conservation. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130402034940/http://www.filmmakersforconservation.org/about-us/10-years-success.html>. [cit. 2023-12-20].

Tato pozice je z dnešního pohledu principiálně shodná s green filming konzultantem. Do této doby se však zmínky o udržitelné produkci neobjevují.⁹⁶

V roce 2009 je založena francouzská nezisková asociace **Ecoprod**, opět se zaměřením na udržitelnost filmového a televizního průmyslu. Mezi zakládajícími členy byli například Audiens, Canal+, CST, Film Paris Region, France TV či TF1.⁹⁷ Ecoprod na svých internetových stránkách shromažďuje mnoho bezplatných zdrojů a nástrojů, jako jsou příručky, studie, kalkulačka emisí uhlíku, certifikační systém se značkou Ecoprod a průvodce ekologickou výrobou. Dnes sdružuje 300 společností, které se zavázaly spolupracovat na snižování dopadů tohoto odvětví. Zásadním krokem bylo vytvoření nástroje **Carbon'Clap** v roce 2012. Ten byl již dvakrát re-designován, v roce 2023 byl certifikován CNC (francouzským národním filmovým fondem) a využívají ho hlavní francouzské vysílací společnosti a producenti.⁹⁸

Roku 2009 byla také založena britská společnost **Greenshoot**, jejíž cílem je usilovat o uhlíkově neutrální filmový průmysl. Tato společnost je významná pro britský filmový průmysl, neboť je zodpovědná za green filming na mnoha lokálních projektech, viz 2017.⁹⁹

3.3 Desátá léta 21. století

3.3.1 2010

Rok 2010 představuje pro sjednocení snah o udržitelnější filmovou produkci zásadní milník, neboť je založena **Sustainable Production Alliance** (SPA). Jendá se o konsorcium se členstvím společností jako *FOX, The Walt Disney Company, Netflix, Paramount, Amblin, Sony, NBCUniversal, Amazon, Warner Bros. Discovery* a další.¹⁰⁰

SPA společně s PGA Green následně zakládají **Green Production Guide** (GPG), i v dnešní době největší iniciativu Hollywoodských studií.¹⁰¹ Díky silným vazbám na lídry filmového

⁹⁶ 2010 Corporate Citizenship Report: Disney Studios' Environmental Stewards Bring Green to Movie Production. In: *The Walt Disney Company* [online]. USA, 2010 [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: https://thewaltdisneycompany.com/app/uploads/FY10Disney_2010_CC_Report.pdf

⁹⁷ *Ecoprod* [online], 2023. France [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.ecoprod.com/>

⁹⁸ AUBENQUE, Alissa, 2023. Ecoprod tools in English. In: *Ecoprod* [online]. France [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.ecoprod.com/en/home/agenda-ecoprod.html>

⁹⁹ *Greenshoot*, 2023. Online. Greenshoot. Dostupné z: <https://www.greenshoot.com>. [cit. 2023-12-19].

¹⁰⁰ About The Sustainable Production Alliance, 2023. *Green Production Guide* [online]. USA: Producers Guild of America Foundation [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://greenproductionguide.com/about-the-sustainable-production-alliance/>

¹⁰¹ PRODUCERS GUILD OF AMERICA FOUNDATION, 2023. About Us. In: *Green Production Guide* [online]. USA [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://greenproductionguide.com/about-us/>

průmyslu GPG poskytuje nejen rozsáhlý toolkit, kalkulátor CO₂, ale i mnohé případové studie z tentpole projektů, reporty, edukaci. Mezi hlavní patří Production Environmental Accounting Report (PEAR) a Production Environmental Actions Checklist (PEACH). Díky své rozsáhlosti a postavení je tento online toolkit hojně citován a mnoho budoucích toolkitů na něj navazuje.¹⁰²

V září 2010 iniciuje **Location Flanders**, Vlámská filmová kancelář, projekt **e-Mission**. V říjnu je skrze filmový festival v Gentu, konkrétně na Eco-Summitu, tento projekt představen společně s doprovodnou publikací *e-Mission Handboek: Gids voor een groene AV sector in Vlaanderen*.^{103 104}

V témže roce Sony oznamuje iniciativu **Road to Zero**, která se vztahuje i na filmové divize pod Sony spadající.¹⁰⁵

V roce 2010 také **BAFTA** společně s Britskou filmovou radou uspořádali, dle jejich slov, velmi úspěšnou akci nazvanou **Greening the Screen**, jejímž cílem bylo nasměrovat filmový a televizní průmysl k „zelenému přístupu, aniž by se dostal do červených čísel“, což je také podnázev příručky v rámci tohoto projektu následně vydané.¹⁰⁶ Tato akce byla uspořádána také o dva roky později, přičemž její význam spočívá ve vazbě na vývoj nástroje albert, viz níže.^{107 108}

Kromě toho BAFTA podniká i kroky v rámci organizace připojením se k programu **10:10** s cílem snížit spotřebu energie v roce 2010 o 10 %.¹⁰⁹

¹⁰² Sustainability in the Motion Picture Industry: Contractor's Report to the Board. In: *Institute of the Environment and Sustainability at UCLA: Moving Science to Action* [online]. USA [cit. 2023-08-11]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20230504231538/https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf>

¹⁰³ E-Mission Handboek: Gids voor een groene AV sector in Vlaanderen. In: *Issuu* [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: https://issuu.com/location_flanders/docs/emission_handboek/81

¹⁰⁴ *E-Mission supports green audiovisual sector*, 2023. Online. Flemish Audiovisual Fund. Dostupné z: <https://www.vaf.be/nieuws/e-mission-ondersteunt-groene-audiovisuele-sector>. [cit. 2023-12-17].

¹⁰⁵ Sony launches "Road to Zero" environmental plan and sets 2015 mid-term targets: News Releases, 2010. In: *Sony Group Portal - Sony Global Headquarters* [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <http://www.sony.com/en/SonyInfo/News/Press/201004/10-0407E/index.html>

¹⁰⁶ *Greening the Screen: How to Go Green Without Going into the Red*, 2011. Online. Greening Film. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170103234050/http://www.greeningfilm.com/wp-content/uploads/2011/07/GreeningTheScreenToolkit.pdf>. [cit. 2023-12-19].

¹⁰⁷ *BAFTA AND BFI ANNOUNCE ENHANCED INDUSTRY SUPPORT FOR ENVIRONMENTALLY-FRIENDLY FILM AND TELEVISION PRODUCTIONS*, 2023. Online. In: Albert. Dostupné z: <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2021/02/greening-the-screen-press-release-final-2-1576.pdf>. [cit. 2023-12-19].

¹⁰⁸ *Greening the Screen*, 2018. Online. BAFTA. Dostupné z: <https://www.bafta.org/initiatives/sustainability/video-greening-screen>. [cit. 2023-12-19].

¹⁰⁹ *BAFTA's Stance on Sustainability*, 2018. Online. BAFTA. Dostupné z: <https://www.bafta.org/initiatives/sustainability/baftas-stance-on-sustainability>. [cit. 2023-12-19].

Miami-Dade Office of Film and Entertainment (FilMiami) v roce 2010 sestavil **průvodce Go Green Guide**, který poskytuje filmovým a televizním produkcím návrhy na snížení uhlíkové stopy. Tento dokument kromě obecných pravidel obsahuje značnou část zaměřenou právě na podmínky města Miami.¹¹⁰

3.3.2 2011

Rok 2011 je významný především pro britský filmový průmysl. Na začátku roku začala **BBC** v rámci programu vedoucího k větší udržitelnosti využívat online nástroj a kalkulačtor s názvem **Albert**. Ten byl nejdříve dostupný pouze skrze intranet BBC, avšak již na podzim téhož roku byl bezplatně zpřístupněn online všem dalším produkčním společnostem, což navazuje na vytvoření partnerství s BAFTA v roce 2010.^{111 112} **albert** (pozn. k dnešnímu dni se oficiálně využívá název s malým počátečním písmenem) nyní spadá pod **BAFTA albert Consortium and Directorate**, BBC je jeho součástí. V současné době, konkrétně pak od ledna roku 2022, jsou všechny produkce ve Spojeném království spolupracující s BBC povinny tento nástroj využívat.^{113 114}

Úspěšné dokončení strategie **Carbon Action Plan** v rámci tohoto nástroje vede k certifikaci **albert** a právu využít loga této certifikace v závěrečných titulcích.¹¹⁵ Certifikace má tři stupně. Prvním vysokorozpočtovým filmem, který dosáhl té nejvyšší, tedy 3hvězdičkové, byl snímek *1917* (rež. Sam Mendes).¹¹⁶

Tentýž rok **BFI** přijímá novou britskou normu pro udržitelnost **BS 8909**, která byla ohlášena v roce **2011** v **Cannes**, a aktivně podporuje ostatní filmové organizace, aby učinily totéž.

¹¹⁰ MIAMI-DADE COUNTY ONLINE SERVICES, 2023. *Go Green Production Guide*. Online. Filmiami.org - Miami-Dade County Film & Entertainment Office. Dostupné z: https://www.filmiami.org/production_green_guide.asp. [cit. 2023-12-20].

¹¹¹ DEBONNAIRE, Sally, 2011. Sharing Albert - supporting sustainability in TV production. In: *BBC: Blog* [online]. UK: BBC [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/blogs/aboutthebbc/2011/05/sharing-albert-supporting-sustainability-in-tv-production.shtml>

¹¹² BAFTA's Sustainability Efforts, 2018. *BAFTA* [online]. UK [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.bafta.org/about/sustainability>

¹¹³ Environmental sustainability, 2023. *BBC* [online]. UK [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/aboutthebbc/reports/policies/sustainability>

¹¹⁴ *A News Standard for Sustainability in Film*, 2016. Online. GreeningFilm. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20161021003726/http://www.greeningfilm.com/>. [cit. 2023-12-19].

¹¹⁵ Production Tools, 2023. In: *Albert* [online]. UK [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://wearealbert.org/production-handbook/production-tools/>

¹¹⁶ MARGRETT, Genevieve, 2020. How big budget film 1917 achieved certification. In: *Albert* [online]. UK [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://wearealbert.org/2020/01/10/how-big-budget-film-1917-achieved-certification/>

Jejím hlavním přínosem bylo sjednocení standardů a požadavků v rámci udržitelnosti, který do té doby neexistoval.¹¹⁷

Hlavním rozdílem oproti ISO 14000 je fakt, že BS 8909 se zaměřuje přímo na filmový průmysl. Samotný podnázev této normy je „Specification for a sustainability management system for film“. Dále pak fakt, že se jedná o jednu normu, zatímco ISO 14000 je rodina norem.¹¹⁸

Ve stejném roce vzniká ve Skotsku **Creative Carbon Scotland** s cílem začlenit environmentální udržitelnost do uměleckého a kulturního sektoru Skotska, včetně toho filmového. Od svého začátku se samotná organizace velmi rozvinula od snahy pomoci uměleckým organizacím reportovat emise uhlíku až po zkoumání úlohy tohoto odvětví při transformaci naší společnosti s cílem reagovat na změny klimatu.¹¹⁹

V roce 2011 také společnost Disney oznamuje *Paper Sourcing and Use Policy*, pokyny pro používání papíru v každodenní obchodní činnosti společnosti Disney, jakož i pro její spotřebitelské výrobky a obaly s cílem minimalizovat spotřebu papíru, využívat certifikované zdroje dřeva apod.¹²⁰

Tento rok renomovaná německá reklamní společnost **BBDO Proximity** představuje program **Carbon Film Quote** pro výpočet, kolik oxidu uhličitého pravděpodobně vyprodukuje určitá televizní reklama. Zároveň nabízí klientům možnosti, jak by mohli snížit svou uhlíkovou stopu.^{121 122}

V Austrálii byla v roce 2011 společností Screen NSW pověřena společnost **GreenShoot Pacific**, aby spolupředsedala státnímu fóru Green Screen Forum a dále aby vytvořila **Green Screen Resource**. Tento nástroj, v Austrálii první svého druhu, znamenal zásadní krok

¹¹⁷ BAFTA AND BFI ANNOUNCE ENHANCED INDUSTRY SUPPORT FOR ENVIRONMENTALLY-FRIENDLY FILM AND TELEVISION PRODUCTIONS, 2023. Online. In: Albert. Dostupné z: <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2021/02/greening-the-screen-press-release-final-2-1576.pdf>. [cit. 2023-12-19].

¹¹⁸ BS 8909: 2011, 2023. Online. European and International standards online store: //www.en-standard.eu. Dostupné z: <https://www.en-standard.eu/bs-8909-2011-specification-for-a-sustainability-management-system-for-film/>. [cit. 2023-12-20].

¹¹⁹ About Creative Carbon Scotland, 2023. Online. Connecting arts and sustainability | Creative Carbon Scotland. Dostupné z: <https://www.creativecarbonscotland.com/about/>. [cit. 2023-12-17].

¹²⁰ CUEVAS, Armando, 2012. Disney Announces Paper Sourcing and Use Policy. In: *The Walt Disney Company* [online]. USA [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://thewaltdisneycompany.com/disney-announces-paper-sourcing-and-use-policy/>

¹²¹ BBDO Proximity targets green commercial filming with Carbon Film Quote, 2023. Online. The Location Guide » Access international information for filming on location. Dostupné z: <https://www.thelocationguide.com/2011/09/bbdo-proximity-targets-green-commercial-filming-with-carbon-film-quote/>. [cit. 2023-12-22].

¹²² BBDO rechnet CO2-Emissionen von Spotproduktionen aus, 2023. Online. PAGE online. Dostupné z: https://page-online.de/branche-karriere/bbdo_rechnet_co2_emissionen_von_spotproduktionen_aus/. [cit. 2023-12-22].

v rámci udržitelnosti australského filmového průmyslu.¹²³ O dva roky později publikuje ve spolupráci s Republic of Everyone příručku **The Good Green Production Bible**.¹²⁴ Tato společnost je významná i svou prací na tentopole snímcích. Například snímek *Velký Gatsby* (rež. *Baz Luhrmann*) byl první velkou americkou produkcí, která při natáčení v Austrálii využila green filmingové strategie. Před zahájením produkce se manažer udržitelné produkce společnosti Warner Bros. Pictures Jon Romano setkal v roce 2010 v L.A. právě s konzultanty společnosti GreenShoot Pacific, kteří byli pověřeni řízením natáčení Velkého Gatsbyho.¹²⁵

3.3.3 2012

V roce 2012 se řada členů **Cine Regio**, sítě regionálních filmových fondů (k roku 2023 s 53 členy, Česká republika není součástí) rozhodla vytvořit **Green Regio Subgroup**, jejímž cílem je zvyšovat povědomí a sdílet znalosti nástrojů, opatření a postupů udržitelné filmové produkce.¹²⁶ Reporty této skupiny jsou cenným zdrojem informací o tendenčním vývoji udržitelného natáčení v evropském kontextu.

Ve stejném roce německý **Filmförderung Hamburg Schleswig** představuje **Green Shooting Card**. Principiálně se jedná o ocenění udělované udržitelným produkcím. Společně s ním vydal průvodce zeleným natáčením, adoptovaným od PGA Green. Od roku 2013 FFHSH spolupracuje s Hamburg Media School – čímž i studenti mohou získat certifikaci, trénink a vzdělávání v této oblasti.¹²⁷

3.3.4 2013

S rokem 2013 Vlámsko, konkrétně pak **Flanders Audiovisual Fund (VAF)**, navazuje na iniciativu **e-Mission** z roku 2010, přičemž vytváří a publikuje další nástroje, které následně implementuje. Počínaje zářím 2013 je každý hraný celovečerní film nebo televizní seriál,

¹²³ *Screen*, 2014. Online. GreenShoot Pacific. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20141019165829/http://www.greenshootpacific.com/industries/screen/>. [cit. 2023-12-20].

¹²⁴ *Good Green Production Bible challenges industry to make green decision*, 2023. Online. Eco-Business. Dostupné z: <https://www.eco-business.com/press-releases/good-green-production-bible-challenges-industry-to-make-green-decision/>. [cit. 2023-12-20].

¹²⁵ *The greenlight to "Go green"*, 2023. Online. Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2014/02/05/the-greenlight-to-go-green/>. [cit. 2023-12-20].

¹²⁶ CINE-REGIO GREEN REPORT 2015: on sustainability in the european regions, 2015. In: *Green Film Shooting* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/wp-content/uploads/sites/3/2015/06/CineRegio-GreenReport-web-2015.pdf>

¹²⁷ CINE-REGIO GREEN REPORT 2015: on sustainability in the european regions, 2015. In: *Green Film Shooting* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/wp-content/uploads/sites/3/2015/06/CineRegio-GreenReport-web-2015.pdf>

který obdrží podporu VAF, povinen zavést udržitelné výrobní metody. To je zásadní i pro financování filmů, neboť jen poté je možno vyplatit zbývajících **10 %** podpory.¹²⁸

V tomto roce vzniká i italský certifikační systém **EcoMuvi** s cílem vytvořit flexibilní protokol, který lze přizpůsobit potřebám projektů s různým stupněm složitosti. EcoMuvi analyzuje všechny fáze výroby a navrhuje proaktivní postupy směřující ke snížení dopadu na životní prostředí pro každý department. Protokol hodnotí a certifikuje výkonnost v oblasti udržitelnosti audiovizuálních souborů v preprodukční, produkční a postprodukční fázi s aplikovatelností na italské i celosvětové úrovni. Na základě výsledků pak projekt může získat standardní logo EcoMuvi, v případě výsledků nad 80 % logo excelence.¹²⁹

3.3.5 2014

V roce 2014 **Fondazione Sardegna Film Commission** zahajuje svou iniciativu na podporu udržitelné produkce společně s doporučeními inspirovanými PGA Green.¹³⁰ Kromě toho programy, mezi nimiž například Heroes 2020, podporují filmy, které se zabývají otázkami udržitelnosti.¹³¹

Milníkem je založení britské společnosti **Adgreen** v roce **2014**, která se zaměřuje na udržitelnost v reklamním průmyslu. Její extenzivní toolkit se zaměřuje i na audiovizuální produkci. Přestože je vznik datován právě k roku 2014, oficiální rok spuštění se uvádí 2020, kdy se AdGreen připojil k *Advertising Association*.¹³²

3.3.6 2015

S rokem 2015 spouští Film London online platformu **Green Screen**. Platforma umožňuje produkcím napříč Velkou Británií stanovit si vlastní environmentální cíle a poskytuje jim tzv. *action plan*, který jim pomáhá těchto cílů dosáhnout. Od roku 2016 nabízí certifikace **Green Screen Stamp** těm produkcím, které splní požadavky stanovené v rámci projektu.¹³³

¹²⁸ CINE-REGIO GREEN REPORT 2015: on sustainability in the european regions, 2015. In: *Green Film Shooting* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/wp-content/uploads/sites/3/2015/06/CineRegio-GreenReport-web-2015.pdf>

¹²⁹ *EcoMuvi – Certified sustainability for film and audiovisual sets*, 2022. Online. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220427174000/https://www.ecomuvi.eu/en/homepage-english/>. [cit. 2023-12-21].

¹³⁰ CINE-REGIO GREEN REPORT 2017: on sustainability in the european regions. In: *CINE REGIO* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://www.cineregio.org/dyn/files/pdf_download/10-file/CineRegio2017_GreenReport_INTERNET_single_pages.pdf

¹³¹ *Links*. Online. Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/links/>. [cit. 2023-12-17].

¹³² *AdGreen Annual Review 2022, 2023*. Online. In: Home - AdGreen. Dostupné z: <https://weareadgreen.org/wp-content/uploads/2023/03/AdGreen-Annual-Review-2022-2.pdf>. [cit. 2023-12-17].

¹³³ Film London: Green Screen is a practical online tool that supports environmentally friendly filming in London., 2023. In: *Film London* [online]. UK [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filmlondon.org.uk/filming-in-london/green-screen>

Tento tok je významný i pro nizozemský filmový průmysl, neboť jmenováním **Els Rientjes** do pozice manažera pro udržitelnost deklaruje oficiální zájem o tento trend. Fond již několik let úzce spolupracoval s nizozemským projektem **Green Filmmaking Project**, založeným roku 2011, který byl iniciativou organizace Strawberry Earth.¹³⁴

3.3.7 2016

Rok 2016 se vyznačuje vznikem **Sustainable Production Forum**, se kterým se můžeme častěji setkat pod zkratkou **SFP**, s cílem vytvořit prostředí a podmínky pro lídry a příznivce filmového průmyslu, aby se mohli spojit a sdílet své zkušenosti s tematikou udržitelnosti. To se děje každoročně v několika městech Kanady a USA za podpory **Creative BC** a festivalu **Vancouver International Film Festival**.¹³⁵

Ve stejném roce **Mallorca Film Commission**, s podporou Illes Balears Film Commission, začíná benefitovat produkce, které uplatňují udržitelné postupy během natáčení.¹³⁶

V roce 2016 také britská organizace **Film London** uzavřela partnerství s poradenskou společností **Greenshoot**, která se zabývá udržitelností, s cílem ekologizovat filmový průmysl v hlavním městě, viz 2009. Od stejného roku nabízejí certifikaci **Green Screen Stamp**, při splnění definovaných kritérií.^{137 138}

3.3.8 2017

S rokem 2017 začíná mezinárodní, konkrétně pak pan-evropský projekt **Green Screen** pod záštitou **Interreg** v čele s **Film London**. **Interreg** je řada programů na podporu spolupráce mezi regiony v Evropské unii i mimo ni, které jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Posláním tohoto projektu bylo inspirovat a vzdělávat „kočovní“ svět natáčení filmů vytvářením udržitelných pracovních postupů.

¹³⁴ *Netherlands Film Fund leads towards a greener film industry*. Online. Filmfonds. Dostupné z: <https://www.filmfonds.nl/en/updates/netherlands-film-fund-leads-towards-a-greener-film-industry>. [cit. 2023-12-17].

¹³⁵ About SPF — Sustainable Production Forum, 2023. *Sustainable Production Forum | Greening Film and Television* [online]. [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.sustainableproductionforum.com/about-2023>

¹³⁶ CINE-REGIO GREEN REPORT 2017: on sustainability in the european regions. In: *CINE REGIO* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://www.cineregio.org/dyn/files/pdf_download/10-file/CineRegio2017_GreenReport_INTERNET_single_pages.pdf

¹³⁷ *Film London teams up with Greenshoot*, 2016. Online. Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2016/03/23/film-london-teams-up-with-greenshoot/>. [cit. 2023-12-19].

¹³⁸ *Film London: Green Screen is a practical online tool that supports environmentally friendly filming in London.*, 2023. Online. Film London. Dostupné z: <https://filmlondon.org.uk/filming-in-london/green-screen>. [cit. 2023-12-19].

Do projektu se zapojili Film London (Velká Británie), Municipality of Ystad (Švédsko), Flanders Audiovisual Fund (Belgie), Film Paris Region (Francie), Bucharest Ilfov Regional Development Agency (Rumunsko), Promálaga (Španělsko), Rzeszow Regional Development Agency (Polsko) a Slovak Film Commission (Slovesko). Projekt Green Screen oficiálně skončil v roce 2021.¹³⁹ Jedním z výstupů tohoto projektu je i vznik evropského kalkulátoru emisí *European Environmental Calculator*, ve zkratce **EURECA**.¹⁴⁰

Rok 2017 je charakteristický i tím, že v New Yorku zakládá Mayor's Office of Media and Entertainment program **NYC Film Green**, vyznačující se tím, že se jedná o **první program** zabývající se udržitelností ve filmovém a televizním průmyslu ve Spojených státech **spravovaný vládní agenturou**.¹⁴¹

Od roku 2017 je také možné při splnění určitých kritérií získat certifikaci **Green Label**, kterou uděluje Rakouská agentura pro životní prostředí.¹⁴²

V Německu je společností **MFG** založena pracovní skupina **Green Shooting** s cílem podpořit filmové produkce v tom, aby jejich projekty byly dlouhodobě ekologicky udržitelnější a aby se snížila uhlíková stopa tohoto odvětví.¹⁴³

Tento rok je významný i tím, že MFG ve spolupráci s KlimAktiv a SWR na setkání filmových tvůrců Jour Fixe v divadle Rampe ve Stuttgartu představují uhlíkovou kalkulačku pro filmové a televizní produkce.¹⁴⁴ Od 12. 11. 2023 jsou některé z jejich funkcí zpoplatněny.¹⁴⁵

V neposlední řadě v roce 2017 **Trentino Film Fund and Commission** společně s **APPA** (Agency for Environmental Protection) zakládá nový nástroj na podporu ekologické udržitelnosti ve filmovém průmyslu **T-Green Film**, čímž se stal prvním regionálním fondem

¹³⁹ Greening the creative industries: improving policy practices for the European Audiovisual industry, 2017. In: *Interreg Europe* [online]. EU [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/greenscreen/>

¹⁴⁰ Green Screen Interreg Europe, 2023. *Slovak Film Commission* [online]. Slovakia [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.sk/350-sk/green-screen-interreg-europe/>

¹⁴¹ New York launches green film program, 2017. In: *Green Film Shooting: European centre for sustainability in the media world* [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2017/03/10/new-york-launches-green-film-program/>

¹⁴² The LAFC presents green links and solutions, 2018. In: *Green Film Shooting* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2018/02/08/the-lafc-presents-green-links-and-solutions/>

¹⁴³ *Green Filming*. Online. FFF Bayern. Dostupné z: <https://www.fff-bayern.de/en/film-commission-bayern/green-filming.html>. [cit. 2023-12-17].

¹⁴⁴ *Rollout des CO2-Rechners für Film und Fernsehen*, 2023. Online. KlimAktiv. Dostupné z: <https://klimaktiv.de/de/337/>. [cit. 2023-12-17].

¹⁴⁵ GGMBH, Klimaktiv. *Green Shooting*. Online. Green Shooting CO2 Calculator. Dostupné z: https://go.greenshooting.de/de_DE/. [cit. 2023-12-17].

v Evropě, jenž uděluje ceny a certifikáty produkčním společnostem, které pracují ekologicky udržitelnějším způsobem. O dva roky později se tento nástroj reviduje a získává název **Green Film** s cílem adaptace dalšími filmovými komisemi, fondy a společnostmi. Trentinská filmová komise se angažuje v rozvoji mezinárodní sítě institucí, které Green Film sdílejí jako společný nástroj pro podporu a certifikaci ekologicky udržitelného natáčení.¹⁴⁶

3.3.9 2018

Slovensko, konkrétně pak **Slovenská filmová komise** se začíná aktivně angažovat s počátkem roku 2018, kdy se zapojuje do již zmíněného pan-evropského projektu Green Screen.¹⁴⁷

Dále pak rakouská Lower Austria Film Commission (LAFC) startuje iniciativu **Evergreen** a s ní zelenou příručku pro natáčení, první svého druhu v Rakousku.^{148 149} Ta je následující rok rozšířena o online modul pro trénink a vzdělávání v oblasti udržitelnosti, networking. Tato platforma je nyní známá jako **Evergreen Prisma**, či **Prisma**.¹⁵⁰

S rokem 2018 VAF rozšiřuje přístup k udržitelnosti, jako morální kompas byly použity *Cíle udržitelného rozvoje (SDG)* Organizace spojených národů, jejichž cílem je převést jejich principy do konkrétních opatření pro široký mediální sektor napříč produkčními stádii.¹⁵¹

Téhož roku se začíná angažovat Tenerifejská filmová komise publikací *Ten-point Good Practice Guide*.¹⁵²

Stejně tak v roce 2018 **Screen Brussels** vydává příručku s praktickými radami v dané oblasti.¹⁵³ Jejich web **Eco-Filming** poskytuje řadu zdrojů na podporu udržitelných

¹⁴⁶ GREEN FILM. In: *Trentino Film Commission* [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.trentinofilmcommission.it/en/green-film/>

¹⁴⁷ *Slovak Film Commission* [online], 2023. Slovakia [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.sk/>

¹⁴⁸ LAFC EVERGREEN – AUSTRIA'S FIRST GREEN ONLINE: THE LAFC GREEN FILMING INITIATIVE AS A FORWARD-LOOKING IMPACT, 2018. In: *Lower Austria Film Commission* [online]. Rakousko [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.lafc.at/greenguide/spotlight.php?ggid=3&aid=286&cp=4&jahr=2018@ion=0>

¹⁴⁹ Green Filming, c2020. *Österreichisches Filminstitut* [online]. Austria [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filminstitut.at/en/aid/green-filming>

¹⁵⁰ EVERGREEN GOES PRISMA: ENLARGEMENT OF THE LAFC EVERGREEN AND FIRST EVERGREEN PRISMA WORKSHOP, 2019. In: *Lower Austria Film Commission* [online]. Rakousko [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.lafc.at/greenguide/spotlight.php?ggid=3&aid=321&cp=23&jahr=2019@ion=0>

¹⁵¹ *Sustainability: EFAD members initiatives*, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

¹⁵² CINEREGIO GREEN REPORT 2020: on sustainability in the european regions. In: *CINE REGIO* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://www.cineregio.org/dyn/files/pdf_download/10-file/CineRegio2017_GreenReport_INTERNET_single_pages.pdf

¹⁵³ New guide for sustainable filming, 2018. In: *Interreg Europe* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/greenscreen/news/news-article/2628/new-guide-for-sustainable-filming/>

výrobních postupů v regionu hlavního města Bruselu. Nabízí informace o nejlepších udržitelných výrobních postupech, včetně tipů pro snížení dopadu natáčení na životní prostředí, seznam ekologicky šetrných dodavatelů a služeb a uhlíkovou kalkulačku ve formátu Excel.¹⁵⁴

Tento rok také Mathieu Delahousse a Charles Gachet-Dieuzeide, dva bývalí obchodní ředitelé založili **Secoya Éco-tournage**. Uhlíková kalkulačka této společnosti **Seco2**, umožňuje vypočítat uhlíkovou stopu audiovizuálního projektu bez ohledu na jeho formát. Na základě údajů z ADEME byl tento nástroj představen několika institucím a následně schválen Centre national du cinéma et de l'image animée (CNC) jako jedna ze dvou prvních uhlíkových kalkulaček, které splňují jeho požadavky na *ekologickou podmíněnost* při posuzování uhlíkové stopy filmů a audiovizuálních děl.^{155 156}

V roce **2018** je založen norský **Green Producers Club** s cílem sjednotit kulturní sektor v rámci metody měření a snižování emisí. Jedná se o projekt iniciovaný filmovou produkční společností Babusjka, která sídlí v Oslu. V rámci tohoto projektu byl od roku 2021 ve spolupráci s *Center for International Climate Research* vyvíjen nástroj **Green Producers Tool**, který je svou podstatou uhlíkovou kalkulačkou specificky vytvořenou pro Norsko. Projekt roku 2023 získal finanční prostředky EU na přizpůsobení nástroje severským zemím, tzn. lokalizaci pro potřeby Dánska a Švédska.^{157 158 159}

3.3.10 2019

V roce 2019 se v rámci projektu Ontario Creates vytvořila pracovní skupina **Ontario Green Screen**, iniciativa vycházející ze spolupráce mezi vládou, průmyslovými partnery, odbory, guildami, obchodními sdruženími a společnostmi, která usiluje o trvalou změnu v tomto

¹⁵⁴ *Eco-filming*, 2023. Online. Screen.brussels. Dostupné z: <http://screen.brussels/en/eco-filming>. [cit. 2023-12-21].

¹⁵⁵ *Découvrir Seco2*, 2023. Online. Découvrir Seco. Dostupné z: <https://www.seco2.fr/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁵⁶ *Secoya Ecotournage*, 2023. Online. Secoya Ecotournage. Dostupné z: <https://secoya-ecotournage.com/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁵⁷ *The Green Producers Tool*, 2023. Online. Green Producers Club. Dostupné z: <https://www.greenproducers.club/the-tool>. [cit. 2023-12-21].

¹⁵⁸ *The Story of Green Producers Club*, 2023. Online. Green Producers Club. Dostupné z: <https://www.greenproducers.club/our-story>. [cit. 2023-12-21].

¹⁵⁹ *The Research*, 2023. Online. Green Producers Club. Dostupné z: <https://www.greenproducers.club/the-research>. [cit. 2023-12-21].

odvětví a umožňuje jednotlivcům, produkčním společnostem a studiím činit udržitelná rozhodnutí.¹⁶⁰

Bulharské filmové studio **Nu Boyana**, které se vyznačuje vazbou na Hollywood, od roku 2019 nabízí svým klientům ekologické certifikáty pomocí speciálně vytvořené kalkulačky uhlíkové stopy. Produkce si tak mohou vypočítat svou uhlíkovou stopu a zavést udržitelné postupy. Cílem jejich programu je podporovat udržitelnou filmovou tvorbu a snižovat dopad filmové produkce na životní prostředí.¹⁶¹

V tomto roce byla také založena **IATSE Green Committee** složená z členů v rámci USA a Kanady. Výbor nabízí vzdělávání a propagaci jednotlivcům, produkcím a místním organizacím s cílem podpořit udržitelnost ve všech aspektech zábavního průmyslu.¹⁶²

3.4 Dvacátá léta 21. století

3.4.1 2020

Na jaře roku 2020 se formuje **Green the Bid**, nezisková organizace, která podporuje **reklamní** průmysl v přechodu na udržitelné a obnovitelné postupy na mezinárodní úrovni.^{163 164}

V roce 2020 byla založena i kanadská **DGC (Directors Guild of Canada) National Sustainability & Climate Action Committee (NSCAC)**, s cílem zvýšit udržitelnost ekosystému kanadského filmového a televizního průmyslu. O rok později¹⁶⁵ vzniká stránka **DGC Green** poskytující materiály s cílem pomoci snížit dopady filmové produkce na změnu klimatu.^{166 167}

¹⁶⁰ *Ontario Green Screen*, 2023. Online. Ontario Film Commission. Dostupné z: <https://digitallibrary.ontariocreates.ca/DigitalLibrary/OGS/AboutUs.aspx>. [cit. 2023-12-20].

¹⁶¹ *Sustainability*, 2023. Online. Nu Boyana Film Studios. Dostupné z: <https://nuboyana.com/sustainability/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁶² *Green Committee*, 2013. Online. IATSE. Dostupné z: <https://iatse.net/take-action/greencommittee/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁶³ *Green the Bid* [online], 2023. USA [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenthebid.earth/>

¹⁶⁴ ALTMAN, Randi, 2023. Green the Bid Launches ‘The Complete Green Post Manual. In: *PostPerspective* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://postperspective.com/green-the-bid-launches-the-complete-green-post-manual/>

¹⁶⁵ *Dgcgreen.ca*, 2023. Online. Whois.com - Domain Names & Identity for Everyone. Dostupné z: <https://www.whois.com/whois/dgcgreen.ca>. [cit. 2023-12-21].

¹⁶⁶ *The DGC National Sustainability*, 2023. Online. DGC Green. Dostupné z: <https://dgcgreen.ca/the-dgc-national-sustainability-climate-action-committee/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁶⁷ *The DGC National Sustainability*, 2023. Online. National » Directors Guild of Canada. Dostupné z: <https://dgcgreen.ca/the-dgc-national-sustainability-climate-action-committee/>. [cit. 2023-12-21].

V létě pak vzniká na základě iniciativy **Zurich Film Foundation** švýcarská skupina **Sustainable Arts**. Do ní je zapojeno přibližně 20 zástupců z oblasti filmové produkce, asociací, vzdělávání, filmových festivalů, filmových komisí, televize a regionálního a národního filmového financování.¹⁶⁸

V polovině roku žádá **FAMU** o grant na projekt *TL05000092; Udržitelná výroba audiovizuálního díla v České republice* v rámci programu Éta Technologické agentury České republiky, ten je však **nepodpořen**.¹⁶⁹

Maďarsko s rokem 2020 zahajuje přednášky, workshopy na téma udržitelnosti ve filmovém průmyslu. Rok na to vydává **National Film Institute Hungary** příručku **Zöld Út A Fenntartható Filmgyártásnak** (Green Light to Sustainable Production).¹⁷⁰

Na podzim roku 2020 vzniká ve **Finsku** iniciativa **Ekosetti** ruku v ruce se stejnojmennou příručkou *Ekosetti: A Guidebook to Sustainable Audiovisual Production in Finland* zahrnující všechny fáze filmové výroby. Na ní se podílely organizace jako Promotion Centre for Audiovisual Culture (AVEK), Audiovisual Producers Finland (APFI) a Aaltská univerzita.

Přestože se ve Finsku pořádaly první workshopy na téma udržitelnosti již v roce 2018, Ekosetti je první oficiální iniciativou v rámci lokálního filmového průmyslu.¹⁷¹

V Norsku je s rokem 2020 představena **Green Production Strategy** skrze komplexní dokument *Climate and Environmental Report 2020* veřejnoprávní **NRK** (Norwegian Broadcasting Corporation).¹⁷² ¹⁷³ Norsko můžeme z hlediska filmové produkce rozdělit na severní a jižní. Následující rok obě oblasti přijímají myšlenku udržitelnější produkce. Jižní Norsko skrze **Eastern Norway Film Commission** adaptuje

¹⁶⁸ About Sustainable Arts, 2023. *Sustainable Arts | Nachhaltigkeit im Kulturschaffen* [online]. Switzerland [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://sustainablearts.ch/en/about-sustainable-arts/>

¹⁶⁹ Vyhlášení výsledků 5. veřejné soutěže Programu na podporu aplikovaného společenskovedního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací – ÉTA, 2021. In: *TACR* [online]. ČR [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://www.tacr.cz/wp-content/uploads/documents/2021/03/29/1617023462_Vyh1%C3%A1en%C3%AD%20v%C3%BDsledk%C5%AF%20na%20web%20-%20nepodpo%C5%99en%C3%A9%20-%20Anna%20Veselsk%C3%A1.pdf

¹⁷⁰ „Gondolkodjunk zolden!” kiadvány, 2022. *Nemzeti Filmintézet* [online]. Hungary [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220118111057/https://nfi.hu/hu/kepzes/gondolkodjunk-zolden-kiadvany>

¹⁷¹ Launch of Green Guide in Finland. In: *Green Film Shooting* [online]. [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2020/04/13/launch-of-green-guide-in-finland/>

¹⁷² COMMUNICATION DEPARTMENT / JOURNALIST, 2023. A Gigantic Small Broadcaster. In: *NRK* [online]. Norway [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.nrk.no/about/a-gigantic-small-broadcaster-1.3698462>

¹⁷³ Green Production Strategy, 2023. *GreenToolkit Film Tv* [online]. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/green-production-strategy/>

GRØNT VEIKART for kunst – og kultursektoren (Zelený plán pro odvětví umění a kultury), kam spadá i filmové odvětví.¹⁷⁴ ¹⁷⁵ Severní oblast spadající **pod Northern Norway Film Commission** se zapojila do projektu **Green Ice Camera**.¹⁷⁶ Tento projekt financovaný z fondů EU sdružuje země Barentského regionu, mezi nimi Norsko, Švédsko, Finsko a Rusko, a poskytuje informace a nástroje přizpůsobené specificky pro tuto oblast.¹⁷⁷ ¹⁷⁸ Díky mezinárodní spolupráci jsou materiály dostupné v 5 jazycích.¹⁷⁹

Nordic Eco Media Alliance (NEMA), založena roku 2020, je nezávislá severská skupina, která se snaží podporovat a posilovat udržitelný rozvoj a opatření v oblasti klimatu v severských audiovizuálních odvětvích. NEMA byla založena sedmi odborníky na udržitelnost v audiovizuální oblasti z pěti severských zemí: Dánska, Finska, Islandu, Norska a Švédska. Tato instituce získala finanční prostředky ze severského programu *Kultura a umění* na uspořádání webináře o udržitelnosti pro severský filmový a televizní průmysl, který slouží k porovnání a prezentaci celoevropského know-how v oblasti udržitelnosti.¹⁸⁰

Právě **Island** s rokem 2020 představuje koncepci pro následující dekádu, kde je mimo jiné zohledněna i udržitelnost filmového průmyslu. Následně dochází k uzavření partnerství s Trentino Film Commission, připojení se k **GREEN FILM** a lokalizaci jeho příručky. Pro nedostatek dat však není možné datovat, kdy se tak stalo.¹⁸¹ ¹⁸²

V roce 2020 je představen i švédský nástroj **Hållbar Film**, vytvořený ve spolupráci společností **Film i Väst** a **Greentime**, s cílem pomoci produkcím stát se udržitelnějšími tím,

¹⁷⁴ Shooting in Eastern Norway, 2022. In: *Eastern Norway Film Commission* [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://easternnorwayfilm.no/shooting-in-eastern-norway/>

¹⁷⁵ GRØNT VEIKART for kunst- og kultursektoren, 2021. In: *GRØNT VEIKART* [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: https://www.groentveikart.no/media/2250741/groentveikart_interaktiv.pdf

¹⁷⁶ Sustainability in vulnerable areas. In: *Northern Norway Film Commission* [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.northernnorwayfilm.no/shooting-here/sustainability>

¹⁷⁷ *Kolarctic Cross Border Cooperation 2014-2020 | Kolarctic CBC* [online]. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://kolarctic.info/>

¹⁷⁸ GREEN ICE CAMERA: Programme 2014 - 2020 Kolarctic ENI CBC. In: *Keep.eu* [online]. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://keep.eu/projects/27801/GREEN-ICE-CAMERA-EN/>

¹⁷⁹ *Green Ice Camera* [online], 2021. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://greenicecamera.net/>

¹⁸⁰ *Nordic collaboration for sustainable development in audiovisual industries*, 2022. Online. Nordic Culture Point. Dostupné z: <https://www.nordiskkulturkontakt.org/en/nordic-collaboration-for-sustainable-development-in-audiovisual-industries/>. [cit. 2023-12-20].

¹⁸¹ *Um græna kvikmyndagerð*, 2023. Online. Kvikmyndamiðstöð Íslands. Dostupné z: <https://www.kvikmyndamidstod.is/styrkir/graen-kvikmyndagerd/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁸² *Icelandic Film Industry at a Glance*, 2023. Online. Icelandic Film Centre | en.kvikmyndamidstod.is. Dostupné z: <https://www.icelandicfilmcentre.is/about/icelandic-film-industry-at-a-glance/>. [cit. 2023-12-21].

že rozděluje složitou oblast udržitelnosti na jasné a konkrétní otázky založené na globálních cílech.^{183 184}

V Itálii vzniká **Cinema Sostenibile**, platforma vytvořená sdružením Dire Fare Cambiare APS, která se věnuje tématu udržitelné filmové tvorby. Projekt vznikl jako přirozený důsledek Manifestu za společnou a udržitelnou kulturu, který byl vyhlášen v roce 2020 a podepsán řadou umělců, organizací, kulturních a společenských prostor a sdružení.¹⁸⁵

Německý projekt **100 Green Productions** je iniciativou pracovní skupiny Green Shooting (viz 2017) s podporou komisaře spolkové vlády pro kulturu a média. Iniciativa za udržitelnou produkci byla v létě 2020 zahájena v celém Německu pilotní fází **Self-Commitment to 100 Ecologically Sustainably Produced Productions**. Členové pracovní skupiny Green Shooting, jako jsou provozovatelé televizního vysílání a produkční společnosti, se dobrovolně zavázali, že v letech 2020 a 2021 vyrobí celkem 100 filmových a televizních produkcí v souladu s definovanými ekologicky udržitelnými kritérii.

Rok nato na základě zkušeností a poznatků z tohoto projektu tato pracovní skupina vypracovala minimální ekologické standardy pro německou kinematografii, televizi a online/VoD produkci. Ty platily od 1. ledna 2022 do 15. února 2023 pro televizní, VoD a filmové produkce.

Dne 16. února 2023 byly nahrazeny novými ekologickými standardy, které vypracovala pracovní skupina *Green Shooting* ve spolupráci s pověřencem spolkové vlády pro kulturu a média (BKM), Německou spolkovou filmovou radou (FFA) a agenturami pro financování filmů ve spolkových zemích.¹⁸⁶

Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein (FFHSH) oznamuje, že bude od dubna 2020 vyžadovat, aby se žadatelé z většiny německých filmových produkcí natáčených v Německu zavázali k dodržování kritérií požadovaných tzv. **Green Filming Badge**. Požadavky vycházejí ze specifikací uvedených v dřívější Green Shooting Card. Náklady zahrnující ekologická opatření a členy štábu jsou akceptovány jako oficiální položky

¹⁸³ *Hällbar Film – Hällbar filmproduktion*, 2023. Online. Hällbar Film – Hällbar filmproduktion. Dostupné z: <https://hallbarfilm.se/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁸⁴ *Om Greentime*. Online. Greentime. Dostupné z: <https://greentime.se/en/om-oss/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁸⁵ *Home Page*, 2021. Online. Cinema Sostenibile. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20211127074821/https://www.cinemasostenibile.it/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁸⁶ *Der Arbeitskreis „Green Shooting“*, 2023. Online. Ökologische Standards und Label green motion - jetzt informieren. Dostupné z: <https://www.green-motion.org/ueber-den-arbeitskreis-green-shooting/>. [cit. 2023-12-17].

rozpočtu a veškeré dodatečné náklady, které mohou vzniknout v důsledku udržitelných postupů při natáčení, jsou již způsobilé pro podporu. Kromě toho FFHSH podporuje produkční týmy bezplatnými poradenskými službami.^{187 188}

V květnu roku **2020** vzniká celostátní iniciativa německých filmových komisí pro udržitelnost **Keen to be green** s cílem poskytnout individuální školení pro filmaře a mediální profesionály v oblasti udržitelných pracovních postupů a nabídnout všem zainteresovaným stranám možnost seznámit se s nejnovějším vývojem v oblasti ekologického natáčení a vyměňovat si informace o něm. Online semináře a rozhovory jsou zaměřeny na konkrétní témata pro jednotlivá řemesla a také na všechny filmaře, producenty, vysílatele, streamery atd. Jako partnery projektu Keen to be green se v průběhu času podařilo získat téměř všechny spolkové svazy filmového a televizního průmyslu.¹⁸⁹

Program **Ad Net Zero**, reakce britských reklamních společností na krizovou situaci v oblasti klimatu, byl ve Velké Británii spuštěn v listopadu 2020 Asociací pro reklamu, ISBA a IPA. Jeho členy je více než 100 inzerentů, agentur, vlastníků komerčních médií a produkčních společností. Do programu se může přihlásit celé odvětví, přičemž konečným cílem je urychlit práci v této oblasti. Dva roky nato ohlašuje oceňování projektů v dané sféře v rámci **Ad Net Zero Awards**.¹⁹⁰

Ve stejném roce zahajuje iniciativu i kanadská Manitoba Film & Music skrze licencovaný program **Reel Green** s cílem umožnit vývoj a zavádění udržitelných postupů ve filmovém průmyslu.¹⁹¹

V roce 2020 je také založen **International Screen Institute**. Jedná se o neziskovou organizaci, která poskytuje školení pro evropské a mezinárodní filmové a televizní tvůrce a vedoucí pracovníky. Mimo jiné pořádá kurzy řízení udržitelnosti pro audiovizuální produkce. Kurzy této organizace jsou spolufinancovány společností Creative Europe Media

¹⁸⁷ *CINEREGIO GREEN REPORT 2020: on sustainability in the european regions*. Online. In: CINE REGIO. Dostupné z: https://www.cineregio.org/dyn/files/pdf_download/10-file/CineRegio2017_GreenReport_INTERNET_single_pages.pdf. [cit. 2023-08-28].

¹⁸⁸ *Green Filming in Northern Germany: Green Filming Badge and Green Motion*, 2023. Online. MOIN Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein. Dostupné z: https://www.moin-filmfoerderung.de/en/film_commission/Green-Filming-Badge.php. [cit. 2023-12-21].

¹⁸⁹ *Green Filming*. Online. FFF Bayern. Dostupné z: <https://www.fff-bayern.de/en/film-commission-bayern/green-filming.html>. [cit. 2023-12-17].

¹⁹⁰ *Campaign Ad Net Zero Awards Launch*, 2023. Online. Advertising's response to the climate emergency | Ad Net Zero Limited. Dostupné z: <https://adnetzero.com/news/campaign-ad-net-zero-awards-launch/>. [cit. 2023-12-17].

¹⁹¹ *Reel Green*, 2023. Online. Manitoba Film and Music. Dostupné z: <https://mbfilmmusic.ca/en/reelgreen>. [cit. 2023-12-20].

a rovněž jsou podporovány rakouským Spolkovým ministerstvem pro umění, kulturu, státní službu a sport, VAM a Unverzagt Rechtsanwälte.^{192 193}

S rokem 2020 také začíná projekt **GreenFilmTourism** s cílem podpory a udržitelnosti filmového dědictví na polsko-slovenském pohraničí. Web projektu uvádí, že v časovém úseku 1.11.2020 – 28.02.2023 je cílem správné využití, propagace a rozvoj filmového kulturního dědictví příhraniční oblasti, zvýšení jeho turistické atraktivity, rozvoj udržitelných řešení a nástrojů zaměřených na rozvoj filmové produkce šetrné k životnímu prostředí a vytvoření stabilního partnerství, které zajistí udržitelnost dosažených výsledků. Mezi nimi i vypracování proekologických doporučení pro budoucí filmové produkce, pořádání workshopů. Projekt je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu přeshraniční spolupráce **Interreg V-A Polsko-Slovensko 2014-2020**.¹⁹⁴ Mnoho filmových subjektů v Polsku se odkazuje v rámci svého angažmá v udržitelnosti právě na tento projekt.^{195 196 197}

Od roku 2020 jsou v rámci **Torino Film Lab** ve spolupráci s **Trentino Film Commission** udělovány **Green Filming Awards**. Grant, přidělený až třem projektům vybraným z FeatureLab, zahrnuje maximálně 2 000 eur na pokrytí výdajů spojených s implementací systému hodnocení udržitelnosti projektu a přijetím relevantních strategií během natáčení filmu, a navíc příspěvek ve výši 2 000 eur, který přidělí Trentino Film Commission – Green Film po získání certifikace *Green Film*.¹⁹⁸

Vzniká také americká **Green Film School Alliance** (GFSA), dle slov této organizace sdružení akademických lídrů, kteří se zavázali poskytovat a vyučovat udržitelné nástroje podle standardů filmového průmyslu, aby pomohli studentům snížit dopad produkce na životní prostředí, to vše za podpory **SPA** a **PGA Green**. Po vzoru **Green Production Guide**,

¹⁹² FNE STAFF, 2022. *Applications Open for ISI Training Programmes*. Online. Film New Europe - FilmNewEurope.com. Dostupné z: <https://www.filmneweurope.com/news/region/item/124709-international-screen-institute-opens-applications-for-2023-training-courses>. [cit. 2023-12-21].

¹⁹³ *International Screen Institute*, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.screeninstitute.eu/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁹⁴ *Idea*, 2023. Online. GreenFilmTourism. Dostupné z: <https://greenfilmtourism.eu/about-the-project/idea/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁹⁵ *GREEN FILM TOURISM 2.0 project Summary of the Participation Process*, 2023. Online. Małopolska Cultural Centre SOK in Nowy Sącz. Dostupné z: <https://mckokol.pl/aktualnosc/projekt-green-film-tourism-2-0>. [cit. 2023-12-21].

¹⁹⁶ *Green guide for the audiovisual industry*, 2023. Online. Podkarpacka Komisja Filmowa. Dostupné z: <https://www.podkarpackiefilm.pl/pl/projekt/zielony-przewodnik-dla-branzy-audiowizualnej>. [cit. 2023-12-21].

¹⁹⁷ *GreenFilmTourism*, 2023. Online. Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Dostupné z: <https://rarr.rzeszow.pl/projekty/greenfilmtourism/>. [cit. 2023-12-21].

¹⁹⁸ *Green Awards*, 2023. Online. Torino Film Lab. Dostupné z: <http://torinofilmlab.it/funds/awards/green-awards>. [cit. 2023-12-21].

interního programu *Green Initiative* Amerického filmového institutu (AFI) a *Green Seal*, vytvořila GFSA **PEACHy** komplexní seznam relevantních opatření pro udržitelnou produkci rozdělený podle oddělení a kategorií. Kromě toho je PEACHy, stejně jako jeho nadřazený dokument, sladěn s programem Environmental Media Association *EMA Green Seal*, do něhož byla přidána studentská kategorie a studenti mohou být za své snahy oceněni.¹⁹⁹

3.4.2 2021

Rok 2021 je zásadní pro **green filming** v **České republice**. Dne 9. 6. 2021 byla zaregistrována doména **greenfilming.cz**, na které během následujících měsíců představila Asociace producentů v audiovizí (APA) ve spolupráci s TV NOVA stejnojmennou platformu a informační portál k aktuálnímu tématu udržitelných postupů v procesu výroby audiovizuálních děl v rámci ČR.²⁰⁰ Manuál zeleného natáčení dostupný na této platformě vychází z manuálu publikovaného Slovenskou filmovou komisí.

Ve stejném roce se CME Media Group, do které spadá i TV NOVA, stává mezinárodním členem albert. Jedná se tak o první mediální skupinu z centrální a východní Evropy, která tak činí.²⁰¹ Přestože je TV NOVA členem od roku 2021, první albert certifikaci získává až rok poté.²⁰² Centrální postavou je Hana de Goeij, která je vedoucí udržitelného natáčení a obsahu této televize.²⁰³

Rok 2021 je významný i pro polský audiovizuální průmysl, neb se připojuje k úsilí o neutralizaci svého dopadu na životní prostředí. Vzniká iniciativa **Film dla klimatu**, přičemž **KIPA**, Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych, o ni hovoří jako o prvním kroku k systémové změně v péči o planetu. Dne 20. září 2021 došlo v rámci 46. festivalu v Gdyni k podpisu manifestu *Porozumienie na rzecz zrównoważonej produkcji*

¹⁹⁹ *Green Film School Alliance*, 2023. Online. Green Production Guide. Dostupné z: <https://greenproductionguide.com/gfsa/>. [cit. 2023-12-21].

²⁰⁰ Vyhledávání v registru (Whois): Prohlížení doménového jména, 2023. In: *CZ.NIC* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.nic.cz/whois/domain/greenfilming.cz/>

²⁰¹ CME Media Group joins albert International, 2021. In: *Albert* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://wearealbert.org/2021/10/25/cme-media-group-joins-albert-international/>

²⁰² NOVA.CZ, Redakce a Lenka VOSYKOVÁ, 2022. Cílem udržitelného natáčení je minimalizovat jeho uhlíkovou stopu. Proč je green filming v současnosti důležité téma vysvětluje Hana de Goeij. In: *TV Nova* [online]. ČR [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://tv.nova.cz/porad/nfn-talks/epizoda/333425-cilem-udrzitelneho-nataceni-je-minimalizovat-jeho-uhlikovou-stopu-proc-je-green-filming-v-soucasnosti-dulezite-tema-vysvetluje-hana-de-goeij>

²⁰³ VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, 2021. Nova začíná uplatňovat principy zeleného natáčení. In: *MediaGuru.cz* [online]. Česká republika [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2021/10/nova-zacina-uplatnovat-principy-zeleneho-nataceni/>

audiowizualnej – Film dla Klimatu. To dalo mandát k intenzivnímu rozvoji iniciativ vedoucích ke snížení dopadu polského filmového průmyslu na přírodní prostředí.^{204 205}

Nahlédneme-li na území Španělska nad rámec zapojení v pan-evropském Green Screen, s rokem **2021 Barcelonská filmová komise** oznamuje vydání příručky a propagaci udržitelného natáčení.²⁰⁶

Dále pak **Katalánská filmová komise** navazuje na práci Barcelonské filmové komise a Trentýnského Green Filmu a společně s mnoha organizacemi, mj. Association of Audiovisual Producers of Catalonia (PAC), PROFILM a Association of Advertising Film Producers (APCP), vydávají vlastní příručku týkající se zeleného natáčení.²⁰⁷

V roce 2021 přichází také **Portugal Film Commission** s iniciativou **Green Shooting Portugal** a dokumentem **Green Shooting Portugal Guide**.²⁰⁸

Dále například **Wallimage**, Valonský fond pro audiovizuální a herní průmysl, zavedl iniciativu zaměřenou na snížení dopadu audiovizuální produkce na životní prostředí. Jedná se o úkol, na kterém tento fond pracoval téměř dva roky.²⁰⁹

Rok 2021 je významný i pro **Lotyšsko**, neb 25. ledna ministr životního prostředí Arturs Toms Plešs a vedení Lotyšské asociace producentů filmových služeb podepsali memorandum o spolupráci s cílem dosáhnout klimatické neutrality ve filmovém průmyslu.

²⁰⁴ ROK DZIAŁALNOŚCI FILMU DLA KLIMATU, 2023. Online. News - KIPA National Chamber of Audiovisual Producers. Dostupné z: <https://kipa.pl/rok-dzialalnosci-filmu-dla-klimatu/>. [cit. 2023-12-21].

²⁰⁵ Podsumowanie działań grupy FILM DLA KLIMATU 2021/2022, 2023. Online. In: News - KIPA National Chamber of Audiovisual Producers. Dostupné z: <https://kipa.pl/wp-content/uploads/2022/09/Rok-dzia%C5%82alnos%C5%81ci-FILM-DLA-KLIMATU-podsumowanie.pdf>. [cit. 2023-12-21].

²⁰⁶ Barcelona Film Commission, 2021. In: *Barcelona Film Commission* [online]. Spain [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.bcnatfilmcommission.com/en/news/icub-presents-guide-good-practices-audiovisual-production-promote-sustainability-filming>

²⁰⁷ Guide to implementing sustainability criteria in filming and film shoots, 2023. In: *Barcelona Film Commission Catalunya Film Commission* [online]. [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: https://www.bcnatfilmcommission.com/sites/default/files/Guide-sustainable_filming_CFC%20%281%29.pdf

²⁰⁸ GREEN SHOOTING PORTUGAL – GUIDE TO SUSTAINABLE FILMING: Regulations, 2022. In: *Portugal Film Commission* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://portugalfilmcommission.com/en/news/green-shooting-portugal-guide-to-sustainable-filming/>

²⁰⁹ CINEUROPA. Industry Report: Green Industry Initiatives and Sustainability: An ECOSystem at the service of the audiovisual industry. In: *Cineuropa - the best of european cinema* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://cineuropa.org/en/dossiernewsdetail/2025/425442/>

Ve stejném roce byl na konferenci Creative Europe MEDIA v Rize představen první snímek vyznačující se prvky green filmingu.^{210 211}

V roce 2021 AdGreen spouští uhlíkovou kalkulačku.²¹²

V tomto roce také jazykově lokalizovala dánská **Bæredygtig Film og TV Produktion (BFTP)**, jejími členy jsou např. Dánská asociace producentů, Dánský filmový institut, DR, TV 2, Den Vestdanske Filmpulje, Film Fyn, Discovery, NENT Group a Nuuday, příručku **Green Film do dánštiny**. Na svém webu nabízí mnoho užitečných dokumentů vázaných k tématice udržitelného natáčení.²¹³

V červnu roku 2021 vzniká ve Francii pod hlavičkou CNC „**Action Plan**“ s cílem vytvořit veřejnou strategii pro energetický a ekologický přechod v odvětví kinematografie, audiovize. Cílem tohoto plánu je v průběhu tří let, tedy 2021, 2022 a 2023, podpořit, definovat a také uložit nové povinnosti profesionálům v těchto odvětvích. Konkrétně v roce 2022 CNC zřídilo středisko pro ekologický přechod s cílem zkoumání ekologických postupů a energetických dopadů dotčených odvětví. Například první studie o energetickém dopadu kin byla zveřejněna v červnu 2022. Od října 2022 je vysokoškolským studentům nabízen vzdělávací program o ekologických výzvách a odpovědné výrobě. Od 31. března 2023 musí producenti filmových děl (celovečerních i krátkých filmů) a audiovizuálních děl v hraném i dokumentárním žánru při žádosti o podporu uvádět uhlíkovou stopu svých děl. Cílem je podporovat profesionály na cestě k odpovědnější transformaci filmového a audiovizuálního odvětví a upozornit je na dopad jejich činnosti na životní prostředí, pomoci jim ho snížit

²¹⁰ ENG.LSM.LV, 2023. *Latvian film industry aims for climate neutrality*. Online. In: Eng.lsm.lv - Reliable news from Latvia. Dostupné z: <https://eng.lsm.lv/article/culture/culture/latvian-film-industry-aims-for-climate-neutrality.a390262/>. [cit. 2023-12-17].

²¹¹ *Green networking is growing*, 2019. Online. In: Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2019/12/31/green-networking-is-growing/>. [cit. 2023-12-17].

²¹² *AdGreen Annual Review 2022*, 2023. Online. In: Home - AdGreen. Dostupné z: <https://weareadgreen.org/wp-content/uploads/2023/03/AdGreen-Annual-Review-2022-2.pdf>. [cit. 2023-12-17].

²¹³ REDAKTIONEN, 2023. Første danske film med Green Film-certificering. In: *Det Danske Filminstitut* [online]. Denmark [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.dfi.dk/nyheder/foerste-danske-film-med-green-film-certificering>

a učinit z ekologické odpovědnosti francouzské produkce mezinárodně atraktivní téma.^{214 215 216}

Od roku 2021 stojí finské profesní sdružení filmových a televizních producentů Audiovisual Producers Finland – **APFI** v čele tvorby **národní** strategie udržitelného rozvoje audiovizuálního odvětví, jejímž cílem je v konečném důsledku udržitelnější kultura práce pro všechny audiovizuální profesionály.²¹⁷ Rok nato je testována adaptace nástroje albert následujícími pěti produkcemi: *Tekele Productions*, *Fisher King*, *Endemol Shine Finland*, *Warner Bros. International Television Production Finland* a *Yle*, která spolupracuje s univerzitou aplikovaných věd v Tampere za podpory Ministerstva školství a kultury. První statistiky jsou publikovány v dubnu 2023. Tato strategie bude založena na globální agendě udržitelného rozvoje *Agenda2030* a bude zahrnovat sociální a kulturní, jakož i ekonomickou a ekologickou odpovědnost.²¹⁸

V březnu roku 2021 je představenstvem fondu **Eurimages** založena **Sustainability Study Group**. Závazek Eurimages zohledňovat ve své činnosti otázky životního prostředí byl formalizován již v září 2020 přijetím rezoluce *CM/Res(2020)8* Výborem ministrů Rady Evropy. Tento dokument ve svých článcích 1.1, 2.3 a 8.1 uvádí, že: „Vliv na životní prostředí by měl být, pokud možno, zohledněn a snížen jak při přijímání opatření a realizaci programových aktivit, tak při fungování fondu.“²¹⁹ Konference instituce European Audiovisual Observatory *Boosting sustainable film through international collaboration*, která se konala v červnu 2021, položila základy pro úvahy fondu o směřování v kontextu udržitelnosti. Roku 2022 následně vchází v platnost **Eurimages Environmental Sustainability Strategy**, jejímž cílem je v průběhu 3 let, tedy 2022–2024, naplnit následující: podpořit udržitelnost filmového průmyslu, zajistit udržitelné fungování fondu

²¹⁴ *Sustainability: EFAD members initiatives*, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

²¹⁵ BOUTONNAT, Dominique, 2023. *Lancement par le CNC du Plan Action ! Pour une politique publique de la transition écologique et énergétique*. Online. In: CNC. Dostupné z: https://www.cnc.fr/professionnels/actualites/lancement-par-le-cnc-du-plan-action--pour-une-politique-publique-de-la-transition-ecologique-et-energetique_1490879. [cit. 2023-12-18].

²¹⁶ *Éco-conditionnalité progressive des aides du CNC: Remise d'un double bilan carbone des œuvres*, 2023. Online. CNC. Dostupné z: https://www.cnc.fr/professionnels/actualites/transition-ecologique-et-energetique--le-cnc-met-en-place-une--ecoconditionnalite--de-ses-aides_1805866. [cit. 2023-12-18].

²¹⁷ *More environmentally sustainable film and TV productions in Finland with albert: free training and tools available for the industry*, 2023. Online. Suomen elokuvasaatiö. Dostupné z: <https://www.ses.fi/en/story/more-environmentally-sustainable-film-and-tv-productions-in-finland-with-albert-free-training-and-tools-available-for-the-industry/>. [cit. 2023-12-17].

²¹⁸ *Strategy on Sustainability*, 2023. Online. APFI. Dostupné z: <https://apfi.fi/en/strategy-on-sustainability/>. [cit. 2023-12-17].

²¹⁹ *Sustainability Strategy*, 2023. Online. The Council of Europe: guardian of Human Rights, Democracy and the Rule of Law for 700 million citizens - Portal. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/eurimages/sustainability-strategy>. [cit. 2023-12-19].

a podporovat spolupráci mezi členskými státy a provádění nebo zlepšování opatření v oblasti udržitelnosti. Opatření jsou skrze zasedání správní rady implementována v průběhu trvání tohoto projektu.²²⁰

V roce 2021 zadala Evropská komise studii **Greening the Creative Europe programme**. Její výsledek podává přehled o tom, jak může tvůrčí a kulturní odvětví přispět k úsilí Evropské komise o začlenění opatření v oblasti klimatu prostřednictvím programu Creative Europe, přičemž evaluuje předchozí program v období 2014-2020 a dva roky nového, tedy 2021 a 2022.^{221 222}

Creative Europe je program Evropské unie na podporu kulturních a kreativních odvětví, mezi něž patří kupř. scénická umění, výtvarné umění, literatura, hudba, film, televize, herní průmysl, kulturní dědictví apod.²²³

3.4.3 2022

Od začátku roku 2022 certifikuje dánská TV 2 některé z živých produkcí. Tou první byla *Vild med dans*, pořad formátově shodný s pořadem *StarDance aneb když hvězdy tančí*, čímž se jedná i o **první certifikovanou živou produkci v Evropě**, která získala pečeť udržitelnosti Green Film. EFAD uvádí, že implementace green filmingových praktik v dánském kontextu je teprve v počátcích, avšak na dobré cestě.²²⁴

S plány pro udržitelnost přichází v dubnu 2022 irský **Screen Ireland**, který poskytuje produkcím sadu nástrojů obsahujících širokou škálu tipů od vývoje až po postprodukcí. Klíčové závazky v oblasti udržitelnosti uvedené v plánu jsou například financování hloubkového posouzení dopadu irského filmového průmyslu na životní prostředí, dekarbonizace provozu společnosti Screen Ireland s cílem dosáhnout do roku 2025 nulových emisí uhlíku a povinné používání uhlíkové kalkulačky, jakožto požadavku u všech produkcí financovaných touto společností. Jedním ze závazků je i poskytnutí pilotního programu

²²⁰ *Eurimages Environmental Sustainability Strategy (2022-2024)*, 2023. Online. In: The Council of Europe: guardian of Human Rights, Democracy and the Rule of Law for 700 million citizens - Portal. Dostupné z: <https://rm.coe.int/sustainability-strategy-document/1680a9648d>. [cit. 2023-12-19].

²²¹ *Culture and Creativity*, 2023. Online. Culture and Creativity. Dostupné z: <https://culture.ec.europa.eu/news/how-creative-europe-aims-to-go-green>. [cit. 2023-12-19].

²²² *Greening the Creative Europe Programme: Final Report*. Online. In: Publications Office of the EU. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e20ac9a0-f52b-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en>. [cit. 2023-12-19].

²²³ *Co je Kreativní Evropa*. Online. Kreativní Evropa. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/o-programu/co-je-kreativni-evropa>. [cit. 2023-12-19].

²²⁴ *Sustainability: EFAD members initiatives*, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

finančních pobídek v hodnotě až 25 000 EUR, jehož cílem je povzbudit produkce k dalším krokům ke snížení uhlíkové stopy.^{225 226}

Od roku 2022 jsou organizovány workshopy **Green Film Lab** pod hlavičkou **Torino Film Lab**. Cílem Green Film Lab je vytvořit povědomí o udržitelnosti ve filmovém průmyslu, propagovat ekologicky udržitelné postupy ve filmové produkci a poskytuje filmovým profesionálům nový pohled na to, jak aplikovat ekologický protokol a získat certifikaci. Program je určen filmovým profesionálům, odborníkům pracujícím v oblasti udržitelnosti a delegátům z filmových institucí. V průběhu roku Green Film Lab nabízí řadu třídních rezidenčních seminářů, pořádaných v různých evropských regionech.²²⁷

V roce 2022 byla společnost **KlimAktiv** pověřena adaptováním kalkulačky **MFG** (viz 2017) pro Švýcarsko pod názvem **SWISS CO2-Calculator Film & Media**.²²⁸

Ve stejném roce byla volně zpřístupněna švédská uhlíková kalkulačka **ELSA**, kterou vyvinula designérka **Benedetta Crippa** v rámci uměleckého výzkumného projektu doktorandky Liny Persson na Stockholmské univerzitě umění. Kalkulačka vznikla ve spolupráci s Královským technologickým institutem a jejím cílem je snížit uhlíkovou stopu filmových produkcí a uvést je do souladu s Pařížskou dohodou. Kalkulačka pomáhá studentům i profesionálům v oblasti filmu měřit emise CO₂ jejich filmových produkcí pomocí nejnovější technologie webové vizualizace dat. Také byla nominována na cenu za design *Design S – Swedish Design Awards* v kategorii „Digitální produkty a služby“.²²⁹

3.4.4 2023

V lednu roku 2023 Screen Ireland v rámci svého *Screen Ireland Sustainability Plan* spouští nový program konzultací, podpory a praktického poradenství s cílem posílit a urychlit zavádění opatření udržitelnosti v irském filmovém průmyslu. **Future Ready Film** je nový inovativní projekt, který řídí Climate Innovation s podporou Screen Ireland ve snaze urychlit

²²⁵ Screen Ireland Sustainability Plan, 2022. In: *Screen Ireland* [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.screenireland.ie/sustainability>

²²⁶ *Screen Ireland publishes new Sustainability Plan for the screen industry outlining sustainability and inclusion ambitions*, 2023. Online. Screen Ireland. Dostupné z: <https://www.screenireland.ie/news/screen-ireland-publishes-new-sustainability-plan-for-the-screen-industry-outlining-sustainability-and-inclusion-ambitions>. [cit. 2023-12-18].

²²⁷ *Green Film Lab*, 2023. Online. TorinoFilmLab | A new wave of independent cinema. Dostupné z: <http://torinofilmclub.it/labs/green-film-lab>. [cit. 2023-12-21].

²²⁸ *Background*, 2023. Online. SWISS CO2-Calculator Film & Medien. Dostupné z: https://www.green-shooting.ch/en_GB/background/. [cit. 2023-12-21].

²²⁹ CRIPPA, Benedetta, 2023. *Elsa climate calculator — Studio Benedetta Crippa AB*. Online. Studio Benedetta Crippa AB. Dostupné z: <https://studiobenedettacrippa.com/elsa-climate-calculator>. [cit. 2023-12-21].

zavádění ekologických produkčních dovedností v irském filmovém průmyslu. Hlavním cílem je vypracovat praktické pokyny a podporu, které pomohou produkčním společnostem, studiím, štábům a klíčovými dodavateli při společné práci na snižování uhlíkové stopy.²³⁰

Od 1.1. 2023 je v Rakouském filmovém institutu zřízeno oddělení ekologického natáčení. Dále nabízí **Green-Bonus ÖFI+**, bonus přinášející 5 % pro ty produkce, které splňují kritéria a opatření stanovená Směrnicí **UZ76 – Zelená produkce ve filmu a televizi**.^{231 232}

Na 73. ročníku Berlinale, během Evropského filmového trhu, se Řecko, konkrétně pak **Greek Film Center a Hellenic Film Commission**, připojilo k síti mezinárodních partnerů **Green Film**, kteří sdílí společný přístup k rozvoji ekologicky udržitelného audiovizuálního odvětví.²³³ V témže roce se k této skupině přidává i **Sicilská filmová komise**.²³⁴

Od Berlinale se také k německé iniciativě (viz 2020) připojil státní ministr kultury a médií, všechny organizace financující film ve spolkových zemích a Německá spolková filmová rada (FFA). V druhé polovině roku 2023 se splnění mírně upravených kritérií, nyní nazývaných ekologické standardy, stalo také podmínkou financování všech filmových, televizních a online/VoD produkcí financovaných z veřejných zdrojů v Německu.

Zapojené instituce mohou tento závazek zviditelnit pomocí značky **green motion**, která byla představena k prvnímu dni roku 2022.²³⁵ Produkce splňující kritéria mohou označení používat v titulcích nebo na propagačních materiálech. Od 1. srpna 2023 uděluje značku green motion jménem pracovní skupiny výhradně externí auditorská společnost PwC.²³⁶

²³⁰ *New Sustainability Initiative Future Ready Film Launched to Encourage & Develop Practical Green Production Supports*, 2023. Online. Screen Ireland. Dostupné z: <https://www.screenireland.ie/news/new-sustainability-initiative-future-ready-film-launched-to-encourage-develop-practical-green-production-supports>. [cit. 2023-12-18].

²³¹ Green-Bonus ÖFI von 5%, 2023. In: *GreenToolkit Film Tv* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/green-bonus-ofi-von-5/>

²³² Green Filming, c2020. *Österreichisches Filminstitut* [online]. Austria [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filminstitut.at/en/aid/green-filming>

²³³ Greece joins Green Film!, c2022. In: *Hellenic Film Commission* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filmcommission.gr/2023/03/22/greece-joins-green-film/>

²³⁴ News: Sicily joins Green Film, c2022. In: *GREEN FILM* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.green.film/news/sicily-joins-green-film/>

²³⁵ *Green Filming in Northern Germany: Green Filming Badge and Green Motion*, 2023. Online. MOIN Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein. Dostupné z: https://www.moin-filmfoerderung.de/en/film_commission/Green-Filming-Badge.php. [cit. 2023-12-21].

²³⁶ Ökologische Standards und Label green motion, c2023. *Green motion* [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.green-motion.org/>

Právně závazné normy platí v Německém spolkovém filmovém fondu (DFFF) a Německém filmovém fondu (GMPF), jakožto i ve spolkovém filmovém zákoně od března 2023.²³⁷

Tohoto roku je založena **CUT! Cinéma Uni pour la Transition**, francouzská skupina filmových profesionálů, která se věnuje podpoře udržitelnosti a řešení ekologických problémů ve filmovém průmyslu. Založili ji Hiam Abbas, Julie Amalric, Swann Arlaud, Cyril Dion, Carole Scotta, Flore Vasseur a Jérémie Renier. Cílem tohoto kolektivu je iniciovat diskuse a zkoumat možné proměny směrem k udržitelnějšímu modelu světové kinematografie. Na festivalu v Cannes představili manifest a vytvořili platformu a chartu angažovanosti pro herce a agenty.²³⁸ Mezi jejich cíle patří minimalizovat ekologickou stopu filmového průmyslu, vyprávět příběhy a maximalizovat distribuci děl se společenským dopadem.²³⁹

S rokem 2023 vchází v platnost i strategie Britského filmového institutu **Screen Culture 2033**. Je důležité si uvědomit, že část financí pro britský filmový sektor přichází z Národní loterie, kdy část výnosu z ní je na základě zákona z roku 1993 rozdělována na řadu „dobrých účelů“, mezi nimiž nalezneme například sféru umění, sport, národní dědictví atd.²⁴⁰ BFI tedy působí ve Spojeném království jako distributor *finančních prostředků na dobrou věc* v rámci Národní loterie pro film. **BFI National Lottery funding** a plán financování jsou také důležitou součástí právě širší strategie **BFI Screen Culture 2033**. Obě strategie a plán financování koexistují simultánně. Základem této strategie jsou tři zásady, z nichž jednou je udržitelnost životního prostředí.^{241 242}

²³⁷ *Sustainability: EFAD members initiatives*, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

²³⁸ *Climate change: 'How can we, artists and film professionals, do our part?': 'How can we, artists and film professionals, do our part?'*, 2023. Online. Le Monde in English – World news, culture and opinion. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/en/opinion/article/2023/05/22/four-hundred-film-professionals-issue-manifesto-committing-to-climate-change-mitigation_6027632_23.html. [cit. 2023-12-21].

²³⁹ *La naissance de CUT!*, 2023. Online. CUT - United Cinema for Transition. Dostupné z: <https://www.cut-collectif.fr/qui-sommes-nous/la-naissance-de-cut/>. [cit. 2023-12-21].

²⁴⁰ *Background and context: BFI National Lottery funding*, 2023. Online. BFI's ten-year strategy. Dostupné z: <https://blog.bfi.org.uk/long-read/national-lottery-strategy/background-and-context/>. [cit. 2023-12-18].

²⁴¹ *Sustainability: EFAD members initiatives*, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

²⁴² *BFI's ten-year strategy*, 2023. Online. Dostupné z: <https://blog.bfi.org.uk/>. [cit. 2023-12-18].

Celovečerní filmy financované BFI musí splnit certifikaci BAFTA albert, mj. dosáhnout uhlíkové neutrality. V případě dokumentárních filmů BFI spolupracovala s **Doc Society** na jejich *Protokolu o ekologickém natáčení*.²⁴³

Po dvou letech vývoje je v roce 2023 na filmovém festivalu v Cannes a v Benátkách představeno hnutí **Screens of Tomorrow**. To bylo iniciováno stovkou francouzských audiovizuálních a filmových profesionálů s cílem vyprávět příběhy zdůrazňující inkluzivnější a udržitelnější společnost. Patří mezi ně například Mediawan, Banijay, Canal+, Pathé, Haut et Court, France Tv, Nord Ouest, Arte, TF1, Newen, Ubisoft, Echo studio, Secoya atd.

Společně vytvořili **Screens of Tomorrow Guide**. Tento průvodce slouží jako prostředek k přehodnocení postupů psaní a vývoje příběhových linií a k vytvoření nových referenčních bodů pro diváky. Obsahuje dotazník, který umožňuje přehodnotit automatismy psaní, aniž by omezoval jejich kreativitu, a také centrum zdrojů, které poskytuje přístup ke studiím a odborným radám týkajícím se sociálních a environmentálních otázek.²⁴⁴

Tento projekt se zaměřuje nejen na audiovizi, ale i videoherní průmysl, neboť simultánně vznikala i verze právě pro něj. Založená na stejném principu byla představena v prosinci roku 2023.²⁴⁵

V **Austrálii** téhož roku vzniká platforma **Sustainable Screens** v partnerství s *albert* a podpory společností jako ABC, SBS, Netflix, BBC Studios a Screen Australia, při zohlednění potřeby společného postupu a standardizovaného přístupu k udržitelnosti. Stejně jako většina platforem nabízí edukaci, workshopy, informace pro produkce a mnoho dalšího.^{246 247}

V roce 2023 představuje francouzská **La Cartouch'Verte** ve spolupráci Ecoprod prvního průvodce zelenou produkcí pro animaci **Guide de l'animation éco-responsible**.²⁴⁸

²⁴³ *Background and context: BFI National Lottery funding*, 2023. Online. BFI's ten-year strategy. Dostupné z: <https://blog.bfi.org.uk/long-read/national-lottery-strategy/background-and-context/>. [cit. 2023-12-18].

²⁴⁴ *The collective*, 2023. Online. Audio-visual. Dostupné z: <https://audiovisual.screensoftomorrow.com/the-collective/>. [cit. 2023-12-19].

²⁴⁵ *The collective*, 2023. Online. Screens of Tomorrow. Dostupné z: <https://video-game.screensoftomorrow.com/the-team/>. [cit. 2023-12-19].

²⁴⁶ *Putting our planet in the picture*. Online. Website coming soon. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20230606121309/https://www.sustainablescreens.au/>. [cit. 2023-12-20].

²⁴⁷ *Our story*, 2023. Online. Sustainable Screens Australia. Dostupné z: <https://www.sustainablescreens.au/our-story>. [cit. 2023-12-20].

²⁴⁸ *Ecoprod tools in English*, 2023. Online. Ecoprod, Conseils et informations pratiques pour des productions audiovisuelles respectueuses de l'environnement. Dostupné z: <https://www.ecoprod.com/en/home/agenda-ecoprod.html>. [cit. 2023-12-21].

3.5 Green filming v Asii a Africe

Informace o aktivitách filmových subjektů v environmentálním kontextu jsou v oblastech Afriky a Asie značně omezené. V rámci výzkumu bylo osloveno všech 48 filmových komisí z 18 zemí v rámci **Asian Film Commissions Network**, vyjma španělské Production Service Network.²⁴⁹ V rámci Afriky pak 10 filmových komisí v rámci **Locations Africa**.²⁵⁰

Hirošimská filmová komise se vyjádřila ve smyslu, že přestože neexistují oficiální green filmingové pokyny, současná ekonomická situace, vyznačující se zvedáním cen a znehodnocováním jenu, nutí japonské filmové tvůrce k rozvážnosti, a tedy plýtvání jídlem, materiály, dekoracemi atd. není přípustné.

Gangwonská filmová komise (Korea) dosud nezavedla samostatnou politiku pobídek a podpory zohledňující životní prostředí, avšak například zákon o ochraně lesů Korejské republiky je rozhodující pro povolení natáčení v lesních oblastech.

Rwandská filmová kancelář považuje lokální filmový sektor za doposud nevyvinutý v plnohodnotné odvětví. Uvádí však, že ochrana životního prostředí je ve Rwandě jednou z priorit a stávající zákon č. 48/2018 o životním prostředí v tomto ohledu významně ovlivňuje probíhající činnosti v celé zemi. Zákon o životním prostředí upřednostňuje zachování a ochranu přírodního prostředí, které zahrnuje půdu, vodní zdroje, biologickou rozmanitost, atmosféru a další. Vymezuje tak povinnosti státu, decentralizovaných subjektů a místních komunit týkající se ochrany a podpory životního prostředí, což zahrnuje i zákaz používání plastů (od roku 2007).

Dodává, že klimatické změny jsou ve Rwandě již výrazně patrné, průměrné teploty se zvyšují a zvyšuje se i výskyt přívalových dešťů, povodní a sesuvů půdy. Přestože Rwanda patří mezi nejméně rozvinuté země, ujala se v oblasti ochrany klimatu vedoucí úlohy. Země se aktivně podílí na mezinárodních iniciativách v oblasti klimatu a na Partnerství pro národní rozvojové cíle. V roce 2012 vláda zřídila národní fond pro životní prostředí a klima určený speciálně pro financování opatření v oblasti klimatu (Fond pro životní prostředí a změnu klimatu ve Rwandě, **FONERWA**). Jedná se o největší fond svého druhu v Africe a je považován za příkladný na tomto kontinentu.

²⁴⁹ *AFCNet*, 2020. Online. AFCNet. Dostupné z: http://www.afcnet.org/NcPageLink.do?link=afcnet/mem/mem0100&_menuNo=25#; [cit. 2023-12-16].

²⁵⁰ *Shooting in Africa Film Authorities*, 2023. Online. Locations Africa. Dostupné z: <https://www.locationsafrica.com/film-authorities/>; [cit. 2023-12-16].

Při vytváření regulačního rámce pro audiovizuální odvětví se rwandský filmový úřad úzce přizpůsobuje požadavkům na ochranu životního prostředí/zeleného natáčení.

Keňská filmová komise v současné chvíli nemá zavedené green filmingové strategie či postupy, avšak práce na nich jsou v procesu. Na národní úrovni keňská vláda zřídila Národní úřad pro správu životního prostředí (NEMA), který vydává licence a povolení pro projekty, které mají dopad na životní prostředí, včetně těch filmových.

Komise v současné době pracuje na ekologických pobídkách, ty jsou prozatím stále ve fázi návrhu. Dále zařadila informace o ekologické filmové tvorbě do průvodce filmovou tvorbou v Keni, aby podpořila filmové producenty v přijetí ekologického přístupu v procesu filmové tvorby.

Začátkem roku 2023 komise uspořádala seminář, jehož cílem bylo osvětlit filmařům problematiku zelené filmové tvorby prostřednictvím zeleného konzultanta a permakulturního designéra.

3.6 Užitečné zdroje v rámci Evropy

Za zmínku stojí EUFCN – **European Film Commissions Network** sdružující evropské filmové komise, včetně té české. Jejím cílem je podpora a propagace evropské filmové kultury, mimo jiné však i akcent na udržitelnost během tvorby filmu. Web EUFCN je mj. dobrým rozcestníkem při hledání postupů vyvinutých a přijatých evropskými filmovými komisemi a institucemi. Byla založena již roku 2004, první představenstvo bylo zvoleno na první valné hromadě v Praze v listopadu 2007.^{251 252}

V roce 2020 byla v rámci **European Film Agency Directors Association** představena **EFAD Sustainability Working Group** s cílem vyměňovat osvědčené postupy a informace o udržitelných iniciativách zahájených národními filmovými fondy a dalšími partnery z veřejného i soukromého sektoru. Webové stránky této skupiny přinášejí informace z aktuálních trendů v této oblasti. Předsedajícím této skupiny je k roku 2023 **Tim Wagendorp**, koordinátor udržitelnosti ve VAF.²⁵³

²⁵¹ Green Filming: EUFCN engagement in sustainable filming, 2018. *Eufcn* [online]. Belgium [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://eufcn.com/green-filming/>

²⁵² *About Us*, c2018. Online. EUFCN — European Film Commission Network. Dostupné z: <https://eufcn.com/about-us/>. [cit. 2023-12-22].

²⁵³ *Sustainability: EFAD members initiatives*, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

Za velmi užitečnou je možné považovat platformu **Green Toolkit Film and TV**, která je výstupem projektu *Strengthening capacities of social partners to meet the challenges of environmental sustainability in film and TV productions*, financovaného Evropskou unií v rámci *European Audiovisual Social Dialogue* v letech 2021–2023. Platforma bezplatně poskytuje souhrn nástrojů, odkazů a toolkitů specifických pro země EU. Stejně jako EUFCN je dobrým rozcestníkem pro případnou hlubší rešerši, či informování se o možnostech a stavu green filmingu ve specifických evropských zemích.^{254 255}

Od roku 2013 funguje platforma **Green Film Shooting**, jejíž součástí je i blog, který od téhož roku přináší témata týkající se green filmingu. To je nad míru užitečné, neboť je díky tomu možné lépe porozumět jakým způsobem se tento trend vyvíjí. Krom toho zde nalezneme i sekci odkazů na další subjekty a iniciativy. Green Film Shooting také slouží jako fórum pro profesionály z oboru, kteří se mohou podělit o své zkušenosti, nápady a nové přístupy k udržitelné mediální produkci. Platforma uvádí, že je strategickým partnerem Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein. Díky partnerství s evropským online portálem Cineuropa dochází k publikaci i ve francouzštině, španělštině a italštině.²⁵⁶

3.7 Česká televize

Vzhledem k významu České televize jakožto veřejnoprávního média a vzhledem k charakteru dat, považuji za vhodné věnovat tomuto subjektu individuální podkapitolu.

ČT je z hlediska udržitelnosti výroby relativně netransparentní. Majoritu informací o její činnosti v tomto směru je možné dohledat v dokumentech *Informace o činnosti divize Výroby*, kterou každým rokem publikuje za rok předcházející, či *Dlouhodobé plány programového, technického, personálního a ekonomického rozvoje České televize*.

Již první materiály projednávané Radou a archivované ve stejnojmenné sekci, která vznikla roku 2012, poukazují na výrobu vzdělávacích pořadů s ekologickou tematikou.²⁵⁷ Do dlouhodobého plánu se však environmentální tematika dostala v září roku 2016 v rámci výhledu na období 2017–2021. „Rozvoj programových služeb ČT2 předpokládá

²⁵⁴ *Green Toolkit Film & TV* [online]. EU [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/>

²⁵⁵ *The project*, 2023. Online. GreenToolkit Film Tv. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/the-project/>. [cit. 2023-12-22].

²⁵⁶ *About Us*, 2023. Online. Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/about-us/>. [cit. 2023-12-22].

²⁵⁷ *VZDĚLÁVACÍ POŘADY VE VYSÍLÁNÍ ČESKÉ TELEVIZE V ROCE 2011*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/dokumenty/vzdelavaci-porady-2011.pdf?v=0>. [cit. 2024-02-28].

v plánovacím horizontu zejména:Věnovat pozornost... ..otázkám ochrany přírody, udržitelného rozvoje planety... ‘²⁵⁸

Totéž se objevuje v dokumentech s výhledy na období 2020–2024, 2022–2026 a 2023–2027.^{259 260 261}

Pakliže se zaměříme nikoli na programovou stránku, ale samotnou výrobu, první zmínky se objevují v dokumentu *Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2020*. V něm je uvedeno, že ČT v roce **2019** připravila ekologická pravidla pro výrobu pořadů, která následující rok implementovala. Vzniklo *Ekologické desatero pro výrobu pořadů ČT*, s cílem mj. snížení spotřeby jednorázového nádobí, zavedení smysluplného třídění odpadu atd, které vychází z inspirace ze zahraničí.²⁶² Z textu není patrné, zdali se jedná o komplexní návrhy, či pouze informační leták. Ten není na webu ČT dostupný a byl publikován až 27. 11. 2023 skrze článek *Udržitelnost: Důležitá součást produkčních procesů i v ČT*, na webu greenfilming.cz. Autorem tohoto článku je ČT.²⁶³

Kvůli pandemii Covid-19 bylo potřeba přehodnotit ekologická pravidla ve prospěch pravidel hygienických. Přes to se řada ekologických pravidel dodržovala.

V reportu za rok 2022 ČT uvádí, že došlo k dalšímu rozšíření těchto pravidel i mimo žánr hrané tvorby a že implementace byla úspěšná a stala se běžnou součástí natáčení tam, kde to umožňuje lokace a přístup k ní.

Reporty 2020–2022 konstatují dlouhodobý nezdar využití lokálních připojení elektřiny, a tedy fakt, že majorita projektů využívá elektřiny z agregátů. Jako důvod je uvedena malá flexibilita firem poskytujících nárazové připojení na elektřinu a nevyhovující úroveň místních sítí.

²⁵⁸ *Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2017–2021*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/786.pdf>. [cit. 2024-02-28].

²⁵⁹ *Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2020–2024*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1721.pdf>. [cit. 2024-02-28].

²⁶⁰ *Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2022–2026*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1890.pdf>. [cit. 2024-02-28].

²⁶¹ *Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2023–2027*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1958.pdf>. [cit. 2024-02-28].

²⁶² *Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2018 a 1. pololetí 2019*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1561.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

²⁶³ *Udržitelnost. Důležitá součást produkčních procesů i v ČT*, 2024. Online. Greenfilming. Dostupné z: <https://greenfilming.cz/clanek/530731-udrzitelnost-dulezita-soucast-produkcnich-procesu-i-v-ct>. [cit. 2024-02-28].

Krom toho se v tomto období připojuje k projektu EURECA, kde skrze svého zástupce poskytuje zpětnou vazbu ke specifickým českého audiovizuálního prostředí. V roce 2021 oznamuje, že nástroj zatím trpí velkým množstvím chyb, což je důvodem k vyzkoušení nástroje albert. Ten byl zdarma poskytnut pro projekt *Hlavně to zdraví – S písni v tísni* (TV Film). ČT uvádí, že její výsledek byl velmi dobrý, nicméně vidí nutnost zapojení *poučeného člověka*, kterou označuje jako *green captain*. Toho dle svých slov na některé projekty využívá.

V oblasti tvorby scénářů se dle reportu *Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2022* daří v obrazech připomínkovat nežádoucí jevy, jako jednorázové kelímky nebo malé PET lahve, nahrazovat igelitové tašky taškami z recyklovaného papíru, případně umísťovat do dekorací nádoby na tříděný odpad.^{264 265 266}

²⁶⁴ *Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2020*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1832.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

²⁶⁵ *Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2021*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1962.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

²⁶⁶ *Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2022*, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/2039.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

ZÁVĚR

Iniciační trend udržitelnosti na filmovém place se objevuje již na počátku 90. let 20. století. V tomto období jsou také vydány první publikace dokumentující doporučení a možné postupy ve snaze minimalizovat dopady aktivit filmového průmyslu na životní prostředí. Obsahová stránka těchto publikací vykazuje napříč dekádami pouze minoritní změny, zpravidla korelující s technologickým vývojem a vědeckým výzkumem. K roku 2023 je možno konstatovat progresivní vývoj, primárně pak skrze praktickou aplikaci doporučení a pravidel během procesu natáčení. Taktéž je možno sledovat detailnější mediální pokrytí.

Za zásadní milníky můžeme považovat ty unifikační, kdy dochází ke standardizaci postupů a sjednocení snah o společný postup, primárně pak v Hollywoodu na přelomu nultých a desátých let. Význačná je také tvorba nástrojů jako *albert* a legislativní ukotvení, kdy dochází k implementaci pravidel například skrze filmové fondy, komise a další filmové subjekty primárně na přelomu let desátých a dvacátých.

Evropa a USA vykazují progresivnější vývoj než Asie a Afrika, kde se na základě získaných dat jeví tento trend v počáteční fázi, či se neobjevuje vůbec. Pro podrobnější komparaci je však nutný další výzkum. ČR z hlediska praktické implementace zaostává za evropskými leadery, avšak v relativním kontextu dalších států si vede dobře.

Jako problematická se jeví volba názvů mnohých iniciativ a programů. Jednak kvůli shodnosti názvů, což znesnadňuje jejich rozlišování, a také kvůli již zmíněné nejednotnosti termínů vyjadřujících princip udržitelného natáčení. Za nešťastné považují užívání kolokace „*green screen*“, kvůli svému atributu homonyma. Výsledky vyhledávání tohoto slovního spojení pak přinášejí téměř exkluzivně zelené plátno pro účely klíčování a potenciální požadované informace jsou upozaděny.

Mnoho původních nástrojů, platforem, iniciativ a organizací zaměřených na problematiku udržitelnosti ve filmovém průmyslu již zaniklo, díky nim mohly vzniknout další. Mapování tendencí vývoje green filmingu je z tohoto důvodu náročné, primárně kvůli omezeným možnostem validace dat. I přes maximální snahu o správnost veškerých informací, připouštím potenciální chybovost, neboť i mnoho oficiálních zdrojů a studií vykazuje nepřesnosti dat.

Na problematiku udržitelného natáčení je potřeba nahlížet kriticky. Implementace samotné udržitelnosti je svou podstatou pozitivní záležitostí a její mediální pokrytí si často vybírá

citově zabarvená slova jako *inspirace, touha, poselství, poslání atp.*, která však mohou zastínit fakt, že zdrojem motivace pro tyto změny nemusí být pouze snaha o ochranu přírody a snížení dopadu filmových produkcí na životní prostředí, ale i zisk podmíněných financí a dalších prostředků, či legislativní tlak. Prostor pro manipulaci s daty je značný a pouhý fakt, že se daný subjekt, produkce, či projekt hlásí k myšlence udržitelnosti, neznamená, že se nedopouští podvodů a greenwashingu.

LITERATURA

Low Impact Filmmaking: A Practical Guide to Environmentally Sound Film and Video Production. In: Glass Eye Pix [online]. Glass Eye Pix [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <http://www.glasseyepix.com/html/low.html>

VĚDECKÉ ČLÁNKY

ARRHENIUS, Svante, 2009. XXXI. On the influence of carbonic acid in the air upon the temperature of the ground. The London, Edinburgh, and Dublin Philosophical Magazine and Journal of Science [online]. 41(251), 237-276 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1941-5982. Dostupné z: [doi:10.1080/14786449608620846](https://doi.org/10.1080/14786449608620846)

LYNAS, Mark, Benjamin Z HOULTON a Simon PERRY, 2021. Greater than 99% consensus on human caused climate change in the peer-reviewed scientific literature. Environmental Research Letters [online]. 16(11), 2-8 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: [doi:10.1088/1748-9326/ac2966](https://doi.org/10.1088/1748-9326/ac2966)

MYERS, Krista F et al., 2021. Consensus revisited: quantifying scientific agreement on climate change and climate expertise among Earth scientists 10 years later. Environmental Research Letters [online]. 16(10), 9-10 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: [doi:10.1088/1748-9326/ac2774](https://doi.org/10.1088/1748-9326/ac2774)

RAMSEY, Jeffrey L., 2015. On Not Defining Sustainability. Online. Journal of Agricultural and Environmental Ethics. Roč. 28, č. 6, s. 1075-1087. ISSN 1187-7863. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s10806-015-9578-3>. [cit. 2023-12-05].

RIPPLE, William J et al., 2019. World Scientists' Warning of a Climate Emergency. BioScience [online]. 2020(70/1), 8-12 [cit. 2023-08-05]. ISSN 0006-3568. Dostupné z: [doi:10.1093/biosci/biz088](https://doi.org/10.1093/biosci/biz088)

RIPPLE, William J; WOLF, Christopher; NEWSOME, Thomas M; GREGG, Jillian W; LENTON, Timothy M et al., 2021. World Scientists' Warning of a Climate Emergency 2021. Online. BioScience. 2021-09-01, roč. 71, č. 9, s. 894-898. ISSN 0006-3568. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/biosci/biab079>. [cit. 2023-12-06].

ONLINE DOKUMENTY

2010 Corporate Citizenship Report: Disney Studios' Environmental Stewards Bring Green to Movie Production. In: The Walt Disney Company [online]. USA, 2010 [cit. 2023-08-24]. Dostupné z:

https://thewaltdisneycompany.com/app/uploads/FY10Disney_2010_CC_Report.pdf

2019 Refinement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories: Glossary, 2023. In: The Intergovernmental Panel on Climate Change [online]. Switzerland [cit. 2023-08-09]. Dostupné z:

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/12/19R_V0_02_Glossary.pdf

AdGreen Annual Review 2022, 2023. Online. In: Home - AdGreen. Dostupné z:

<https://weareadgreen.org/wp-content/uploads/2023/03/AdGreen-Annual-Review-2022-2.pdf>. [cit. 2023-12-17].

BAFTA AND BFI ANNOUNCE ENHANCED INDUSTRY SUPPORT FOR ENVIRONMENTALLY-FRIENDLY FILM AND TELEVISION PRODUCTIONS, 2023. Online. In: Albert. Dostupné z: <https://wearealbert.org/wp-content/uploads/2021/02/greening-the-screen-press-release-final-2-1576.pdf>. [cit. 2023-12-19].

CINE-REGIO GREEN REPORT 2015: on sustainability in the european regions, 2015. In: Green Film Shooting [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z:

<https://greenfilmshooting.net/blog/en/wp-content/uploads/sites/3/2015/06/CineRegio-GreenReport-web-2015.pdf>

CINE-REGIO GREEN REPORT 2017: on sustainability in the european regions. In: CINE REGIO [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z:

https://www.cineregio.org/dyn/files/pdf_download/10-file/CineRegio2017_GreenReport_INTERNET_single_pages.pdf

CINEREGIO GREEN REPORT 2020: on sustainability in the european regions. In: CINE REGIO [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z:

https://www.cineregio.org/dyn/files/pdf_download/10-file/CineRegio2017_GreenReport_INTERNET_single_pages.pdf

Climate Change 2021: The Physical Science Basis, 2023. In: IPCC: The Intergovernmental Panel on Climate Change [online]. SWITZERLAND [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: https://report.ipcc.ch/ar6/wg1/IPCC_AR6_WGI_FullReport.pdf

CRUM, Debbi, 2023. Report Shows Consumers Want Sustainable Products: 2023 Business of Sustainability Index. In: PDI Technologies, Inc [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://pditechnologies.com/wp-content/uploads/2023/04/2023_PDI_Business_of_Sustainability_Index.pdf

Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2017–2021, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/786.pdf>. [cit. 2024-02-28].

Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2020–2024, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1721.pdf>. [cit. 2024-02-28].

Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2022–2026, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1890.pdf>. [cit. 2024-02-28].

Dlouhodobý plán programového rozvoje na léta 2023–2027, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1958.pdf>. [cit. 2024-02-28].

Greening the Screen: How to Go Green Without Going into the Red, 2011. Online. Greening Film. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170103234050/http://www.greeningfilm.com/wp-content/uploads/2011/07/GreeningTheScreenToolkit.pdf>. [cit. 2023-12-19].

GRØNT VEIKART for kunst- og kultursektoren, 2021. In: GRØNT VEIKART [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: https://www.grøntveikart.no/media/2250741/groentveikart_interaktiv.pdf

Guide to implementing sustainability criteria in filming and film shoots, 2023. In: Barcelona Film Commission Catalunya Film Commission [online]. [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: https://www.bncatfilmcommission.com/sites/default/files/Guide-sustainable_filming_CFC%20%281%29.pdf

Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2018 a 1. pololetí 2019, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1561.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2020, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1832.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2021, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/1962.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

Informace o činnosti divize Výroby pro Radu České televize za rok 2022, 2024. Online. In: Česká televize. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/document/2039.pdf?v=1>. [cit. 2024-02-28].

KOUDELKOVÁ, Petra; MÁROVÁ, Barbora; RIEGER, Matyáš; BÁBIKOVÁ, Jana a SCHANDL, Albert, 2023. MANUÁL KOMUNIKACE UDRŽITELNOSTI BEZ GREENWASHINGU. Online. In: CIRA Advisory s.r.o. – cirkulární ekonomika. Dostupné z: https://www.ciraa.eu/wp-content/uploads/2023/04/MKUBG_2022.pdf. [cit. 2024-02-05].

Podsumowanie działań grupy FILM DLA KLIMATU 2021/2022, 2023. Online. In: News - KIPA National Chamber of Audiovisual Producers. Dostupné z: <https://kipa.pl/wp-content/uploads/2022/09/Rok-dzia%C5%82alnos%C5%81ci-FILM-DLA-KLIMATU-podsumowanie.pdf>. [cit. 2023-12-21].

Sony Pictures A Greener World, 2014. In: Sony Pictures [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://www.sonypictures.com/corp/pdfs/SonyPicturesAGreenerWorld.pdf>

Sustainability in the Motion Picture Industry: Contractor's Report to the Board. Online. In: Institute of the Environment and Sustainability at UCLA: Moving Science to Action. USA. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20230504231538/https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf>. [cit. 2023-08-11].

The Walt Disney Company: 2008 Annual report, 2008. In: The Walt Disney Company [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://thewaltdisneycompany.com/app/uploads/WDC-AR-2008.pdf>

Vyhlášení výsledků 5. veřejné soutěže Programu na podporu aplikovaného společenskovedního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací – ÉTA, 2021. In: TAČR [online]. ČR [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://www.tacr.cz/wp-content/uploads/documents/2021/03/29/1617023462_Vyhl%C3%A1%C5%A1en%C3%AD%20v%C3%BDsledk%C5%AF%20na%20web%20-%20nepodpo%C5%99en%C3%A9%20-%20Anna%20Veselsk%C3%A1.pdf

VZDĚLÁVACÍ POŘADY VE VYSÍLÁNÍ ČESKÉ TELEVIZE V ROCE 2011, 2024.

Online. In: Česká televize. Dostupné z:

<https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/dokumenty/vzdelavaci-porady-2011.pdf?v=0>. [cit. 2024-02-28].

WARNER BROS. ENTERTAINMENT, 2007. Going Green: AN ENVIRONMENTAL PRODUCTION HANDBOOK. In: WB Environmental [online]. USA: Warner Bros.

Entertainment [cit. 2023-08-23]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20081026065134/http://wbenvironmental.warnerbros.com/pdf/WBEnvironmentalHandbook2007.pdf>

ONLINE ZDROJE

A News Standard for Sustainability in Film, 2016. Online. GreeningFilm. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20161021003726/http://www.greeningfilm.com/>. [cit. 2023-12-19].

About Conservation Filmmaking, 2013. Online. Filmmakers For Conservation. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130402150113/http://www.filmmakersforconservation.org/conservation-filmmaking/about-conservation-filmmaking.html>. [cit. 2023-12-20].

About Creative Carbon Scotland, 2023. Online. Connecting arts and sustainability | Creative Carbon Scotland. Dostupné z: <https://www.creativecarbonscotland.com/about/>. [cit. 2023-12-17].

About SPF — Sustainable Production Forum, 2023. Sustainable Production Forum | Greening Film and Television [online]. [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.sustainableproductionforum.com/about-2023>

About Sustainable Arts, 2023. Sustainable Arts | Nachhaltigkeit im Kulturschaffen [online]. Switzerland [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://sustainablearts.ch/en/about-sustainable-arts/>

About The Sustainable Production Alliance, 2023. Green Production Guide [online]. USA: Producers Guild of America Foundation [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://greenproductionguide.com/about-the-sustainable-production-alliance/>

About Us, 2023. Online. Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/about-us/>. [cit. 2023-12-22].

About Us, c2018. Online. EUFCN — European Film Commission Network. Dostupné z: <https://eufcn.com/about-us/>. [cit. 2023-12-22].

About: The Greening the Screen project, 2016. Online. Greening the Screen. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160122015105/http://greeningthescreen.co.nz/about/project/>. [cit. 2023-12-20].

ABRAHAM, Anna a Paromita CHAKRABORTY, 2019. A review on sources and health impacts of bisphenol A. *Reviews on Environmental Health*. 2019(35), 1. Dostupné také z: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/reveh-2019-0034/html>

AFCNet, 2020. Online. AFCNet. Dostupné z:

http://www.afcnet.org/NcPageLink.do?link=afcnet/mem/mem0100&_menuNo=25#;. [cit. 2023-12-16].

ALHADEFF, Eliane a Visit PROFILE, 2009. Serious Games As AR Extensive Deployment For Avatar. In: SERIOUS GAME MARKET [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://www.seriousgamemarket.com/2009/12/serious-games-as-ar-extensive.html>

ALLEN, Jason, 2013. Press Releases: Sony Pictures Announces New Sustainability Targets. In: Sony Pictures Entertainment [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: https://www.sonypictures.com/corp/press_releases/2013/04_13/041613_sustainability.html

ALTMAN, Randi, 2023. Green the Bid Launches ‘The Complete Green Post Manual. In: PostPerspective [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://postperspective.com/green-the-bid-launches-the-complete-green-post-manual/>

AUBENQUE, Alissa, 2023. Ecoprod tools in English. In: Ecoprod [online]. France [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.ecoprod.com/en/home/agenda-ecoprod.html>

AYSCOUGH, Suzan, 1993. H’wood cleaning up its act ecologically. In: Variety [online]. USA: The Variety [cit. 2023-08-21]. Dostupné z: <https://variety.com/1993/biz/news/hollywood-cleaning-up-its-act-ecologically-106159/>

Background and context: BFI National Lottery funding, 2023. Online. BFI’s ten-year strategy. Dostupné z: <https://blog.bfi.org.uk/long-read/national-lottery-strategy/background-and-context/>. [cit. 2023-12-18].

Background, 2023. Online. SWISS CO2-Calculator Film & Medien. Dostupné z: https://www.green-shooting.ch/en_GB/background/. [cit. 2023-12-21].

BAFTA's Stance on Sustainability, 2018. Online. BAFTA. Dostupné z: <https://www.bafta.org/initiatives/sustainability/baftas-stance-on-sustainability>. [cit. 2023-12-19].

BAFTA's Sustainability Efforts, 2018. BAFTA [online]. UK [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.bafta.org/about/sustainability>

Balíček „Fit for 55“ [online], 2023. EU: Council of the EU and the European Council [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

Barcelona Film Commission, 2021. In: Barcelona Film Commission [online]. Spain [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.bcncatfilmcommission.com/en/news/icub-presents-guide-good-practices-audiovisual-production-promote-sustainability-filming>

BBDO Proximity targets green commercial filming with Carbon Film Quote, 2023. Online. The Location Guide » Access international information for filming on location. Dostupné z: <https://www.thelocationguide.com/2011/09/bbdo-proximity-targets-green-commercial-filming-with-carbon-film-quote/>. [cit. 2023-12-22].

BBDO rechnet CO2-Emissionen von Spotproduktionen aus, 2023. Online. PAGE online. Dostupné z: https://page-online.de/branche-karriere/bbdo_rechnet_co2_emissionen_von_spotproduktionen_aus/. [cit. 2023-12-22].

BCI – BETTER COTTON INITIATIVE, 2021. In: ReSOURCE [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.resource-textiles.com/en/certificates/bci-better-cotton-initiative/>

BERESFORD, Trilby a Lexy PEREZ, 2022. HOW HOLLYWOOD IS GOING GREEN: A TIMELINE OF NOTABLE ACHIEVEMENTS. In: Hollywood Reporter [online]. USA:

BFI, ALBERT, ARUP, 2020. A screen new deal: a route map to sustainable film production. In: Albert: Screen New Deal [online]. UK [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <https://wearealbert.org/2020/07/22/screen-new-deal/>

BFI's ten-year strategy, 2023. Online. Dostupné z: <https://blog.bfi.org.uk/>. [cit. 2023-12-18].

BOUTONNAT, Dominique, 2023. Lancement par le CNC du Plan Action ! Pour une politique publique de la transition écologique et énergétique. Online. In: CNC. Dostupné z: https://www.cnc.fr/professionnels/actualites/lancement-par-le-cnc-du-plan-action--pour-une-politique-publique-de-la-transition-ecologique-et-energetique_1490879. [cit. 2023-12-18].

BS 8909: 2011, 2023. Online. European and International standards online store: [//www.en-standard.eu](https://www.en-standard.eu). Dostupné z: <https://www.en-standard.eu/bs-8909-2011-specification-for-a-sustainability-management-system-for-film/>. [cit. 2023-12-20].

CALIFORNIA DEPARTMENT OF RESOURCES RECYCLING AND RECOVERY.

Wrap of the Year. In: CalRecycle [online]. [cit. 2023-08-18]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20200305154252/https://www.calrecycle.ca.gov/wrap/woty>

Campaign Ad Net Zero Awards Launch, 2023. Online. Advertising's response to the climate emergency | Ad Net Zero Limited. Dostupné z:

<https://adnetzero.com/news/campaign-ad-net-zero-awards-launch/>. [cit. 2023-12-17].

Case study: McDonald's Avatar, c2023. In: Digital Ads [online]. [cit. 2023-09-24].

Dostupné z: <https://arthis.digitalads.org/resources/case-study-mcdonalds-avatar/>

CINEUROPA. Industry Report: Green Industry Initiatives and Sustainability: An

ECOSystem at the service of the audiovisual industry. In: Cineuropa - the best of european cinema [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z:

<https://cineuropa.org/en/dossiernewsdetail/2025/425442/>

Climate change: 'How can we, artists and film professionals, do our part?': 'How can we, artists and film professionals, do our part?', 2023. Online. Le Monde in English – World news, culture and opinion. Dostupné z:

https://www.lemonde.fr/en/opinion/article/2023/05/22/four-hundred-film-professionals-issue-manifesto-committing-to-climate-change-mitigation_6027632_23.html. [cit. 2023-12-21].

CME Media Group joins albert International, 2021. In: Albert [online]. [cit. 2023-08-28].

Dostupné z: <https://wearealbert.org/2021/10/25/cme-media-group-joins-albert-international/>

Co je Kreativní Evropa. Online. Kreativní Evropa. Dostupné z:

<https://www.kreativnievropa.cz/o-programu/co-je-kreativni-evropa>. [cit. 2023-12-19].

COMMUNICATION DEPARTMENT / JOURNALIST, 2023. A Gigantic Small

Broadcaster. In: NRK [online]. Norway [cit. 2023-09-04]. Dostupné z:

<https://www.nrk.no/about/a-gigantic-small-broadcaster-1.3698462>

CREATIVE BC, 2023. Canada's Motion Picture Climate Action Catalyst. In: Reel Green:

At Creative BC [online]. BC [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://creativebc.com/reel-green/>

CRIPPA, Benedetta, 2023. Elsa climate calculator — Studio Benedetta Crippa AB. Online. Studio Benedetta Crippa AB. Dostupné z: <https://studiobenedettacrippa.com/elsa-climate-calculator>. [cit. 2023-12-21].

CUEVAS, Armando, 2012. Disney Announces Paper Sourcing and Use Policy. In: The Walt Disney Company [online]. USA [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://thewaltdisneycompany.com/disney-announces-paper-sourcing-and-use-policy/>

Culture and Creativity, 2023. Online. Culture and Creativity. Dostupné z: <https://culture.ec.europa.eu/news/how-creative-europe-aims-to-go-green>. [cit. 2023-12-19].

Daily Archives: 16 November 2009. In: The Green Screen [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://thegreenscreen.wordpress.com/2009/11/16/>

DEBONNAIRE, Sally, 2011. Sharing Albert - supporting sustainability in TV production. In: BBC: Blog [online]. UK: BBC [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/blogs/aboutthebbc/2011/05/sharing-albert-supporting-sustainability-in-tv-production.shtml>

Découvrir Seco2, 2023. Online. Découvrir Seco. Dostupné z: <https://www.seco2.fr/>. [cit. 2023-12-21].

Der Arbeitskreis „Green Shooting“, 2023. Online. Ökologische Standards und Label green motion - jetzt informieren. Dostupné z: <https://www.green-motion.org/ueber-den-arbeitskreis-green-shooting/>. [cit. 2023-12-17].

Dgcgreen.ca, 2023. Online. Whois.com - Domain Names & Identity for Everyone. Dostupné z: <https://www.whois.com/whois/dgcgreen.ca>. [cit. 2023-12-21].

DOU, Eva a Cate CADELL, 2022. As crackdown eases, China's Xinjiang faces long road to rehabilitation. In: Washington Post [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/09/23/china-xinjiang-crackdown-uyghurs-surveillance/>

Éco-conditionnalité progressive des aides du CNC: Remise d'un double bilan carbone des œuvres, 2023. Online. CNC. Dostupné z: https://www.cnc.fr/professionnels/actualites/transition-ecologique-et-energetique--le-cnc-met-en-place-une--ecoconditionnalite--de-ses-aides_1805866. [cit. 2023-12-18].

Eco-filming, 2023. Online. Screen.brussels. Dostupné z: <http://screen.brussels/en/eco-filming>. [cit. 2023-12-21].

EcoMuvi – Certified sustainability for film and audiovisual sets, 2022. Online. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220427174000/https://www.ecomuvi.eu/en/homepage-english/>. [cit. 2023-12-21].

Ecoprod [online], 2023. France [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.ecoprod.com/>

Ecoprod tools in English, 2023. Online. Ecoprod, Conseils et informations pratiques pour des productions audiovisuelles respectueuses de l'environnement. Dostupné z: <https://www.ecoprod.com/en/home/agenda-ecoprod.html>. [cit. 2023-12-21].

EMA, 2004. What You Can Do. In: Environmental Media Association [online]. Los Angeles, CA, USA [cit. 2023-08-21]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20040831083649/http://www.ema-online.org/what_you_can_do.htm

E-Mission Handboek: Gids voor een groene AV sector in Vlaanderen. In: Issuu [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: https://issuu.com/location_flanders/docs/emission_handboek/81

E-Mission supports green audiovisual sector, 2023. Online. Flemish Audiovisual Fund. Dostupné z: <https://www.vaf.be/nieuws/e-mission-ondersteunt-groene-audiovisuele-sector>. [cit. 2023-12-17].

ENG.LSM.LV, 2023. Latvian film industry aims for climate neutrality. Online. In: Eng.lsm.lv - Reliable news from Latvia. Dostupné z: <https://eng.lsm.lv/article/culture/culture/latvian-film-industry-aims-for-climate-neutrality.a390262/>. [cit. 2023-12-17].

ENVIRONMENTAL MEDIA ASSOCIATION, 2023. The EMA Green Seal is a recognition program honoring progress in sustainable production for movies, television shows (animated and live action) filmed commercials and print advertising. In: Environmental Media Association [online]. USA [cit. 2023-08-21]. Dostupné z: <https://www.green4ema.org/ema-green-seal-production>

Environmental sustainability, 2023. BBC [online]. UK [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/aboutthebbc/reports/policies/sustainability>

Eurimages Environmental Sustainability Strategy (2022-2024), 2023. Online. In: The Council of Europe: guardian of Human Rights, Democracy and the Rule of Law for 700 million citizens - Portal. Dostupné z: <https://rm.coe.int/sustainability-strategy-document/1680a9648d>. [cit. 2023-12-19].

European Commission: Zelená dohoda pro Evropu [online], 2023. EU [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/>

EVERGREEN GOES PRISMA: ENLARGEMENT OF THE LAFC EVERGREEN AND FIRST EVERGREEN PRISMA WORKSHOP, 2019. In: Lower Austria Film Commission [online]. Rakousko [cit. 2023-08-28]. Dostupné z:

<https://www.lafc.at/greenguide/spotlight.php?ggid=3&aid=321&cp=23&jahr=2019@ion=0>

Film London teams up with Greenshoot, 2016. Online. Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2016/03/23/film-london-teams-up-with-greenshoot/>. [cit. 2023-12-19].

Film London: Green Screen is a practical online tool that supports environmentally friendly filming in London., 2023. In: Film London [online]. UK [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filmlondon.org.uk/filming-in-london/green-screen>

Film London: Green Screen is a practical online tool that supports environmentally friendly filming in London., 2023. Online. Film London. Dostupné z: <https://filmlondon.org.uk/filming-in-london/green-screen>. [cit. 2023-12-19].

FNE STAFF, 2022. Applications Open for ISI Training Programmes. Online. Film New Europe - FilmNewEurope.com. Dostupné z: <https://www.filmneueurope.com/news/region/item/124709-international-screen-institute-opens-applications-for-2023-training-courses>. [cit. 2023-12-21].

GGMBH, Klimaktiv. Green Shooting. Online. Green Shooting CO2 Calculator. Dostupné z: https://go.greenshooting.de/de_DE/. [cit. 2023-12-17].

„Gondolkodjunk zölden!” kiadvány, 2022. Nemzeti Filmintézet [online]. Hungary [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220118111057/https://nfi.hu/hu/kepzes/gondolkodjunk-zolden-kiadvany>

- Good Green Production Bible challenges industry to make green decision, 2023. Online. Eco-Business. Dostupné z: <https://www.eco-business.com/press-releases/good-green-production-bible-challenges-industry-to-make-green-decision/>. [cit. 2023-12-20].
- Greece joins Green Film!, c2022. In: Hellenic Film Commission [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filmcommission.gr/2023/03/22/greece-joins-green-film/>
- Green Awards, 2023. Online. Torino Film Lab. Dostupné z: <http://torinofilmlab.it/funds/awards/green-awards>. [cit. 2023-12-21].
- Green claims, European Commi. In: Environment [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/green-claims_en
- Green Committee, 2013. Online. IATSE. Dostupné z: <https://iatse.net/take-action/greencommittee/>. [cit. 2023-12-21].
- Green Film Lab, 2023. Online. TorinoFilmLab | A new wave of independent cinema. Dostupné z: <http://torinofilmlab.it/labs/green-film-lab>. [cit. 2023-12-21].
- Green Film School Alliance, 2023. Online. Green Production Guide. Dostupné z: <https://greenproductionguide.com/gfsa/>. [cit. 2023-12-21].
- GREEN FILM TOURISM 2.0 project Summary of the Participation Process, 2023. Online. Małopolska Cultural Centre SOK in Nowy Sącz. Dostupné z: <https://mcksokol.pl/aktualnosc/projekt-green-film-tourism-2-0>. [cit. 2023-12-21].
- GREEN FILM. In: Trentino Film Commission [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.trentinofilmcommission.it/en/green-film/>
- Green Filming in Northern Germany: Green Filming Badge and Green Motion, 2023. Online. MOIN Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein. Dostupné z: https://www.moin-filmfoerderung.de/en/film_commission/Green-Filming-Badge.php. [cit. 2023-12-21].
- Green Filming, c2020. Österreichisches Filminstitut [online]. Austria [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://filminstitut.at/en/aid/green-filming>
- Green Filming. Online. FFF Bayern. Dostupné z: <https://www.fff-bayern.de/en/film-commission-bayern/green-filming.html>. [cit. 2023-12-17].
- Green Filming: EUFCN engagement in sustainable filming, 2018. Eufcn [online]. Belgium [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://eufcn.com/green-filming/>

Green guide for the audiovisual industry, 2023. Online. Podkarpacka Komisja Filmowa. Dostupné z: <https://www.podkarpackiefilm.pl/pl/projekt/zielony-przewodnik-dla-branzy-audiowizualnej>. [cit. 2023-12-21].

Green Ice Camera [online], 2021. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://greenicecamera.net/>

GREEN ICE CAMERA: Programme 2014 - 2020 Kolarctic ENI CBC. In: Keep.eu [online]. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://keep.eu/projects/27801/GREEN-ICE-CAMERA-EN/>

Green networking is growing, 2019. Online. In: Green Film Shooting. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2019/12/31/green-networking-is-growing/>. [cit. 2023-12-17].

Green Production Strategy, 2023. GreenToolkit Film Tv [online]. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/green-production-strategy/>

Green Production, 2007. Online. Oregon Film. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20071208192053/www.oregonfilm.org/resources/greenproduction/>. [cit. 2023-12-19].

Green Screen Interreg Europe, 2023. Slovak Film Commission [online]. Slovakia [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.sk/350-sk/green-screen-interreg-europe/>

GREEN SHOOTING PORTUGAL – GUIDE TO SUSTAINABLE FILMING: Regulations, 2022. In: Portugal Film Commission [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://portugalfilmcommission.com/en/news/green-shooting-portugal-guide-to-sustainable-filming/>

Green the Bid [online], 2023. USA [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.greenthebid.earth/>

Green Toolkit Film & TV [online]. EU [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/>

Green-Bonus ÖFI von 5%, 2023. In: GreenToolkit Film Tv [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.greentoolkit-filmtv.eu/green-bonus-ofi-von-5/>

GREENFIELD, Patrick, 2023. Revealed: more than 90% of rainforest carbon offsets by biggest certifier are worthless, analysis shows. Online. The Guardian. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/18/revealed-forest-carbon-offsets-biggest-provider-worthless-verra-aoe>. [cit. 2023-12-22].

Greenfilming v praxi - seminář 2.12.2021, 2023. Online. In: YouTube. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=t1rxHxu-L7A>. [cit. 2023-12-07].

GREENFILMING.CZ [online], 2021. ČR: Asociace producentů v audiovizí, z.s. a NOVA TV [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://greenfilming.cz>

Greenfilming: Udržitelné filmování s APA, 2023. In: KVIFF TV [online]. ČR [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://kviff.tv/video/1130-greenfilming-udrzitelne-filmovani-s-apa-ig001>

GreenFilmTourism, 2023. Online. Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Dostupné z: <https://rarr.rzeszow.pl/projekty/greenfilmtourism/>. [cit. 2023-12-21].

Greening the Creative Europe Programme: Final Report. Online. In: Publications Office of the EU. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e20ac9a0-f52b-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en>. [cit. 2023-12-19].

Greening the creative industries: improving policy practices for the European Audiovisual industry, 2017. In: Interreg Europe [online]. EU [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/greenscreen/>

Greening the European Audiovisual Industry. Online. Shaping Europe's digital future. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/greening-european-audiovisual-industry>. [cit. 2023-12-19].

Greening the Screen, 2018. Online. BAFTA. Dostupné z: <https://www.bafta.org/initiatives/sustainability/video-greening-screen>. [cit. 2023-12-19].

Greenshoot, 2023. Online. Greenshoot. Dostupné z: <https://www.greenshoot.com>. [cit. 2023-12-19].

Greenwashing: Jak jej upravuje legislativa a na co si dát pozor, 2023. In: CIRA Advisory s.r.o [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.ciraa.eu/greenwashing-jak-jej-upravuje-legislativa-a-na-co-si-dat-pozor/>

Hållbar Film – Hållbar filmproduktion, 2023. Online. Hållbar Film – Hållbar filmproduktion. Dostupné z: <https://hallbarfilm.se/>. [cit. 2023-12-21].

HEGER, Luboš, 2022. Co jsou offsety, jak se s nimi obchoduje a kde je koupit? Online. In: Greenfilming. Dostupné z: <https://greenfilming.cz/clanek/463783-co-jsou-offsety-jak-se-s-nimi-obchoduje-a-kde-je-koupit>. [cit. 2023-12-16].

Historical Timeline, 2023. Online. Environmental Media Association. Dostupné z: <https://www.green4ema.org/historical-timeline>. [cit. 2023-12-16].

Home Page, 2021. Online. Cinema Sostenibile. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20211127074821/https://www.cinemasostenibile.it/>. [cit. 2023-12-21].

Home, 2023. Online. Komunikujte udržitelnost bez greenwashingu. Dostupné z: <https://www.bezgreenwashingu.cz/>. [cit. 2024-02-05].

How WGS 84 defines Earth [online], 2010. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20110424104419/http://home.online.no/~sigurdhu/WGS84_Eng.html

CHAPTER 1. RENEWABLE ENERGYOVERVIEW, 2023. Online. OAS - Organization of American States: Democracy for peace, security, and development. Dostupné z: <https://www.oas.org/dsd/publications/Unit/oea79e/ch05.htm>. [cit. 2023-12-06].

CHRIS PARK, Author; MICHAEL ALLABY, Author; CHRIS PARK, Author a MICHAEL ALLABY, Author, 2017. A Dictionary of Environment and Conservation (3 ed.) . Online. Oxford Reference. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191826320.001.0001/acref-9780191826320>. [cit. 2023-12-06].

CHUA, Jasmin Malik, 2021. GOTS and BCI ‘Willfully Blind’ to Xinjiang Risks:Report. In: Sourcing Journal [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://sourcingjournal.com/topics/labor/bci-gots-cotton-made-in-africa-xinjiang-forced-labor-uyghurs-317547/>

Icelandic Film Industry at a Glance, 2023. Online. Icelandic Film Centre | en.kvikmyndamidstod.is. Dostupné z: <https://www.icelandicfilmcentre.is/about/icelandic-film-industry-at-a-glance/>. [cit. 2023-12-21].

Idea, 2023. Online. GreenFilmTourism. Dostupné z: <https://greenfilmtourism.eu/about-the-project/idea/>. [cit. 2023-12-21].

Initiative/Alliance, 2008. Online. Green Screen Toronto. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20081010024430/http://www.greenscreentoronto.com/initiative/>. [cit. 2023-12-20].

International Screen Institute, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.screeninstitute.eu/>. [cit. 2023-12-21].

ISO 14000 / ISO 14001 Environmental Management Standard, 2007. Online. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140901194416/http://www.iso14000-iso14001-environmental-management.com/>. [cit. 2023-12-20]. [cit. 2023-12-20].

KALIBA, Jan, 2023. IROzhlas. Online. In: IROZHLAS. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/cop28-klima-fosilni-paliva-rezoluce-jednani-dohoda_2312130823_kac. [cit. 2023-12-16].

KASPRAK, Alex, 2016. Did a 1912 Newspaper Article Predict Global Warming? Online. Snopes. Dostupné z: <https://www.snopes.com/fact-check/1912-article-global-warming/>. [cit. 2023-12-06].

KEMP, Stuart, 2023. London launches 'Green Screen' initiative. In: The Hollywood Reporter [online]. The Hollywood Reporter [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/business/business-news/london-launches-green-screen-initiative-104131/>

Kolarctic Cross Border Cooperation 2014-2020 | Kolarctic CBC [online]. EU [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://kolarctic.info/>

Kontrola internetových stránek kvůli problému klamavé ekologické reklamy neboli tzv. „lakování nazeleno“: polovina environmentálních tvrzení nepodložena důkazy, 2021. In: European Commission - European Commission [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_269

KOTZÉ, Louis J.; KIM, Rakhyun E.; BURDON, Peter; DU TOIT, Louise; GLASS, Lisa-Maria et al., 2022. Planetary Integrity. Online. In: BIERMANN, Frank; HICKMANN, Thomas a SÉNIT, Carole-Anne (ed.). The Political Impact of the Sustainable Development

Goals. Cambridge University Press, 2022-07-21, s. 140-171. ISBN 9781009082945.

Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/9781009082945.007>. [cit. 2023-12-05].

La naissance de CUT!, 2023. Online. CUT - United Cinema for Transition. Dostupné z:

<https://www.cut-collectif.fr/qui-sommes-nous/la-naissance-de-cut/>. [cit. 2023-12-21].

LAFC EVERGREEN – AUSTRIA'S FIRST GREEN GUIDE ONLINE: THE LAFC GREEN FILMING INITIATIVE AS A FORWARD-LOOKING IMPACT, 2018. In:

Lower Austria Film Commission [online]. Rakousko [cit. 2023-08-28]. Dostupné z:

<https://www.lafc.at/greenguide/spotlight.php?ggid=3&aid=286&cp=4&jahr=2018@ion=0>

Launch of Green Guide in Finland. In: Green Film Shooting [online]. [cit. 2023-09-03].

Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2020/04/13/launch-of-green-guide-in-finland/>

LI, Lanlan et al., 2015. The Molecular Mechanism of Bisphenol A (BPA) as an Endocrine Disruptor by Interacting with Nuclear Receptors: Insights from Molecular Dynamics (MD)

Simulations. In: PLOS ONE [online]. 2015, s. 1 [cit. 2023-09-24]. Dostupné z:

<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0120330>

Links. Online. Green Film Shooting. Dostupné z:

<https://greenfilmshooting.net/blog/en/links/>. [cit. 2023-12-17].

LYNAS, Mark, Benjamin Z HOULTON a Simon PERRY, 2021. Greater than 99% consensus on human caused climate change in the peer-reviewed scientific literature.

Environmental Research Letters [online]. 16(11), 2-8 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1748-9326.

Dostupné z: [doi:10.1088/1748-9326/ac2966](https://doi.org/10.1088/1748-9326/ac2966)

MACDONALD, Scott, 2023. Toward an Eco-Cinema. In: JSTOR [online]. UK: Oxford University Press [cit. 2023-08-20]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/44086296>

MAHONEY, Paul, 2009. TEN YEARS OF FFC SUCCESS. Online. Filmmakers for Conservation. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20130402034940/http://www.filmmakersforconservation.org/about-us/10-years-success.html>. [cit. 2023-12-20].

MARGRETT, Genevieve, 2020. How big budget film 1917 achieved certification. In: Albert [online]. UK [cit. 2023-08-24]. Dostupné z:

<https://wearealbert.org/2020/01/10/how-big-budget-film-1917-achieved-certification/>

MCCASKILL, Andrew, 2018. Consumer-Goods' Brands That Demonstrate Commitment to Sustainability Outperform Those That Don't. Online. What People Watch, Listen To and Buy | Nielsen. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20181103065731/http://www.nielsen.com/us/en/press-room/2015/consumer-goods-brands-that-demonstrate-commitment-to-sustainability-outperform>. [cit. 2024-02-05].

MIAMI-DADE COUNTY ONLINE SERVICES, 2023. Go Green Production Guide.

Online. Filmiami.org - Miami-Dade County Film & Entertainment Office. Dostupné z: https://www.filmiami.org/production_green_guide.asp. [cit. 2023-12-20].

MILMAN, Oliver, 2021. Apple and Disney among companies backing groups against US climate bill. In: The Guardian [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/us-news/2021/oct/01/apple-amazon-microsoft-disney-lobby-groups-climate-bill-analysis>

More environmentally sustainable film and TV productions in Finland with albert: free training and tools available for the industry, 2023. Online. Suomen elokuvasaatiö.

Dostupné z: <https://www.ses.fi/en/story/more-environmentally-sustainable-film-and-tv-productions-in-finland-with-albert-free-training-and-tools-available-for-the-industry/>. [cit. 2023-12-17].

MYERS, Krista F et al., 2021. Consensus revisited: quantifying scientific agreement on climate change and climate expertise among Earth scientists 10 years later. Environmental Research Letters [online]. 16(10), 9-10 [cit. 2023-08-05]. ISSN 1748-9326. Dostupné z: doi:10.1088/1748-9326/ac2774

NBC Universal's "Green is Universal" Initiative: Women in Conservation, 2009. In:

Audubon New York [online]. New York: Audubon [cit. 2023-08-23]. Dostupné z:

<https://ny.audubon.org/nbc-universals-green-universal-initiative>

NEILSON, Toby. What is ecocinema? A Case Study Analysis with Jim Henson's

Labyrinth. In: Anthropocene Cinema [online]. [cit. 2023-08-20]. Dostupné z:

<https://www.anthropocene-cinema.com/what-is-ecocinema-analysing-jim-hensons-labyrinth/>

Netherlands Film Fund leads towards a greener film industry. Online. Filmfonds. Dostupné z: <https://www.filmfonds.nl/en/updates/netherlands-film-fund-leads-towards-a-greener-film-industry>. [cit. 2023-12-17].

New guide for sustainable filming, 2018. In: Interreg Europe [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/greenscreen/news/news-article/2628/new-guide-for-sustainable-filming/>

New Sustainability Initiative Future Ready Film Launched to Encourage & Develop Practical Green Production Supports, 2023. Online. Screen Ireland. Dostupné z: <https://www.screenireland.ie/news/new-sustainability-initiative-future-ready-film-launched-to-encourage-develop-practical-green-production-supports>. [cit. 2023-12-18].

New York launches green film program, 2017. In: Green Film Shooting: European centre for sustainability in the media world [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2017/03/10/new-york-launches-green-film-program/>

News Archive, 2015. Online. Green Screen Toronto. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150817035011/http://greenscreentoronto.com/news/48/>. [cit. 2023-12-20].

News: Sicily joins Green Film, c2022. In: GREEN FILM [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.green.film/news/sicily-joins-green-film/>

Nordic collaboration for sustainable development in audiovisual industries, 2022. Online. Nordic Culture Point. Dostupné z: <https://www.nordiskkulturkontakt.org/en/nordic-collaboration-for-sustainable-development-in-audiovisual-industries/>. [cit. 2023-12-20].

NOVA.CZ, Redakce a Lenka VOSYKOVÁ, 2022. Cílem udržitelného natáčení je minimalizovat jeho uhlíkovou stopu. Proč je green filming v současnosti důležité téma vysvětluje Hana de Goeij. In: TV Nova [online]. ČR [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://tv.nova.cz/porad/nfn-talks/epizoda/333425-cilem-udrzitelneho-nataceni-je-minimalizovat-jeho-uhlikovou-stopu-proc-je-green-filming-v-soucasnosti-dulezite-tema-vysvetluje-hana-de-goeij>

Ochrana spotřebitele: Usnadnění výběru udržitelných výrobků a ukončení „lakování nazeleno“, 2023. In: European Commission - European Commission [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_1692

Ökologische Standards und Label green motion, c2023. Green motion [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.green-motion.org/>

Om Greentime. Online. Greentime. Dostupné z: <https://greentime.se/en/om-oss/>. [cit. 2023-12-21].

One million Muslim Uighurs held in secret China camps: UN panel, 2018. In: Al Jazeera [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/8/10/one-million-muslim-uighurs-held-in-secret-china-camps-un-panel>

Ontario Green Screen, 2023. Online. Ontario Film Commission. Dostupné z: <https://digitallibrary.ontariocreates.ca/DigitalLibrary/OGS/AboutUs.aspx>. [cit. 2023-12-20].

Our Productions, 2023. In: NBCUNIVERSAL MEDIA [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: https://www.nbcuniversal.com/environment/our_productions

Our story, 2023. Online. Sustainable Screens Australia. Dostupné z: <https://www.sustainablescreens.au/our-story>. [cit. 2023-12-20].

PGA, 2021. PGA calls for transition to clean energy. In: Producers Guild of America [online]. USA [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://producersguild.org/clean-energy/>

Pokyny k výkladu a uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, 2021. In: EUR-LEX: Přístup k právu Evropské unie [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52021XC1229%2805%29>

Press Releases, 2014. Online. Green Screen Toronto. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140921041322/http://greenscreentoronto.com/press/>. [cit. 2023-12-20].

PRODUCERS GUILD OF AMERICA FOUNDATION, 2023. About Us. In: Green Production Guide [online]. USA [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://greenproductionguide.com/about-us/>

Production Tools, 2023. In: Albert [online]. UK [cit. 2023-08-24]. Dostupné z: <https://wearealbert.org/production-handbook/production-tools/>

PURVIS, Ben; MAO, Yong a ROBINSON, Darren, 2019. Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. Online. SpringerLink. Roč. 2019, č. 14:681–695, s. 1-15. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>. [cit. 2023-12-05].

Putting our planet in the picture. Online. Website coming soon. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20230606121309/https://www.sustainablecreens.au/>. [cit. 2023-12-20].

REDAKTIONEN, 2023. Første danske film med Green Film-certificering. In: Det Danske Filminstitut [online]. Denmark [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.dfi.dk/nyheder/foerste-danske-film-med-green-film-certificering>

Reel Green, 2023. Online. Manitoba Film and Music. Dostupné z: <https://mbfilmmusic.ca/en/reelgreen>. [cit. 2023-12-20].

ROBINSON, Deena, 2022. What is Greenwashing? In: Earth.Org [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://earth.org/what-is-greenwashing/>

ROK DZIAŁALNOŚCI FILMU DLA KLIMATU, 2023. Online. News - KIPA National Chamber of Audiovisual Producers. Dostupné z: <https://kipa.pl/rok-dzialalnosci-filmu-dla-klimatu/>. [cit. 2023-12-21].

Rollout des CO2-Rechners für Film und Fernsehen, 2023. Online. KlimAktiv. Dostupné z: <https://klimaktiv.de/de/337/>. [cit. 2023-12-17].

Screen Ireland publishes new Sustainability Plan for the screen industry outlining sustainability and inclusion ambitions, 2023. Online. Screen Ireland. Dostupné z: <https://www.screenireland.ie/news/screen-ireland-publishes-new-sustainability-plan-for-the-screen-industry-outlining-sustainability-and-inclusion-ambitions>. [cit. 2023-12-18].

Screen Ireland Sustainability Plan, 2022. In: Screen Ireland [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <https://www.screenireland.ie/sustainability>

Screen, 2014. Online. GreenShoot Pacific. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20141019165829/http://www.greenshootpacific.com/industries/screen/>. [cit. 2023-12-20].

Secoya Ecotourage, 2023. Online. Secoya Ecotourage. Dostupné z: <https://secoya-ecotourage.com/>. [cit. 2023-12-21].

SHENDRUK, Amanda, 2022. Quartz investigation: H&M showed bogus environmental scores for its clothing. In: Quartz [online]. [cit. 2023-09-24]. Dostupné z: <https://qz.com/2180075/hm-showed-bogus-environmental-higg-index-scores-for-its-clothing>

Shooting in Africa Film Authorities, 2023. Online. Locations Africa. Dostupné z: <https://www.locationsafrica.com/film-authorities/>. [cit. 2023-12-16].

Shooting in Eastern Norway, 2022. In: Eastern Norway Film Commission [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://easternnorwayfilm.no/shooting-in-eastern-norway/>

Slovak Film Commission [online], 2023. Slovakia [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.filmcommission.sk/>

Sony launches "Road to Zero" environmental plan and sets 2015 mid-term targets: News Releases, 2010. In: Sony Group Portal - Sony Global Headquarters [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <http://www.sony.com/en/SonyInfo/News/Press/201004/10-0407E/index.html>

Strategy on Sustainability, 2023. Online. APFI. Dostupné z: <https://apfi.fi/en/strategy-on-sustainability/>. [cit. 2023-12-17].

Sustainability in vulnerable areas. In: Northern Norway Film Commission [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.northernnorwayfilm.no/shooting-here/sustainability>

Sustainability Strategy, 2023. Online. The Council of Europe: guardian of Human Rights, Democracy and the Rule of Law for 700 million citizens - Portal. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/eurimages/sustainability-strategy>. [cit. 2023-12-19].

Sustainability, 2023. Online. Nu Boyana Film Studios. Dostupné z: <https://nuboyana.com/sustainability/>. [cit. 2023-12-21].

Sustainability: EFAD members initiatives, 2023. Online. European Film Agencies. Dostupné z: <https://europeanfilmagencies.eu/policy/working-groups/sustainability>. [cit. 2023-12-17].

ŠIDLÁK, Jáchym, 2022. Stalker a Annihilation: Zóna jako objekt filmové ekokritiky. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Kateřina Svatoňová, PhD.

Textile Certifications, c2019-2021. In: Create and Sustain [online]. [cit. 2023-09-18].

Dostupné z: <https://createandsustain.org/textile-certifications-v2-0/>

The collective, 2023. Online. Audio-visual. Dostupné z:

<https://audiovisual.screensoftomorrow.com/the-collective/>. [cit. 2023-12-19].

The collective, 2023. Online. Screens of Tomorrow. Dostupné z: [https://video-](https://video-game.screensoftomorrow.com/the-team/)

[game.screensoftomorrow.com/the-team/](https://video-game.screensoftomorrow.com/the-team/). [cit. 2023-12-19].

The DGC National Sustainability, 2023. Online. DGC Green. Dostupné z:

<https://dgcgreen.ca/the-dgc-national-sustainability-climate-action-committee/>. [cit. 2023-12-21].

The DGC National Sustainability, 2023. Online. National » Directors Guild of Canada.

Dostupné z: <https://dgcgreen.ca/the-dgc-national-sustainability-climate-action-committee/>. [cit. 2023-12-21].

The Green Producers Tool, 2023. Online. Green Producers Club. Dostupné z:

https://www.greenproducers.club/the-tool. [cit. 2023-12-21].

The greencodeproject history, 2008. Online. A greencode for the media industries.

Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20080313182950/http://greencodeproject.org/en/history>. [cit. 2023-12-20].

The greenlight to "Go green", 2023. Online. Green Film Shooting. Dostupné z:

<https://greenfilmshooting.net/blog/en/2014/02/05/the-greenlight-to-go-green/>. [cit. 2023-12-20].

The LAFC presents green links and solutions, 2018. In: Green Film Shooting [online]. [cit. 2023-08-28].

Dostupné z: <https://greenfilmshooting.net/blog/en/2018/02/08/the-lafc-presents-green-links-and-solutions/>

The Paris Agreement: What is the Paris Agreement? United Nations: Climate Change

[online]. Bonn, Germany [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

The project, 2023. Online. GreenToolkit Film Tv. Dostupné z: [https://www.greentoolkit-](https://www.greentoolkit-filmtv.eu/the-project/)

[filmtv.eu/the-project/](https://www.greentoolkit-filmtv.eu/the-project/). [cit. 2023-12-22].

The Research, 2023. Online. Green Producers Club. Dostupné z:

<https://www.greenproducers.club/the-research>. [cit. 2023-12-21].

The Story of Green Producers Club, 2023. Online. Green Producers Club. Dostupné z:

<https://www.greenproducers.club/our-story>. [cit. 2023-12-21].

Udržitelnost. Důležitá součást produkčních procesů i v ČT, 2024. Online. Greenfilming.

Dostupné z: <https://greenfilming.cz/clanek/530731-udrizitelnost-dulezita-soucast-produkcnich-procesu-i-v-ct>. [cit. 2024-02-28].

Uhlíková neutralita. Dosáhneme jí do roku 2050?, 2019. Online. Evropský parlament.

2023. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20190926STO62270/uhlikova-neutralita-dosahneme-ji-do-roku-2050>. [cit. 2023-12-07].

Um græna kvikmyndagerð, 2023. Online. Kvikmyndamiðstöð Íslands. Dostupné z:

<https://www.kvikmyndamidstod.is/styrkir/graen-kvikmyndagerd/>. [cit. 2023-12-21].

UN: Unprecedented Joint Call for China to End Xinjiang Abuses, 2019. In: Human Rights

Watch [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2019/07/10/unprecedented-joint-call-china-end-xinjiang-abuses>

Universal Studios Lot: Green is Universal, 2023. In: Universal Studios Lot [online]. USA

[cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://www.universalstudioslot.com/green-is-universal>

VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, 2021. Nova začíná uplatňovat principy zeleného natáčení. In:

MediaGuru.cz [online]. Česká republika [cit. 2023-08-28]. Dostupné z:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2021/10/nova-zacina-uplatnovat-principy-zeleneho-nataceni/>

Vyhledávání v registru (Whois): Prohlížení doménového jména, 2023. In: CZ.NIC

[online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.nic.cz/whois/domain/greenfilming.cz/>

Vývoj emisí CO₂ z nových osobních automobilů: V gramech CO₂ na kilometr, 2023. In:

Evropský parlament: Zpravodajství [online]. Praha [cit. 2023-08-06]. Dostupné z:

https://www.europarl.europa.eu/resources/library/images/20220524PHT31009/20220524PHT31009_original.jpg

W. ZILLMAN, John, 2022. A History of Climate Activities. World Meteorological Organization [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z:
<https://public.wmo.int/en/bulletin/history-climate-activities>

WEISS, Paul, 2023. Renewable Resources: A Report to the Committee on Natural Resources of the National Academy of Sciences-National Research Council. Online. In: The National Academies Press. Dostupné z:
<https://nap.nationalacademies.org/read/18451/chapter/1>. [cit. 2023-12-06].

WELCH, Dylan et al., 2019. The China Cables: Leak reveals the scale of Beijing's repressive control over Xinjiang. In: ABC News [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z:
<https://www.abc.net.au/news/2019-11-25/china-cables-beijings-xinjiang-secrets-revealed/11719016>

What Is the ISO 14000 Standards Series?, 2013. Online. ASQ. Dostupné z:
<https://asq.org/quality-resources/iso-14000>. [cit. 2023-12-20].

What is the UNFCCC and the COP? — Climate Leaders, 2009. Online. In: Global Climate Leaders Initiative-Pilot Programme in India ∴ Climate Leaders. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20090327142028/http://www.climate-leaders.org/climate-change-resources/india-at-cop-15/unfccc-cop>. [cit. 2024-02-04].

Who We Are. In: Better Cotton [online]. [cit. 2023-09-18]. Dostupné z:
<https://bettercotton.org/who-we-are/>

Zero Waste Definition, 2023. Online. Zero Waste International Alliance. Dostupné z:
<https://zwia.org/zero-waste-definition/>. [cit. 2023-12-07].

ŽALMANOVÁ, Tereza et al., 2017. Bisphenol S negatively affects the meiotic maturation of pig oocytes. *Nature*. 2017(485), 1. Dostupné také z:
<https://www.nature.com/articles/s41598-017-00570-5>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- AFI Americký filmový institut
- AICP Association of Independent Commercial Producers
- APA Asociace producentů v audiovizi
- APCP Association of Advertising Film Producers
- APFI Audiovisual Producers Finland
- APPA Agency for Environmental Protection
- AV audiovize/audiovizuální
- AVEK Promotion Centre for Audiovisual Culture
- BBC British Broadcasting Corporation
- BCI Better Cotton Initiative
- BFI British Film Institute
- BFTP Bæredygtig Film og TV Produktion
- BK Britská Kolumbie
- BKM Federal Government Commissioner for Culture and the Media
- BPA bisfenol A
- BS British Standards
- CNC Centre national du cinéma et de l'image animée
- CO₂ oxid uhličitý
- CO_{2e} ekvivalent oxidu uhličitého
- COP Conference of the Parties
- ČR Česká republika
- ČT Česká televize
- DFFF German Federal Film Fund
- DGC Directors Guild of Canada
- EMA Environmental Media Association

EU	Evropská unie
EU ETS	European Union Emissions Trading System
FAMU	Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze
FDA	Food and Drug Administration
FFA	Německá spolková filmová rada
FFC	Filmmakers for Conservation
FFHSH	Filmförderung Hamburg Schleswig
FONERWA	Rwanda Green Fund
FSV UK	Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy
GFSA	Green Film School Alliance
GMPF	German Motion Picture Fund
GOTS	Global Organic Textile Standard
GPG	Green Production Guide
IATSE	International Alliance of Theatrical Stage Employees
IDFA	International Documentary Film Festival Amsterdam
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
ISO	International Organization for Standardization
KIPA	Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych
KVIFF	Karlovy Vary International Film Festival
L.A.	Los Angeles
MFG	Medien- und Filmgesellschaft Baden-Württemberg
MPPIA	Motion Picture Production Industry Association of British Columbia
NEMA	Nordic Eco Media Alliance / National Environment Management Authority
NRK	Norwegian Broadcasting Corporation
NSCAC	National Sustainability & Climate Action Committee
NYC	New York City

- OSN Organizace spojených národů
- PAC Association of Audiovisual Producers of Catalonia
- PEAR Production Environmental Accounting Report
- PGA Producers Guild of America
- SFP Sustainable Production Forum
- SPA Sustainable Production Alliance
- THR The Hollywood Reporter
- TV televize
- UCLA University of California, Los Angeles
- UNFCCC United Nations Framework Convention on Climate Change
- USA Spojené státy americké
- USD americký dolar
- VAF Flanders Audiovisual Fund
- VCS Verified Carbon Standard
- WMO World Meteorological Organization
- WRAP Waste Reduction Awards Program
- WWF UK World Wide Fund for Nature – United Kingdom

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek 1: Článek Coal Consumption Affecting Climate 10
Zdroj: https://p4.storage.canalblog.com/46/81/942635/132249326_o.jpg
- Obrázek 2: Ukázka z reportu *a screen new deal: a route map to sustainable film production* 12
Zdroj: <https://wearealbert.org/2020/07/22/screen-new-deal/>
- Obrázek 3: Porovnání průměrného množství vyprodukovaného CO_{2e} v závislosti na velikosti filmové produkce 13
Zdroj: <https://greenproductionguide.com/wp-content/uploads/2021/04/SPA-Carbon-Emissions-Report.pdf>
- Obrázek 4: Tvrzení společnosti Verra versus analýza nezávislých vědeckých studií 22
Zdroj: <https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/18/revealed-forest-carbon-offsets-biggest-provider-worthless-verra-aoe>
- Obrázek 5: Environmental articles in The Hollywood Reporter and Variety, 1991–2004 .33
Zdroj: <https://web.archive.org/web/20230504231538/https://www.ioes.ucla.edu/wp-content/uploads/mpisreport.pdf>